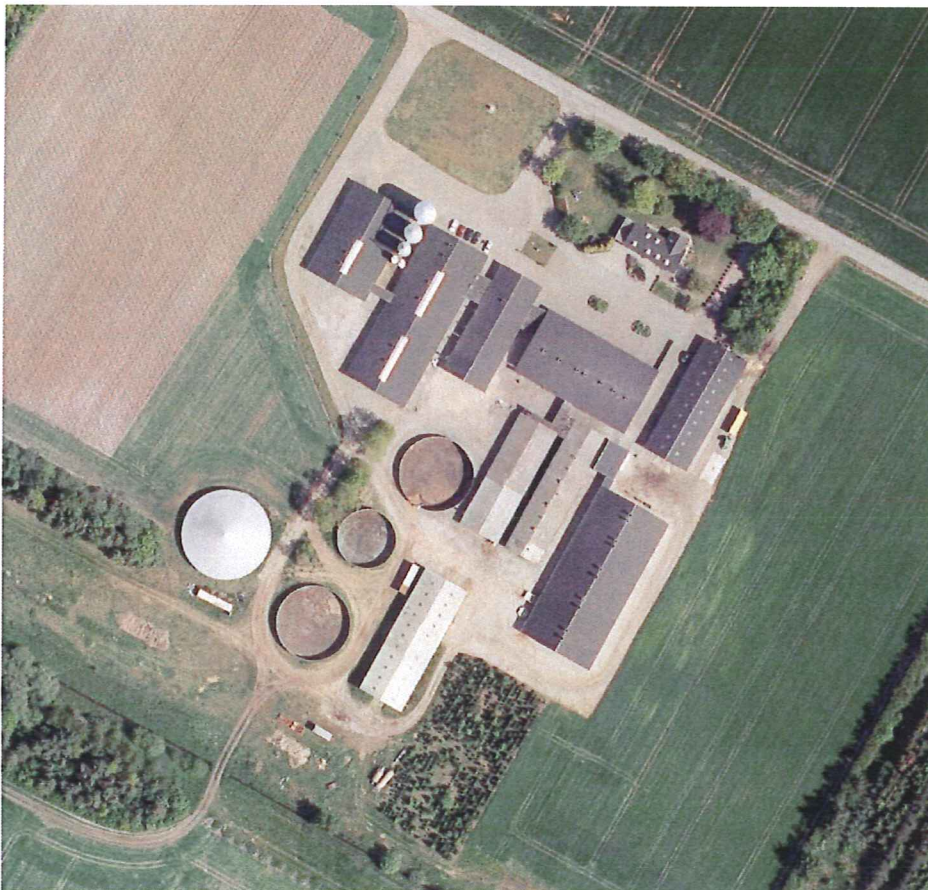

**Miljøgodkendelse
af husdyrbruget
Vesterlund,
Munklindevej 3,
7441 Bording**

- efter § 12 i Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Godkendelsesdato: 4. januar 2011

Michael Sørensen
Munklindevej 3
7441 Bording

Afgørelse af ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget, Munklindevej 3, 7441 Bording

Ansøgning

Ikast-Brande Kommune har den 5. maj 2010 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget på Munklindevej 3, 7441 Bording, matrikel nr. 1b, m.fl., Stubbæk By, Bording, omhandlende følgende:

- udvidelse af dyreholdet fra 321,89 DE¹ i svin til 452,25 DE i svin og 1,51 DE i heste, svarende til en ændring **fra** en årlig produktion på:
  - 610 årssøer
  - 15.600 smågrise (7,2 - 30 kg)
  - 5.000 polte (30 - 85 kg)
  - 800 slagtesvin (30 - 102 kg)

- Til** en årlig produktion på:
  - 620 årssøer
  - 17.000 smågrise (7,3 - 33 kg)
  - 6.000 polte (33 - 80 kg)
  - 4.500 slagtesvin (33 - 109 kg)
  - 1 hest (< 300 kg)
  - 3 heste (500 - 700 kg)

- udvidelse og ændring i anlæg:
  - opførelse af ny polte- og slagtesvinestald på 1.450 m² i forlængelse af eksisterende poltestald
  - opførelse af ny teltoverdækket gyllebeholder på 3.100 m³
  - opførelse af fodersilo (35 tons)
  - nedrivning af eksisterende to-klimastald, samt opførelse af ny to-klimastald på 650 m² det samme sted

¹ DE = dyreenhed. Dyreenheder er i nærværende sag beregnet efter den nye dyreenhedsberegning, jævnfør bilag 2 i ændringsbekendtgørelse nr. 717 af 2. juli 2009.

Ikast-Brande Kommune har kontrolleret, at der er overensstemmelse mellem ansøgningen og kommunens registreringer, se efterfølgende *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording*.

Afgørelse om miljøgodkendelse

Ikast-Brande Kommune godkender hermed ændring og udvidelse af dyrehold **fra** 610 årssøer, 15.600 smågrise (7,2 - 30 kg), 5.000 polte (30 - 85 kg) og 800 slagtesvin (30 - 102 kg) **til** 620 årssøer, 17.000 smågrise (7,3 - 33 kg), 6.000 polte (33 - 80 kg), 4.500 slagtesvin (33 - 109 kg), 1 hest (< 300 kg) og 3 heste (500 - 700 kg), svarende til maksimalt 453,76 DE i svin og heste efter ændringen, på husdyrbruget beliggende Munklindevej 3, 7441 Bording, matr. nr. 1b, m.fl., Bording By, Bording.

Ikast-Brande Kommune godkender ligeledes opførelsen af ny polte- og slagtesvinestald på 1.450 m² i forlængelse af eksisterende poltestald, opførelse af ny overdækket gyllebeholder på 3.100 m³, opførelse af fodersilo (35 tons), nedrivning af eksisterende to-klimastald, samt opførelse af ny to-klimastald på 650 m² det samme sted.

Der meddeles miljøgodkendelse omfattende bedriftens ansøgte produktionsanlæg samt besætning.

Miljøgodkendelsen, med de tilknyttede vilkår og forudsætninger, erstatter vilkår og forudsætninger for husdyrbrugets drift, som har været stillet og forudsat i forbindelse med tidligere vurderinger af husdyrbrugets virkninger på miljøet.

Udover miljøgodkendelse af bedriftens ansøgte produktionsanlæg samt besætning, meddeles der ved denne skrivelse:

- miljøgodkendelse til udbringning af husdyrgødningen fra produktionen på de arealer – og i det omfang – som fremgår af bilagene

Afgørelsen om miljøgodkendelse er truffet på grundlag af ansøgningen – herunder af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Modellernes beregningsgrundlag og normtal er dem, som lå til grund for ansøgningssystemet den 17. december 2010 - datoen for den sidste version af ansøgningen i IT-ansøgningssystemet. Derudover er afgørelsen truffet på baggrund af kommunens registreringer og vurderinger. Se i den forbindelse *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording*, med tilhørende bilag.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til § 12 i *Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* (med senere ændringer), samt reglerne i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Da der på baggrund af *Lovbekendtgørelse af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder* (Miljømålsloven) endnu ikke foreligger endeligt vedtagne Vand- og Natura 2000-planer – med tilhørende kommunale handleplaner – er projektet som udgangspunkt vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Der gøres opmærksom på, at etablering af de nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Ikast-Brande Kommune. Ligeledes må nedrivning af stald nr. 12 ikke påbegyndes, før der er givet nedrivningstilladelse fra Ikast-Brande Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

Vilkår

Miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de generelle regler i den til enhver tid gældende *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* og øvrige til enhver tid gældende generelle regler overholdes – samt, at nedenstående supplerende vilkår overholdes:

1. Generelle vilkår

- 1.1. Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med det, der er beskrevet i ansøgningen og i miljøgodkendelsen med tilhørende bilag.
- 1.2. Eventuelle ændringer i ejerforhold – og/eller i hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift – skal meddeles til Ikast-Brande Kommune.
- 1.3. Husdyrbruget skal aktiv arbejde for at blive en virksomhed, der er på forkant i miljøarbejdet². Husdyrbruget skal således som minimum have procedurer for korrigerende handlinger ved eventuel overskridelse af generelle miljøregler, og af miljøgodkendelsens vilkår. Disse procedurer kan helt eller delvist være formuleret i en beredskabsplan – jævnfør vilkår 1.5. – samt i en drifts-logbog – jævnfør vilkår 1.4.
- 1.4. De vilkår for miljøgodkendelsen, som vedrører husdyrbrugets drift, skal være kendt af den eller de personer, der udfører den pågældende del af husdyrbrugets drift. En drifts-logbog – svarende til den der fremgår af bilag 2 – skal føres som dokumentation for, at de pågældende vilkår er indarbejdet i de daglige rutiner.
- 1.5. Der skal forefindes en til enhver tid opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det omgivende miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for husdyrbrugets ansatte og andre, der arbejder på bedriften (bilag 3).
- 1.6. Husdyrbruget skal på Ikast-Brande Kommunes forlangende fremvise dokumentation for størrelsen af den årlige husdyrproduktion, i form af f.eks. gødningsregnskaber, slagterifregninger og/eller besætningslister.

---

² Se miljøstyrelsens vejledning nr. 6 fra 2004 om differentieret miljøtilsyn (<http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2004/87-7614-494-1/pdf/87-7614-494-1.pdf>). I denne vejledning beskrives det, hvordan en virksomhed kan bringe sig på forkant i miljøarbejdet.

2. Vilkår med hensyn til begrænsning af ammoniak- og lugtpåvirkning:

- 2.1. Husdyrbrugets interne færdselsarealer skal dagligt renholdes for eventuelt foder- og gødningsspild.
- 2.2. Den nye gyllebeholder (nr. 30, jf. kortbilag A) skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning senest ved ibrugtagning. Efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes/reetableres umiddelbart efter. Skader på fast overdækning skal udbedres hurtigst muligt.
- 2.3. Gyllekanalerne i den planlagte nye poltestald (nr. 18, jf. kortbilag A) skal forsynes med gyllekølingsanlæg. Anlægget skal dimensioneres således, at der kan beregnes en effekt på minimum 20 % ammoniakreduktion. Gyllekølingsanlægget skal være tilsluttet senest ved staldens ibrugtagning.
- 2.4. Gyllekølingsanlægget skal være i drift 6.570 timer pr. år og være forsynet med timetæller på varmepumpen, eller der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpens køleside, som løbende registrerer køleeffekten. Varmepumpen skal levere en køleeffekt på mindst 18,92 kW. Anvendes en varmepumpe med større køleeffekt, vil driftstiden reduceres tilsvarende.
- 2.5. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med automatisk datalogning, der som minimum registrerer driftstimer pr. måned og år, eller måneds- og års-køleeffekten i kWh. Disse data skal opbevares i mindst 5 år.
- 2.6. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
- 2.7. Gyllekølingsanlægget skal mindst en gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige reparationer og justeringer skal foretages løbende.
- 2.8. Der skal tilsættes minimum 2,25 gram benzoesyre/FE til smågrisefoderet og min. 5,25 gram benzoesyre/FE til polte/slagtesvinefoderet.
- 2.9. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

3. Vilkår med hensyn til energi- og vandforbrug:

- 3.1. Der skal etableres særskilt vandmåler til registrering af det samlede vandforbrug til produktionen - drikkevand, rengøring, vandspild m.m. Vandforbruget skal aflæses og noteres årligt.

4. Vilkår med hensyn til skadedyr:

- 4.1. Der skal på husdyrbruget foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger svarende til de til enhver tid gældende retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

5. Vilkår med hensyn til begrænsning af støj:

- 5.1. Såfremt Ikast-Brande Kommune modtager klager over støj fra husdyrbruget med tilknyttede aktiviteter, og kommunen vurderer, at der er tale om væsentlige støjgener, skal der indsendes dokumentation for overholdelse af nedenstående støjkraV. Husdyrbrugets bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau må ikke overstige følgende værdier ved nabobeboelser:

Dag	Tidspunkt	Støjniveau
Mandag - fredag	kl. 7 - 18	55 dB(A) ³
Lørdag	kl. 7 - 14	
Mandag - fredag	kl. 18 - 22	45 dB(A)
Lørdag	kl. 14 - 22	
Søndag	kl. 7 - 22	
Alle dage	kl. 22 - 7	40 dB(A)

De anførte grænseværdier for støjbidraget regnes for overholdt, hvis de ikke overskrides af en måling eller beregning, der er midlet over en periode, som afhænger af tidspunktet på døgnet således:

For dagperioden, kl. 7⁰⁰ - 18⁰⁰ alle dage, er måleperioden det mest støjbelastede tidsrum på 8 timer,

for aftenperioden, kl. 18⁰⁰ - 22⁰⁰ alle dage, er måleperioden den mest støjbelastede time, og

for natperioden, kl. 22⁰⁰ - 7⁰⁰ alle dage, er måleperioden den mest støjbelastede halve time.

6. Vilkår med hensyn til udbringningsarealer:

- 6.1. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de udbringningsarealer, som fremgår af kortbilag C (omdøbes marker vil eventuelle vilkår tilknyttet driften af arealerne stadig være knyttet til netop disse arealer, uanset marknummer).
- 6.2. Udbringningsarealerne må maksimalt tilføres husdyrgødning eller anden organisk gødning i en mængde svarende til et gennemsnitligt fosforindhold på maksimalt 30,5 kg P pr. ha.

³ dB(A) = Decibel(A)-skalaen som internationalt bruges i forbindelse med måling af svag lyd.

7. Vilkår med hensyn til begrænsning af fosfortab:

- 7.1. Der må ikke tilføres fosforholdig handelsgødning på udbringningsarealerne, beliggende i fosforklasse II⁴, undtagen som startgødning til majs, dog maksimalt 15 kg P pr. ha. Hvis analyser fra de enkelte marker viser fosfortal under 2, må de pågældende marker gødes op til et fosfortal på 4. Udbringningsarealerne fremgår af kortbilag D.
- 7.2. Der skal etableres/vedligeholdes 10 meter brede dyrkningsfrie bræmmer langs Biløb til Kjeldsig Grøft og Kjeldsig Grøft, på mark nr. 6-3 (nord) 9-0 (syd), 15-3 (nord), 15-2 (nord), 14-0 (syd), 15-0 (syd) og 78-1 (nord). Bræmmerne skal være udlagt med græs, de må afgræsses og der må tages slet, og de må omlægges en gang hvert 5. år – dog skal de straks tilsås med græs igen. Bræmmerne skal være etableret senest 1. juni 2011.

8. Øvrige vilkår:

- 8.1. Der skal vedligeholdes en 5 meter bred dyrkningsfri bræmme langs vandhullet beliggende i tilknytning til mark nr. 7-0. Bræmmens længde skal minimum være 40 meter lang (samme udformning som den eksisterende bræmme).
- 8.2. Jord, foder, gødning og lignende, som tabes på offentlig vej i forbindelse med husdyrbrugets drift, skal samles op senest ved arbejdets afslutning eller ved den enkelte arbejdsdags afslutning, når arbejdet strækker sig over flere dage.
- 8.3. Der skal ansøges om nedsivningstilladelse til nedsivning af tagvand fra de nyetablerede staldbygninger inden der søges om byggetilladelse.
- 8.4. Al vask af maskiner, redskaber og lignende, hvorfra der kan forekomme gødnings- og foderrester skal ske på et sted, hvor vaskevandet bortledes til gyllebeholder, eller på et areal med plantedække som græs eller lignende, hvor der ikke kan ske overfladeafstrømning til vandindvindingsanlæg, vandløb m.m.

9. Vilkår med hensyn til husdyrbrugets eventuelle ophør:

- 9.1. Ved eventuelt ophør af produktionen skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Beholdere til gylle etc., der er omfattet af kravet om beholderkontrol, skal gøres uanvendelige til opbevaring af gylle, m.m., hvis de afmeldes beholderkontrollen. Alt miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Egenkontrol

Der føres den lovpligtige logbog over gyllebeholdernes flydelag, og gyllebeholderne er omfattet af den lovpligtige beholderkontrol. Der udarbejdes mark- og gødningsplan samt gødningsregnskab efter gældende regler. Medicinforbrug registreres efter gældende love, og der udarbejdes ugerapporter med opgørelser over antal døde grise og foderforbrug. Der er udarbejdet APV på husdyrbruget.

⁴ Arealer beliggende i fosforklasse II er drænedede eller grøftede arealer, som ligger på lavbundsJORDE, der ikke har et højt indhold af jern. Der henvises i øvrigt til Fåktaboks i afsnit 4.6.2. *Fosforoverskud*.

- **Drifts-logbog**

En drifts-logbog – svarende til den der fremgår af bilag 2 – medvirker til at sikre, at de pågældende vilkår er indarbejdet i den daglige drift. Ligeledes kan en drifts-logbog medvirke til at begrænse forurening og øvrige gener i forbindelse med et eventuelt uheld, hvis den er kendt af eventuelle medarbejdere. Drifts-logbogen føres som en almindelig logbog, der samtidig er dokumentation for, hvordan og hvorvidt de pågældende vilkår for miljøgodkendelsen efterleves.

- **Driftsforstyrrelser og uheld**

Driftsforstyrrelser og/eller uheld kan primært ske i forbindelse med håndtering af flydende husdyrgødning, sprøjtemidler, olie m.m., samt ved brud på emballage eller beholdere, som anvendes til opbevaring af disse stoffer. Alle uheld og driftsforstyrrelser, herunder eventuelt spild på udendørs arealer, der kan medføre forøget forurening eller indebære fare herfor, skal straks meddeles – ved større uheld, kontakt alarmcentralen (tlf.: 112), ved mindre uheld kontakt Ikast-Brande Kommune, Teknisk Område (tlf.: 99 60 40 00). Udenfor normal arbejdstid kontaktes Teknisk Områdes Servicevagt (tlf.: 97 18 08 09). Ansøger oplyser, at:

- steder, hvor der håndteres sprøjtegifte m.m., er sikret således, at der ikke kan forekomme afledning til omgivelserne
- påfyldning og rengøring af marksprøjten sker på en befæstet plads med afløb til gyllebeholder
- al påfyldning af gyllevogn sker ved sugning fra gyllevogn og foregår under opsyn
- større uheld – som f.eks. brud på gyllebeholdere eller lignende – søges imødegået ved overholdelse af gældende regler for kontrol af beholdere
- afskærmninger på husdyrbrugets forskellige maskiner efterses med jævne mellemrum
- der er etableret en jordvold mellem gyllebeholderne og Biløb til Kjeldsig Grøft.

- **Grønt regnskab**

Såfremt der årligt udarbejdes et grønt regnskab for husdyrbruget, kan regnskabet danne baggrund for ændringer i husdyrbruget, der kan være med til at begrænse forbruget af energi, næringsstoffer, pesticider, vand m.m., samt til at minimere affaldsproduktionen.

- **Energibesparelse**

Det kan anbefales, at husdyrbrugets ressourceforbrug med mellemrum vurderes af en energikonsulent, der kan synliggøre mulige besparelser på energiforbruget.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT⁵

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødnings-

---

⁵ BAT= Best Available Technique (bedste tilgængelige teknik), som skal anvendes jf. EU's IPPC-direktiv (IPPC = Integrated Pollution Prevention and Control).

opbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødning er i stadig udvikling.

Husdyrbruget på Munklindevej 3, 7441 Bording er omfattet af IPPC-direktivet.

Ikast-Brande Kommune har fastlagt BAT-niveauet for foder, management, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning ud fra BREF-dokumentet, mens niveauet for BAT på staldindretning i slagtesvinestalde og poltestalde er fastsat ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier. Niveauet for BAT på staldindretning til søer og smågrise er fastlagt ud fra teknologiblade og BAT-byggeblade.

Miljøstyrelsen har fastsat vejledende emissionsgrænseværdier for søer, smågrise samt slagtesvin⁶. Den vejledende emissionsgrænseværdi fra slagtesvin, søer og smågrise er beregnet til 6.745 kg N/år i ansøgt drift, hvilket er mindre end den beregnede emission for produktionen, som er sat til 6.749 kg N/år i ansøgt drift, idet der er korrigeret for vægtinterval. Den faktiske emission fra denne bedrift svineproduktion er således 4 kg N mindre end den vejledende emissionsgrænseværdi.

For opnåelse af BAT vedrørende staldindretning i eksisterende stalde skal der gives rimelige tidsfrister for, hvornår en eksisterende stald skal leve op til BAT, og at det som oftest betyder, at fristen stilles ud fra det tidspunkt, hvor de eksisterende stalde næste gang skal gennemgribende renoveres. I den forbindelse er gennemsnitslevetiden på et staldanlæg 20-30 år, hvorefter anlægget skal renoveres gennemgribende.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at eftersom niveauet for BAT i forhold til management, foder og vand- og energiforbrug svarer til niveauet for bedste tilgængelige teknik, som det er beskrevet i BREF-referencedokumentet, overholder ansøger Ikast-Brande Kommunes niveau for BAT i forhold til management, foder og vand- og energiforbrug.

For BAT på staldindretningen vurderer Ikast-Brande Kommune, at begge nyanlæg (bygning 12 og 18) opføres i henhold til kommunens BAT-niveau. De eksisterende stalde er endnu ikke så nedslidte, at der skal stilles krav om ændret staldindretning eller gulvtyper i forbindelse med denne ansøgning.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik. En mere uddybende BAT-redegørelse fremgår af kap. 3 og 5.

Miljøgodkendelsens gyldighed

Den planlagte opførelse af produktions- og opbevaringsanlæg samt udvidelse af dyreholdet skal være afsluttet inden tre år regnet fra den dato, hvor miljøgodkendelsen er meddelt - jævnfør § 33 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Udvidelsen forventes at ske i følgende to etaper:

---

⁶ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), juni 2010.

Etape 1: Byggeri opført inden ca. 4. januar 2013:

- gyllebeholder med teltoverdækning
- ny poltestald (nr. 18)

Etape 2: Byggeri opført inden ca. 4. januar 2014:

- stald nr. 12 nedrives
- ny klimastald (nr. 12) opføres samme sted

Dyreholdet forventes at øges kontinuerligt gennem denne 3 års periode, og forventes afsluttet inden 4. januar 2014.

Hvis miljøgodkendelsen ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende tre år.

Miljøgodkendelsen har en retsbeskyttelsesperiode på otte år, hvorefter den skal revurderes. Herefter revurderes miljøgodkendelsen hvert 10. år.

Miljøgodkendelsens vilkår skal overholdes fra den dato hvor miljøgodkendelsen er meddelt, medmindre andet fremgår af de enkelte vilkår.

Kommunens samlede miljøvurdering og begrundelse for afgørelsen

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at ansøger træffer de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget og til at modvirke eventuelle skadelige virkninger på miljøet
- at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne
- at de kort- og langsigtede miljøpåvirkninger og den samlede miljøpåvirkning fra husdyrbrugets produktion vil begrænses til et acceptabelt niveau, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at udvidelsen af husdyrbrugets produktion overordnet betragtet ikke nødvendigvis medfører en øget husdyrproduktion og en øget miljøpåvirkning i regionen, idet strukturudviklingen går mod færre men større bedrifter. Den kumulerede, regionale effekt af husdyrbrugets udvidelse og andre bedrifters udvidelser og deres øgede miljøpåvirkning vil formentlig samlet set – helt eller delvist – blive modvirket af en nedgang i husdyrproduktionen på andre bedrifter
- at husdyrbruget - under overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen - vil anvende den bedste tilgængelige teknik
- at produktionen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af:
  - nabobeboelser

- Natura 2000-områder⁷ og natur i øvrigt
- overfladevand
- grundvand
- landskabelige og kulturhistoriske værdier.

Ikast-Brande Kommunes afgørelse begrundes med ovenstående vurdering, og med at generelle afstandskrav samt de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* overholdes. Se endvidere vedlagte *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording* med tilhørende bilag.

Offentliggørelse

Ansøgningen blev offentliggjort ved annoncering i *Focus* (tillæg til *Brande Bladet* og *Ikast Avis*) den 14. juli 2010. Offentliggørelsen gav ikke anledning til, at borgere i lokalområdet indsendte bemærkninger til ansøgningen.

Udkastet til afgørelse om miljøgodkendelse blev sendt i høring den 19. november 2010 hos alle, der er parter i sagen - herunder ejere af nabobeboelser beliggende indenfor konsekvensområdet⁸ og bortforpagtere af udbringningsarealer - samt øvrige, der har ønsket det, på baggrund af den indledende offentliggørelse af ansøgningen - med seks ugers frist til at indsende eventuelle kommentarer.

Der er indkommet bemærkninger fra ansøgers konsulent, der ønsker at inddrage den vejledende emissionsgrænseværdi for fosfor i projektet. Der er endvidere indkommet bemærkning fra ansøgers konsulent vedr. en mindre reduktion af det forpagtede udbringningsareal tilhørende Munklindevej 9. Endelig er der indkommet en bemærkning fra ansøger, der anmoder om at ændre det forpagtede udbringningsareal tilhørende Ildsgårdvej 12 til gylleaftaleareal. De ovennævnte bemærkninger er inddraget i sagsbehandlingen forud for kommunens afgørelse. Bemærkningerne har ikke påkrævet en ny seks ugers høringsperiode af udkastet, idet bemærkningerne ikke medfører øgede gener eller påvirkning på omgivelserne.

Afgørelsen om miljøgodkendelse er truffet den 4. januar 2011, og offentliggøres i *Focus* den 12. januar 2011.

Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest onsdag den 9. februar 2011, kl. 15.00.

Følgende kan klage:

Ansøger, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

⁷ Natura 2000-områder: Internationale naturbeskyttelsesområder udpeget på baggrund af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

⁸⁸⁸ I henhold til Miljøklagenævnets praksis opfattes naboer inden for et beregnet konsekvensområde, der udregnes efter den såkaldte FMK-vejledning, som klageberettigede.

Eventuel klage skal være skriftlig og sendes til Ikast-Brande Kommune, Miljøafdelingen, Centerparken 1, 7330 Brande, eller pr. e-mail til teknikogmiljoomraade@ikast-brande.dk. Klagen vil her fra blive sendt videre til Natur- og Miljøklagenævnet, der er klagemyndighed. Ansøger vil få besked, hvis andre klager over afgørelsen.

Natur- og Miljøklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning på udnyttelsen. Udnyttelse af godkendelsen i klageperioden, og imens eventuel klage behandles, sker derfor på eget ansvar.

For at få behandlet en klage hos Natur- og Miljøklagenævnet skal klager indbetale et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Klager modtager en opkrævning fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra Ikast-Brande Kommune. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen.

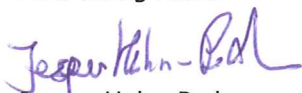
Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- 2) Klageren får helt eller delvis medhold i klagen
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret ikke.

Ifølge § 90 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

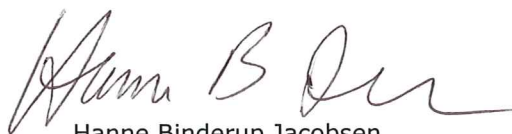
Med venlig hilsen

Jesper Hahn-Pedersen

Chef for Bygge- og Miljøafdelingen

/

Hanne Binderup Jacobsen

Miljømedarbejder

Bilag:

Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording, inkl. bilag

Kopi af udkast til afgørelse inkl. bilag sendt til nedenstående, med seks ugers frist til at kommentere udkastet:

Ansøger: Michael Sørensen, Munklindevej 3, 7441 Bording

Konsulent: Helle Borum, Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning, hbo@hflc.dk

Bortforpagtere af udbringningsarealer, samt ejere af aftalearealer, der indgår i miljøgodkendelsen:

Søren E. Sørensen, Ildsgårdvej 12, 7451 Sunds
Ejnar Jakobsen, Munklindevej 9, 7441 Bording
Christopher Stensbjerg, Munklindevej 10, 7441 Bording
Laurids Jeppesen Lund, Vester Moselundvej 2, 7441 Bording
Arne Vestergaard, Munklindevej 7, 7441 Bording
Carsten Sangild Nielsen, Ruskærvej 20, 7441 Bording

Ejere af nabobeboelser beliggende inden for et beregnet konsekvensområde med en radius på 1001 meter:

Christopher Stensbjerg, Munklindevej 10, 7441 Bording (landbrugspligt)
Bent E. O. Dueholm Jensen, Munklindevej 6, 7441 Bording
Ejnar Jakobsen, Munklindevej 9, 7441 Bording (landbrugspligt)
Arne Vestergaard, Munklindevej 7, 7441 Bording (landbrugspligt)
Anders Egon Eskesen, Munklindevej 4, 7441 Bording (landbrugspligt)
Per Rosendal, Munklindevej 2, 7441 Bording (landbrugspligt)
Laurids Jeppesen Lund, Vester Moselundvej 2, 7441 Bording (landbrugspligt)
Jens Hagelskjær, Skyggevej 57, 7441 Bording (landbrugspligt)

Kopi af afgørelsen inkl. bilag sendt til:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@aeraadet.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dn@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk
- Vandområdedistrikt 5, Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby - e-mail: leif.poulsen@net.telenor.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: ikast-brande@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing – e-mail: post@rin.mim.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægerne Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg – e-mail: midt@sst.dk

Helle Borum, Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning, hbo@hfic.dk

Herning Kommune, Teknisk Forvaltning, e-mail: teknik@herning.dk

**Baggrund for
afgørelsen om miljøgodkendelse
af
husdyrbruget
Munklindevej 3,
7441 Bording**

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	19
1.1. Ikke-teknisk resumé.....	19
1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysning.....	19
1.3. Lovgivningsmæssig baggrund.....	20
2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget	20
2.1. Anlæggets beliggenhed.....	20
2.2. Anlæggets indretning	23
2.3. Besætnings sammensætning og stalddtype.....	24
2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg.....	25
2.5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager	27
2.5.1. Ammoniak og natur	27
2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget.....	30
2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget	31
2.7.1. Vandforbrug	31
2.7.2. Afledning af vand	32
2.7.2.1. Sanitært spildevand.....	32
2.7.2.2. Spildevand fra rengøring	33
2.7.2.3. Tagvand	33
2.7.2.4. Befæstede arealer	33
2.7.3. Energiforbrug	33
2.7.4. Foderstoffer.....	34
2.7.5. Kemikalier m.v.....	35
2.7.6. Affald.....	35
2.7.7. Skadedyr	36
2.7.8. Støv	36
2.7.9. Støj.....	36
2.7.10. Lys	37
2.7.11. Transporter til og fra anlægget.....	37
3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til anlægget	38
3.1. BAT i forhold til management	39
3.2. BAT i forhold til foder.....	39
3.3. BAT i forhold til staldindretning	40
3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug	43
3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning	44
4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer	45
4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed	46
4.2. Harmonikrav og tildeling af husdyrgødning.....	47
4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.	47
4.4. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer.....	48
4.5. Grundvand	48
4.6. Overfladevand	49
4.6.1. Kvælstofudvaskning	50
4.6.2. Fosfoverskud	53
4.6.3. Gældende målsætninger	53
4.7. Natur.....	55
4.7.1. Beskyttede naturtyper	56
4.7.2. Natura 2000-områder.....	57
4.7.3. Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)	58
5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer	58
6. Landskabelige og kulturhistoriske værdier	59
6.1. Landskabelige værdier.....	59
6.2. Kulturhistoriske værdier.....	61
7. Vurdering af udbringningsarealer i Herning Kommune	62
8. Alternative muligheder, 0-alternativet og ophør af driften	68
9. Bilagsfortegnelse	68

1. Indledning

1.1. Ikke-teknisk resumé

Ansøger Michael Sørensen, Munklindevej 3, 7441 Bording søger om at udvide svinebesætningen **fra** 610 årssøer, 15.600 smågrise (7,2 - 30 kg), 5.000 polte (30 - 85 kg) og 800 slagtesvin (30 - 102 kg) **til** 620 årssøer, 17.000 smågrise (7,3 - 33 kg), 6.000 polte (33 - 80 kg), 4.500 slagtesvin (33 -109 kg), 1 hest (< 300 kg) og 3 heste (500 - 700 kg), svarende til en ændring i dyreenheder (DE) fra 321,89 DE til 453,76 DE.

Udvidelsen af svineproduktionen sker udelukkende på Munklindevej 3, 7441 Bording, hvor hele svinebesætningen er opstaldet. Samtidig søges der om etablering af et mindre hestehold på Munklindevej 8, 7441 Bording, husdyrbruget er sammatrikuleret med Munklindevej 3, 7441 Bording. De to produktionsanlæg vurderes som et samlet anlæg, idet produktionsanlæggene deler foderopbevaringsanlæg, gødningsopbevaring og udbringningsarealer.

Der søges om opførelse af ny polte- og slagtesvinestald på 1450 m² i forlængelse af eksisterende poltestald, opførelse af ny teltoverdækket gyllebeholder på 3.100 m³, opførelse af fodersilo (35 tons), nedrivning af eksisterende to-klimastald, samt opførelse af ny to-klimastald på 650 m² det samme sted, på Munklindevej 3, 7441 Bording.

Ikast-Brande Kommune skal i henhold til blandt andet *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* vurdere om den ansøgte udvidelse og fremtidige drift kan gennemføres uden væsentlige virkninger på miljøet. Det er vurderet, at udvidelsen kan gennemføres, hvorfor denne miljøgodkendelse meddeles. Godkendelsen beskriver kommunens grundlag og vurderinger samt de vilkår, som kommunen har stillet til udvidelsen og den fremtidige drift.

De ansøgte bygninger med besætning samt anlæg til opbevaring af foder og husdyrgødning er vurderet i forhold til blandt andet:

- ammoniakfordampning, lugt, lys, støj og støv fra stalde og opbevaringsanlæg
- opbevaring og bortskaffelse af blandt andet affald og kemikalier
- forbrug af vand, energi og hjælpestoffer
- anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)
- landskab.

Ansøgte arealer til udbringning af husdyrgødning er vurderet i forhold til blandt andet:

- grundvand
- overfladevand
- naturområder.

Miljøgodkendelsen af husdyrbruget Vesterlund, Munklindevej 3, 7441 Bording regulerer driften i otte år, hvorefter godkendelsen skal revurderes på baggrund af de erfaringer, der har været med driften, og den udvikling, der har været i metoder til reduktion af miljøpåvirkningen.

1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysning

Anlægget:

Adresse: Munklindevej 3, 7441 Bording

Ejendomsnummer: 7560011000
Matrikelnummer: 1b, m.fl., Stubkær By, Bording
CVR-nummer: 25481453
CHR-nummer: 92415
P-nummer: 1001711625

Anlæg på anden adresse:

Adresse: Munklindevej 8, 7441 Bording
Ejendomsnummer: 7560011000
Matrikelnummer: 1b, Stubkær By, Bording

Ansøger/ejer/driftsherre:

Navn: Michael Sørensen
Adresse: Munklindevej 3, 7441 Bording
Telefonnummer: 86861537
Mobilnummer: 22306072
E-mail: vesterlund@dlgtele.dk

Konsulent:

Navn: Helle Borum
Adresse: Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning
Telefonnummer: 96296666
Mobilnummer: 29679435
E-mail: hbo@hflc.dk

1.3. Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til mere end 210 DE, skal anlægget med tilhørende udbringningsarealer til den producerede husdyrgødning vurderes i henhold til § 12 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, der har indarbejdet EU's VVM-direktiv⁹ og IPPC-direktiv¹⁰.

I miljøgodkendelsen er der redegjort for konsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IPPC-direktivet.

2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget

2.1. Anlæggets beliggenhed

Husdyrbrugets eksisterende og planlagte produktionsanlæg vedrørende svineproduktionen ligger samlet på adressen Munklindevej 3, 7441 Bording. Hesteholdet er opstaldet i dybstrøelsesbokse i en ældre stald

⁹ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

¹⁰ Rådets direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC: Integrated Pollution Prevention and Control).

på Munklindevej 8, beliggende ca. 760 meter nordvest for Munklindevej 3. Husdyrholdet på Munklindevej 8 er et ikke-erhvervsmæssigt dyrehold under 3 DE, og skal således ikke som selvstændig enhed overholde reglerne i husdyrbekendtgørelsen.

Det samlede produktionsanlæg på Munklindevej 3 er beliggende i landzone ca. 2,1 km nord-vest for byzonen til Bording Kirkeby og ca. 2,9 km syd for nærmeste sommerhusområde. Nærmeste samlet bebyggelse er Stubkær beliggende i en afstand af 1100 meter nordvest for Munklindevej 3.

Afstanden fra det nærmeste staldhjørne til nærmeste nabobeboelse, Munklindevej 5, 7441 Bording, er ca. 143 meter i vestlig retning, (Munklindevej 1 er dog beliggende 133 meter øst for Munklindevej 3, men denne ejendom er ubeboet.) Både Munklindevej 1 og 5 ejes af Munklindevej 3. Munklindevej 7 er beliggende ca. 180 meter fra Munklindevej 3, denne ejendom har landbrugspligt. Genekriteriet for lugt ved enkeltboliger er ikke gældende for beboelsesejendomme på ejendomme med landbrugspligt eller ejendomme, der ejes af driftsherren.

Munklindevej 6 er uden landbrugspligt, og er således den nærmeste nabobeboelse, hvortil lugtgenekriterierne skal overholdes. Munklindevej 6 er beliggende i en afstand af 450 meter fra Munklindevej 3. Munklindevej 6 er samtidig nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt til Munklindevej 8 beliggende i en afstand af 310 meter øst for Munklindevej 8.

Faktaboks

Jævnfør § 20 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 meter fra:

- en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse¹¹ i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Derudover gælder en række generelle afstandskrav - se tabel 1:

¹¹ Ved en samlet bebyggelse forstås, at der inden for en afstand af 200 meter fra beboelsesbygningen ligger mere end 6 andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom. Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter Landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, medregnes ikke.

Tabel 1. Generelle afstandskrav - jævnfør §§ 6 og 8 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - samt aktuelle afstande fra husdyrproduktionsanlægget på Munklindevej 3, 7441 Bording.

	Generelle afstandskrav, meter	Aktuel afstand, meter
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	40
Almene vandforsyningsanlæg	50	> 50
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	34
Offentlig vej og privat fællesvej	15	95
Levnedsmiddelvirksomhed	25	> 25
Beboelse på samme ejendom	15	64
Naboskel	30	> 30
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	2100
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	> 50
Nabobeboelser	50	> 50

Ikast-Brande Kommune konstaterer:

- at det samlede produktionsanlæg vil ligge mere end 300 meter fra:
  - en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
  - et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
  - et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende
- at de generelle afstandskrav, som nævnt i tabel, 1 er overholdt

Ikast-Brande Kommune vurderer:

- at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra anlægget begrænses, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at overholdelsen af de generelle afstandskrav – i kombination med overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – vil sikre de pågældende vandforsyningsanlæg, vandløb m.m. samt boligområder m.v. tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening fra husdyrbrugets anlæg.

Se desuden kommunens vurdering i afsnit 2.5. *Ammoniakfordampning fra stald og gødnings-opbevaringslager* og 2.6. *Lugtgener fra produktionsanlægget*.

2.2. Anlæggets indretning

Ansøgers oplysninger

Det eksisterende produktionsanlæg på Munklindevej 3, 7441 Bording udgør i dag et bebygget areal på ca. 7.600 m², heraf ca. 6.000 m² stalde og 1.600 m² lader og maskinhus. I forbindelse med udvidelsen søges der om etablering en ny polte- og slagtesvinestald på 1.450 m² i forlængelse af den eksisterende poltestald, og nedrivning af en eksisterende to-klimastald, samt opførelse af en ny to-klimastald på 650 m² på samme lokalitet. Herefter vil det samlede bebyggede areal udgøre ca. 9.000 m². De nye stalde opføres med hvide elementer med sorte gavle i samme materialer som det eksisterende byggeri. En oversigt af anlæg m.m. fremgår af tabel 2 og 3.

De eksisterende opbevaringsanlæg består af 4 gyllebeholdere med en samlet kapacitet på 8.288 m³. Der er søgt om opførelse af en ny gyllebeholder på 3.100 m³. Således vil den samlede opbevaringskapacitet udgøre 11.388 m³. Den nye gyllebeholder vil blive etableret med teltoverdækning i lighed med den senest opførte gyllebeholder.

Tabel 2. Oversigt over bygninger, Munklindevej 3 og 8, 7441 Bording.

Bygning nr. jf. kortbilag A	Anvendelse	Størrelse i m ²	Gulvprofil	Antal båse/stipladser eller dyr
Munklindevej 3:				
1	Foderlade	324	Fast gulv	-
2	Drægt.stald	378	Delvis spalte	120
3	Poltestald	219	Delvis spalte	180
4	Løbestald	448	Delvis spalte	180
5	Drægt.stald	558	Delvis spalte	160
6	Servicebygn.	98	Fast gulv	-
7	Løbe-/kontrol	127	Delvis spalte	60
8	Farestald	179	Fuldspalte	48
9	Farestald	92	Fuldspalte	16
10	Farestald	476	Delvis spalte	78
11	Smågrisestald	489	Delvis spalte	1.000
12	Smågrisestald	638	Delvis spalte	1.334
13a	Foderrum	69	Fast gulv	-
13b	Poltestald	466	Delvis spalte	468
14	Halmlade	728	Fast gulv	-
15	Maskinhus	679	Fast gulv	-
16	Smågrisestald	214	Delvis spalte	450
17	Poltestald	1.185	Drænet + spalter (50/50)	952
18	Poltestald	1.434	Delvis spalte	1.088
19	Foderrum	86	Fast gulv	-
Munklindevej 8:				
1	Hestestald	145	Dybstrøelse, fast gulv	4

Det planlagte byggeri på husdyrbruget opføres og indrettes i overensstemmelse med bestemmelserne i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* og i den generelle byggelovgivning i øvrigt.

Table 3. Oversigt over opbevaringsanlæg og befæstede pladser der anvendes fremover, Munklindevej 3 og 8, 7441 Bording

Anlæg	Byggeår	m ² / m ³	Afløb til	Seneste 10 års beholderkontrol ¹²	Overdækning
Munklindevej 3:					
Gyllebeholder (26)	1991	1.995	-	08-04-2009	flydelag
Gyllebeholder (27)	2000	1.199	-	08-04-2009	flydelag
Gyllebeholder (28)	2002	1.995	-	-	flydelag
Gyllebeholder (29)	2007	3.099	-	-	teltoverdækning
Gyllebeholder (30)	2013	3.099	-	-	teltoverdækning
Gyllekanaler	-	1.200	gyllebeholder	-	-
Vaskeplads	2006	50	gyllebeholder	-	-
Udleveringsrampe	2007	14	gyllebeholder	-	-
Munklindevej 8:					
Møddingsplads	-	50	ajlebeholder	-	-

Alle gyllebeholdere er af nyere dato, de to ældste gyllebeholdere har fået beholderkontrol i 2009. På Munklindevej 3 går alt regnvand og vaskevand fra befæstede arealer til gyllebeholdere. På Munklindevej 8 anvendes møddingspladsen til lagring af dybstrøelse fra hestebokse. Hestene går ude i sommerhalvåret, og vil derfor kun afgive begrænsede mængder dybstrøelse. Regnvand og evt. møddingssaft går til ajlebeholder.

2.3. Besætnings sammensætning og staldtype

Ansøgers oplysninger

Besætnings sammensætningen, fordelt på staldtype samt husdyrbrugets årlige produktion ved den nuværende og den ansøgte drift, fremgår af tabel 4.

Produktionsformen er en opformeringsbesætning. Der afsættes polte ved 80 kg og slagtesvin ved 109 kg. Da der er tale om en avlsbesætning, kan der de enkelte år være forskydninger mellem det producerede antal slagtesvin og polte. Samlet vil produktionen af polte og slagtesvin udgøre 219,61 DE.

¹² Jævnfør *Bekendtgørelse nr. 723 af 12. september 1997 om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand* (med senere ændringer), skal åbne og lukkede beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand på mere end 100 m³ kontrolleres mindst hver 10 år af en autoriseret kontrollør.

Tabel 4. Besætnings sammensætning, stalddtype og årlig produktion i nudrift og ansøgt drift, Munklindevej 3 og 8, 7441 Bording

Husdyrtype, mdr./ vægtklasse	Stald- og gulvtype*	Nudrift		Ansøgt	
		Antal	DE	Antal	DE
Årssøer	løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv	610	99,09	620	100,72
Årssøer	farestald, kassestier, delvis spaltegulv	317	22,22	341	23,91
Årssøer	farestald, kassestier, fuldspalte	293	20,54	279	19,56
Polte (30 - 85 kg)	Delvis spalte, 50-75% fast gulv	720	12,60	-	-
Polte (33 - 80 kg)	Delvis spalte, 50-75% fast gulv	-	-	677	10,27
Polte (30 - 85 kg)	Drænet gulv + spalter (33/67)	3600	62,98	-	-
Polte (33 - 80 kg)	Drænet gulv + spalter (33/67)	-	-	3567	54,11
Slagtesvin (33 - 109 kg)	Delvis spalte, 25-49% fast gulv	-	-	4500	128,59
Polte (30 - 85 kg)	Delvis spalte, 25-49% fast gulv	680	11,90	-	-
Polte (33 - 80 kg)	Delvis spalte, 25-49% fast gulv	-	-	1756	26,64
Slagtesvin (30 - 102 kg)	Delvis spalte, 25-49% fast gulv	800	20,55	-	-
Smågrise (7,2 - 30 kg)	Toklimastald, delvis spaltegulv	8962	41,37	-	-
Smågrise (7,3 - 33 kg)	Toklimastald, delvis spaltegulv	-	-	17000	88,45
Smågrise (7,2 - 30 kg)	Drænet gulv + spalter (50/50)	6638	30,64	-	-
Årshest, 500-700 kg	Dybstrøelse	0	0,00	3	1,30
Årshest, under 300 kg	Dybstrøelse	0	0,00	1	0,21
I alt		-	321,89	-	453,76

* jævnfør ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk

Kommunen vurderer

For et husdyrbrug kan der være en vis variation i den årlige produktion og i fordelingen af de enkelte dyretyper hen over året. Miljøpåvirkningen er forskellig fra dyretype til dyretype og fra stalddtype til stalddtype, hvorfor miljøvurderingen afhænger af dyresammensætning og fordeling på stalddtype. Ikast-Brande Kommunes vurdering er foretaget ud fra en besætning med en årlig produktion, som angivet i tabel 4, på **maksimalt 453,76 DE**.

Det forudsættes, at den årlige produktion:

- ikke overstiger 453,76 DE
- sker jævnt fordelt over året
- maksimalt varierer sammenlagt 20 DE mellem søer, smågrise og polte (herunder slagtesvin)
- produktionen af polte og slagtesvin varierer, men udgør samlet maksimalt 219,61 DE

2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg

Ansøgers oplysninger

Den projekterede husdyrproduktion med de pågældende stalddtyper giver ifølge beregningen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk anledning til en samlet årlig husdyrgødningsproduktion med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 49.893 kg N og 10.424 kg P.

Husdyrbruget afsætter årligt gylle med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 13.856 kg N og 2.897 kg P, svarende til 125,96 DE. Således har den tilbageværende husdyrgødningsproduktion til egne og forpagtede arealer, et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 36.037 kg N og 7.527 kg P, svarende til 327,80 DE.

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg og de enkelte anlægs kapacitet fremgår af tabel 3, og husdyrproduktionens tilførsel til anlæggene er opgjort i tabel 5:

Tabel 5. Tilførsel til opbevaringsanlæg, Munklindevej 3 og 8, 7441 Bording

Tilførsel	m ³ /år	Opbevaringskapacitet, mdr.
Gylle	9.850	12,4
Vandspild	1.050	
Rengøring	1.200	
Regnvand fra pladser	50	
Møddingsplads	35	> 12
Ajle	35	11,0

Gylleproduktionen fra den ansøgte besætning på 452,25 DE i svin er beregnet til 9.850 m³ årligt. Hertil kommer drikkevandsspild og rengøringsvand, samt vaskevand fra vask af maskiner og lignende.

I alt tilledes der således gyllebeholdere, ca. 12.150 m³ årligt. Der er i ansøgt drift i alt 12.587 m³ opbevaringskapacitet i gyllebeholdere og gyllekanaler til rådighed på husdyrbruget. Opbevaringskapaciteten for flydende husdyrgødning er på den baggrund beregnet til ca. 12,4 måneder.

Der produceres i alt 35 m³ hestemøg på Munklindevej 8. Møget opbevares på møddingspladsen på Munklindevej 8, indtil det spredes ud på marken. Der er rigelig opbevaringskapacitet på møddingspladsen og ajlebeholderen til hesteholdet.

Kommunen vurderer

Ifølge *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. På den baggrund vurderes den opgivne 12,4 måneders opbevaringskapacitet at være tilstrækkelig.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at opbevaring af husdyrbrugets husdyrgødning vil ske på en måde, som er i overensstemmelse med de generelle miljøregler
- at overholdelsen af de generelle miljøregler - og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen - vil medvirke til at begrænse den mulige påvirkning af det omgivne miljø fra opbevaringsanlæggene.

2.5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager

Ansøgers oplysninger

Husdyrbruget opfylder det generelle reduktionskrav på 25 % med hensyn til ammoniakfordampning i forhold til det pågældende referencestaldsystem - jævnfør bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Det generelle ammoniak-reduktionskrav opfyldes blandt andet ved:

- Gyllekøling i polte- og toklimastalde
- Teltoverdækning af ny gyllebeholder
- Tilsætning af benzoesyre til smågrisefoderet

Af tabel 6 fremgår størrelsen af ammoniakfordampningen fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet med beregningsmodellen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Ammoniakfordampningen fra det samlede staldanlæg bidrager med ca. 90 % af ammoniakfordampningen fra det samlede produktionsanlæg efter projektets gennemførelse.

Tabel 6. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager omregnet til kg kvælstof (N) pr. år, ansøgt drift, Munklindevej 3 og 8, 7441 Bording

Anlæg	Kg kvælstof (N) pr. år
Staldanlæg, eksisterende produktion	ca. 3.906 kg N/år
Staldanlæg, udvidelsen	ca. 2.122 kg N/år
Gyllebeholdere, efter projektets gennemførelse	ca. 721 kg N/år
Samlet ammoniakfordampning fra stald og lager efter projektets gennemførelse:	ca. 6.749 kg N/år
Mer-emission fra anlæg	Ca. 1.338 kg N/år

2.5.1. Ammoniak og natur

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakdepositionen (kvælstofnedfald) fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition, som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

Jævnfør *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, må der ikke foretages ændringer eller udvidelser af husdyrbrug, der ligger mindre end 300 meter fra de naturtyper, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* (bufferzone I), hvis det pågældende projekt giver anledning til øget ammoniakdeposition fra produktionsanlægget. Derudover foreskriver de generelle beskyttelsesniveauer, hvor meget ammoniakudledningen maksimalt må øges fra et produktionsanlæg, der ligger mellem 300 og 1.000 meter fra de nævnte naturtyper (bufferzone II).

Inden for bufferzone II differentieres den tilladte merbelastning i forhold til antallet af øvrige ejendomme – der tages højde for den kumulerede effekt af produktionen i zonen. Med øvrige ejendomme forstås ejendomme, hvor et eller flere anlæg har en samlet husdyrproduktion større end 75 dyreenheder, og hvor disse anlæg er placeret i samme bufferzone og placeret nærmere end 1.000 meter fra dele af staldanlæggene på det husdyrbrug, der skal have en miljøgodkendelse. Der måles fra nærmeste punkt på dele af ansøgers staldanlæg og nærmeste punkt på de øvrige ejendommers staldanlæg.

Den tilladte merbelastning fra husdyrbruget, der ansøger om en miljøgodkendelse i bufferzone II, er således afhængig af antallet af øvrige ejendomme, større end 75 dyreenheder, i samme bufferzone. Hvis der ikke er andre ejendomme, må der fra husdyrbruget, der ansøger om en miljøgodkendelse, være en merbelastning på 0,7 kg N pr. ha pr. år. Er der én ejendom udover husdyrbruget, der ansøger, falder den tilladte merbelastning til 0,5 kg N pr. ha pr. år, og endelig, hvis der er mere end én ejendom udover husdyrbruget der ansøger, må merbelastningen fra husdyrbruget, der ansøger om en miljøgodkendelse, maksimalt være 0,3 kg N pr. ha pr. år.

Der er ingen naturområder inden for 300 meter fra anlægget. Eneste § 3-beskyttet natur i denne zone er Biløb til Kjeldsig Grøft. Inden for 1.000 meters afstand fra husdyrbrugets anlæg findes der ikke beskyttede naturtyper, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, men der findes flere, mindre vandhuller, søer, heder, moser, samt flere vandløb – Biløb til Kjeldsig Grøft, Kjeldsig Grøft og Brandkær Bæk, der alle er registreret som beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven¹³, jævnfør tabel 7 nedenfor og kortbilag E1 og E2.

Tabel 7. § 3-beskyttede naturområder indenfor 1000 meter fra Munklindevej 3:

DB Ident	Naturareal	Afstand fra anlæg	Målsætning	Vurderet i forbindelse med miljøgodkendelse
200153329	Mose	330	Naturområde	Ammoniakdepositionsberegning
200154834	Sø	413	Naturområde	
200153534	Mose	432	Naturområde	Besigtiget / Ammoniakdepositionsberegning
200155137	Sø	460	Naturområde	Ammoniakdepositionsberegning
200155134	Sø	495	Naturområde	
200154833	Sø	545	Naturområde	
200154832	Sø	569	Naturområde	
200155147	Sø	584	Naturområde	
200153330	Mose	631	Naturområde	
200153535	Mose	644	Naturområde	
200155133	Sø	684	Naturområde	
200152699	Hede	769	Naturområde	Besigtiget
200155143	Sø	770	Naturområde	
200155457	Sø	787	Naturområde	
200155142	Sø	906	Naturområde	
200155130	Sø	935	Naturområde	
200153315	Mose	939	Naturområde	
200153310	Mose	952	Naturområde	
200155129	Sø	958	Naturområde	
200155141	Sø	979	Naturområde	

¹³ Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009 af lov om naturbeskyttelse (med senere ændringer).

Det nærmeste § 7-område er en hede, som ligger ca. 2,1 km øst for Munklindevej 3.

Det nærmeste Natura 2000-område (Habitatområde 228, Stenholt Skov og Stenholt Mose) er beliggende i en afstand af 5,6 km øst for anlægget på Munklindevej 3.

Der er lavet beregninger af ammoniakdepositionen til tre punkter, hhv. et naturareal (ikke § 3-registreret) beliggende i tilknytning til et vandhul 530 meter vest for produktionsanlæggene; den nordligste del af Bording Mose beliggende 425 meter sydvest for produktionsanlæggene; samt den vestligste del af Nørlund Mose beliggende 325 meter sydøst for produktionsanlæggene. Beregninger viser, at merdepositionen er 0,18 kg N pr. ha pr. år til naturarealet vest for husdyrbruget, merdepositionen er 0,20 kg N pr. ha pr. år til Bording Mose sydvest for husdyrbruget, samt en merdeposition på 0,50 kg N pr. ha pr. år til Nørlund Mose sydøst for husdyrbruget.

Naturområderne og ammoniakdepositionsberegningsspunkter fremgår af kortbilag E3.

Kommunens samlede vurdering i forhold til ammoniakfordampning fra anlæg

Det generelle ammoniakreduktionskrav, som fremgår af *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, er ifølge ansøgningen med de tilhørende beregninger overholdt.

Faktaboks

Overholdelsen af det generelle ammoniakreduktionskrav og det generelle beskyttelsesniveau beskytter - ifølge intentionerne bag *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - som udgangspunkt de kvælstoffølsomme naturtyper tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra husdyrbrugs produktionsanlæg.

Oprindeligt har området været domineret af hede/hedemose. Ingen af de naturområder, der er lavet beregninger til, er registreret som særlig værdifuld natur, jævnfør Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune. Beregningspunktet til naturområdet i tilknytning til vandhullet mod vest kan potentielt indeholde et område med hedemose. De øvrige to beregningspunkter er naturtypen hedemose.

Hedemoser har en tålegrænse liggende i intervallet 10-20 kg N/ha/år. Med det nuværende kendskab til arter i området, vurderer Ikast-Brande Kommune umiddelbart, at den anbefalede tålegrænse ligger i den nedre ende af skalaen. Dette vurderes blandt andet ud fra en tidligere registrering fra den sydlige ende af Bording Mose, hvor der blandt andet er fundet arter som hedelyng, revling, klokkelyng, spagnum, smalbladet kæruld og mosepors. I Nørlund Mose er der tidligere registreret arter som mosepors, alm. cypres-mos og femradet ulvefod.

Ikast-Brande Kommune vurderer i det konkrete tilfælde, og på baggrund af de beregninger, der er foretaget, at tålegrænserne ikke overskrides, og at de naturarealer, som ligger i nærområdet omkring produktionsanlægget, ikke er så kvælstoffølsomme, at der helt undtagelsesvist skal stilles yderligere vilkår for at beskytte de pågældende naturområder tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra produktionsanlægget.

Den reelle ammoniakdeposition fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold, men ammoniakdepositionen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødningen afsættes på i staldene. Kommunen vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler - og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at påvirkningen på omgivelserne med luftbåret kvælstof fra produktionsanlægget minimeres
- at ammoniakfordampningen fra produktionsanlægget i sig selv ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.

2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget

Ansøgers oplysninger

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrugets anlæg er fra staldenes ventilationsanlæg. Alle eksisterende ventilationsafkast er placeret ca. 1 meter over tagryg, undtaget dog stald 8, hvor afkast er 3 meter over sokkel, samt stald 12, hvor afkast er placeret 3,5 meter over sokkel. Ventilationsafkastene på den nye klimastald og poltestald (16 og 17) er placeret 2 meter over tagryg, og har en afkasthastighed på 8-10 m/sek. Alle stalde har undertryksventilation.

Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderne omrøres i forbindelse med udbringningen - dette sker primært om foråret.

Tabel 8 viser de beregnede geneafstande med hensyn til lugt fra staldene efter projektets gennemførelse, som er fremkommet ved brug af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 8. Lugtgeneafstande fra staldene efter projektets gennemførelse, Munklindevej 3, 7441 Bording

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, m	Faktisk afstand fra staldanlægget, m
Byzone	877	2100
Samlet bebyggelse	665	1100
Enkeltbolig ¹⁴	313	450

Kommunen vurderer

Faktaboks

I *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E¹⁵ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E/m³ ikke overskrides i mere end 1 % af tiden – svarende til ca. 7 timer i alt om måneden.

¹⁴ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter Landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

¹⁵ OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

Lugtgenæafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 dyreenheder. Tilsvarende forøges lugtgenæafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgenæafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Ifølge beregningen er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* - i forhold til de tre områdetyper - overholdt i det konkrete tilfælde. Lugtgenæafstandene har ikke skullet forøges af hensyn til vurdering af den kumulative effekt fra andre husdyrbrug.

Ud over de mulige lugtgener fra staldanlægget kan der forekomme lugtgener i forbindelse med omrøring af gyllebeholderne og øvrig gyllehåndtering. Gylleomrøring og øvrig gyllehåndtering sker primært i forbindelse med udbringningen, der hovedsageligt sker om foråret.

Den reelle lugtpåvirkning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold. Lugtpåvirkningen vil dog generelt kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødning og foderrester afsættes på samt ved minimering af det tidsrum, som gylleomrøring og gylleudbringning foretages i. Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse ikke vil medføre væsentlige, forøgede lugtgener fra produktionsanlægget
- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og vilkår 2.9. for miljøgodkendelsen – drives således, at lugtpåvirkningen på omgivelserne fra produktionsanlægget minimeres, og så de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier overholdes, og lugtgenegrænserne dermed ikke overskrides i mere end 1 % af tiden.

2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget

2.7.1. Vandforbrug

Ansøgers oplysninger

Husdyrbruget forsynes med vand fra egen drikkevandsboring beliggende nord for maskinhus, jævnfør situationsplan på kortbilag A. Der forbruges i nudrift ca. 12.000 m³ vand, fordelt på vandspild ved svineproduktion (800 m³), forbrug af drikkevand (10.600 m³) samt rengøring af stalde (600 m³).

I den ansøgte drift forventes det årlige vandforbrug at øges til 15.400 m³, fordelt på vandspild ved svineproduktion (1.050 m³), forbrug af drikkevand (13.550 m³) samt rengøring af stalde (800 m³).

Der anvendes derudover ca. 223.200 m³ vand til markvanding. Husdyrbrugets vandindvindingsanlæg samt forbrug fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Husdyrbrugets vandindvindingsanlæg og forbrug, Munklindevej 3, 7441 Bording

Boring/vandværk	Anlægsnr.	Forbrug - nudrift, m ³	Forbrug - ansøgt, m ³	Ændring, %
Husholdning, boring ved husdyrbruget	86.1743	170	170	0
Staldanlæg, boring ved husdyrbruget	86.1743	12.000	15.400	28
Markvanding, Munklindevej 7	663.V40.40.0081.00	223.200	223.200	0
Markvanding, Munklindevej 8	663.V40.00.0199.00			

Vandbesparende foranstaltninger

Med henblik på reduktion af vandforbruget er det ifølge BREF-dokumentet BAT at rengøre stald og inventar med højtryksrenser efter hver produktionscyklus, at foretage regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlæg for at undgå spild, at registrere vandforbrug samt at finde og reparere evt. lækager. Vedrørende anvendelse af drikkevandssystemer, vandnipler (i trug eller kop), vandtrug og bidenipler, noteres det i BREF-dokumentet, at der er såvel fordele som ulemper ved alle systemer, samt at der ikke var tilstrækkelig data til at nå en BAT-konklusion.

Der er drikkekopper i stedet for drikkenipler i alle stalde, hvorved vandspild undgås.

Ved rengøring af staldene bliver de sat i blød ved hjælp af iblødsætningsanlæg, hvorved der kan spares vand ved efterfølgende højtryksrensning.

Kommunen bemærker

Det fremgår af tabel 9, at vandforbruget på husdyrbruget forventes at stige med ca. 28 % i ansøgt drift. Det øgede vandforbrug i staldanlægget afspejler produktionsstigningen, dog er stigningen i produktionen større, nemlig 41 %. Det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til vandforbrug, hvorfor Ikast-Brande Kommune antager, at vandspildet i videst mulig omfang vil blive imødegået, og at der ikke vil forekomme et overforbrug af vand på husdyrbruget.

2.7.2. Afledning af vand

2.7.2.1. Sanitært spildevand

Ansøgers oplysninger

I staldene er etableret bad og toilet. Sanitært spildevand herfra afledes til septiktanke og videre til godkendt nedsivningsanlæg, jf. kortbilag A. Nedsivningsanlægget modtager også spildevand fra stuehuset. Der opføres ikke nye bad/toiletter i forbindelse med produktionsudvidelsen, og det forventes derfor ikke, at produktionsudvidelsen vil medføre en forøgelse i mængden af sanitært spildevand.

Kommunen konstaterer/vurderer

Idet der ikke sker en forøgelse i mængden af sanitært spildevand, og at spildevandet fortsat afledes til godkendt nedsivningsanlæg, vurderer Ikast-Brande Kommune, at afledningsforholdene fortsat kan godkendes.

2.7.2.2. Spildevand fra rengøring

Ansøgers oplysninger

Spildevand fra rengøring af stalde og befæstede arealer afledes til gyllebeholder. Denne vandmængde er indregnet i opbevaringskapaciteten, jævnfør afsnit 2.4. *Husdyrgødning og opbevaringskapacitet*. Der vil efter udvidelsen skulle foretages vask af flere stalde, hvorfor der vil blive opsamlet en større mængde spildevand, svarende til udvidelsen i produktionsanlægget, dvs. ca. 20 %.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at kapaciteten i gyllebeholdere er tilstrækkelige til at rumme de angivne mængder spildevand fra produktionsanlæggene i ansøgt drift.

2.7.2.3. Tagvand

Ansøgers oplysninger

Afledning af tagvand fra stuehus ledes til nedsivning lokalt via faskine. Al tagvand fra eksisterende driftsbygninger ledes til Biløb til Kjeldsig Grøft. Tagvand fra de to nye staldbygninger (bygning 12 og bygning 18) vil blive ledt til nedsivning lokalt via faskine.

Kommunen vurderer

Det vurderes at Biløb til Kjeldsig Grøft ikke kan modtage en forøgelse af mængden af tagvand fra ejendommen uden at der skal etableres et forsinkelæsesbassin, men at tagvand fra eksisterende tage fortsat kan ledes til grøften uden forsinkelse. Der skal udarbejdes en særskilt nedsivningstilladelse, så kommunen kan vurdere om de opsamlede mængder tagvand kan nedsives, jævnfør vilkår 8.3.

2.7.2.4. Befæstede arealer

Ansøgers oplysninger

De befæstede arealer på Munklindevej 3 udgøres af vaskeplads og udleveringsrampe, begge arealer har afløb til gyllebeholder. På Munklindevej 8 er der en møddingsplads med afløb til ajlebeholder. Al regnvand fra befæstede arealer opsamles således.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at vand fra befæstede arealer ikke vil påvirke det omgivende miljø, idet vandet opsamles og ledes til gyllebeholder.

2.7.3. Energiforbrug

Ansøgers oplysninger

Elektricitet anvendes til foderfremstilling, ventilation, pumpning af gylle, gyllekøling mm.

Husdyrbrugets årlige elforbrug til gårdens drift forventes uændret ca. 422.000 kWh (inkl. markvanding). Opvarmning af staldene foretages primært med halm. I fremtiden vil en større del af staldopvarmningen foregå vha. varmen genereret ved gyllekøling.

Det årlige energiforbrug omfatter derudover brændstof til traktorer og andre motoriserede køretøjer. Husdyrbrugets energiforbrug i nudrift og ansøgt drift fremgår af tabel 10.

Tabel 10. Husdyrbrugets energiforbrug i nudrift og ansøgt drift, Munklindevej 3, 7441 Bording

Ressource	Forbrug - nudrift	Forbrug - ansøgt	Ændring, %
Elforbrug, kWh	422.000	422.000	0
Dieselolie, l	15.000	18.000	20

Energibesparende foranstaltninger

Med henblik på at reducere energiforbruget er det i henhold til BREF-dokumentet BAT at anvende naturlig ventilation. Når der anvendes mekanisk ventilation er det BAT at optimere udformningen af ventilations-systemet, samt at undgå modstand gennem hyppig eftersyn og rengøring af ventilationssystemet. Det er desuden BAT at anvende lavenergibelysning.

Der er etableret timer/sensorer og/eller energibesparende lys på alt udendørs og indendørs lys.

Der anvendes lavenergipærer i varmelamperne (100 Watt pærer i stedet for 200 W).

Opvarmning af staldene sker i dag vha. halmfyr. Der vil blive etableret gyllekøling i den nye poltestald, og varmen derfra skal bruges til opvarmning af staldene fremover suppleret med halmfyret.

Der er (og bliver) multistep ventilation i løbe-/drægtighedsstaldene samt de nye poltestalde. Der er etableret gyllekøling og bliver det fremadrettet også i den nye poltestald (bygning 18). Køling af gyllen er medvirkende til en faldende rumtemperatur og dermed mindre ventilationsbehov.

Kommunen bemærker

Som det fremgår af tabel 10, vil forbruget forblive uændret. Energiforbruget bør løbende følges, og forbruget bør af flere årsager til stadighed søges minimeret. Det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi, hvorfor Ikast-Brande Kommune antager, at der ikke vil blive forbrugt mere energi end nødvendigt på husdyrbruget.

2.7.4. Foderstoffer

Ansøgers oplysninger

Der anvendes i nudrift ca. 2,8 mio. FE til svineproduktionen svarende til ca. 3.100 tons foder/år. I ansøgt drift skønnes dette forbrug at stige til 3,9 mio. FE svarende til ca. 4.270 tons foder årligt. Der kan opbevares 11.000 tdr. korn i gastætte siloer og midlertidigt 1.500 tdr. korn i maskinhuset. Foderet opbevares i indendørs siloer i foderladen (bygning 1) samt i de udendørs fodersiloer. Der opføres en 35 tons fodersilo udenfor klimastalden (bygning 16), jævnfør kortbilag A. Der opbevares 600 bigballer halm i halmladen.

Foderfremstilling foretages i lukket lade, hvorfor der ikke opstår støv- og støjgener for omgivelser i forbindelse med fremstilling af foder. Ved fremstilling af foder bliver råvarer, f.eks. tilsætning af fedt, valgt ud fra et ønske om mindst muligt støv i stalde af hensyn til personale og dyr.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at foderopbevaringen vil ske uden væsentlige miljømæssige gener.

2.7.5. Kemikalier m.v.

Ansøgers oplysninger

Husdyrbrugets forbrug af kemikalier udgøres af sprøjtemidler til bekæmpelse af ukrudt, svampesygdomme og skadedyr i afgrøderne. Der anvendes omkring 500 kg kemikalier årligt i markdriften. Det årlige forbrug af kemikalier forventes ikke at blive påvirket af udvidelsen. Eventuel restbeholdning opbevares i aflåst rum og anvendes i den følgende vækstsæson. Der arbejdes løbende på begrænsning af forbruget af pesticider, bl.a. ved markbesøg i vækstsæsonen, hvor det løbende vurderes, hvornår bekæmpelse skal igangsættes.

Påfyldning og rengøring af marksprøjten foregår på vaskeplads med afløb til gyllebeholder. Kemikalier opbevares i aflåst rum.

På husdyrbruget findes i alt tre olietanke til opbevaring af motordiesel og fyringsolie. Der er en nedgravet olietank til diesel ved maskinhuset. Tanken er på 1.500 l og fra 1984. Der er en overjordisk tank til fyringsolie i maskinhuset. Tanken er på 1.200 l og fra 2002. Der er en 2.500 l plasttank i maskinhuset, hvorfra der tankes diesel på traktorer og lignende. Tanken er fra 2006. Øvrige olieprodukter (spildolie, smøreolie mv.) opbevares i maskinhuset.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at håndtering og opbevaring af kemikalier m.v. vil foregå på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes.

2.7.6. Affald

Ansøgers oplysninger

Forbrændingseget affald opbevares i enten erhvervsaffaldscontainer eller på trailer. Containeren afhentes af Marius Pedersen og traileraffaldet afleveres på genbrugspladsen. Plastfolie m.v. afleveres på genbrugspladsen. Jern opbevares i en dyng og afhændes til Midt Skrot i Hammerum. Der forventes ikke en væsentlig udvidelse af affaldsmængderne i forbindelse med udvidelsen.

Kemikalieaffald opbevares i aflåst skab indtil afhændelse. Tomme kemikaliedunke afleveres på genbrugspladsen. Evt. rester af kemikalier afleveres på genbrugsstation. Klinisk affald og veterinære lægemidler indsamles og bortskaffes til dyrlæge. Spildolie opbevares i en 200 l tromle i maskinhuset. Det afleveres til genbrugspladsen.

Smågrise under 30 kg opbevares i containere i kølerum indtil de afhentes af DAKA. Der er max. 2 containere ved afhentning. Søer og grise over 30 kg ligger afdækket med presenning på afskærmet betonplads indtil afhentning. De døde dyr tilmeldes til afhentning næste dag så snart der dør et dyr.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, og at bortskaffelse af øvrigt affald sker miljømæssigt forsvarligt, når Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald*¹⁶ efterleves.

¹⁶ Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald* kan findes på:
http://ikast-brande.dk/dokumenter/071011regulativ_-_erhvervsaffald.pdf .

2.7.7. Skadedyr

Ansøgers oplysninger

Tilstedeværelse af skadegørere forebygges ved god orden og hygiejne i og omkring staldene, og eventuelle problemer bekæmpes omgående. Fluebekæmpelse er omfattet af BAT-krav. Dette imødekommes ved anvendelse af rovfluer i stalde til bekæmpelse af fluer. Flueplage forebygges desuden ved at holde en god hygiejne i staldene og omkring foderopbevaring og ved jævnlig udslusning af gyllen. Forekomster af rotter anmeldes til bekæmpelse efter gældende regler. Der er tegnet kontrakt med et anerkendt rottebekæmpelsesfirma (pt. Mortalin) om udlægning og udskiftning af gift i dertil indrettede kasser.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at der efter projektets gennemførelse ikke vil ske en væsentlig opformering af fluer og skadedyr på husdyrbruget, og at husdyrbrugets skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der henvises i øvrigt til vilkår 4.1.

Bemærk at retningslinierne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres en gang årligt.

2.7.8. Støv

Ansøgers oplysninger

Der kan være støvgener forbundet med ventilationsafkast fra staldene, de høje ventilationsafkast vil dog medføre en øget opblanding af støv. Der kan ligeledes være støvgener forbundet med håndtering af foder. Dette søges dog afværget ved blanding af foder i lukkede rum, ligesom påfyldning af fodersiloer sker via lukkede rør.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at eventuel støvafgivelse fra produktionsanlægget ikke vil medføre væsentlige gener ved nabobeboelser og uden for bedriftens arealer i øvrigt.

2.7.9. Støj

Ansøgers oplysninger

Støjkilder fra bedriften er støj fra husdyr, kørsel med landbrugsmaskiner samt til- og frakørsel af foder, produkter og grise til husdyrbruget. Der er desuden støj fra ventilationsafkast, men frekvensregulerede ventilatorer støjer normalt mindre end traditionelle ventilatorer. Ansøger oplyser, at der bevidst er valgt støjsvage ventilatorer. Ventilatorer kører hele døgnet. Anlægget er trinløst reguleret, således det ikke kører på fuld kraft hele tiden. Ventilationsanlægget renholdes, så det kører mindst muligt.

Der har ikke tidligere være klager over støj fra bedriften. Det vurderes, at støj fra husdyrbruget ikke er, eller forventes at blive et problem for de omkringboende.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at støjafgivelsen fra husdyrbrugets produktionsanlæg generelt vil være lavt. Eventuel støj fra bedriftens interne transportere samt støj fra de forskellige transportere til og fra anlægget, må forventes at blive mere hyppigt forekommende i takt med, at antallet af transportere øges i forbindelse med produktionsudvidelsen – se afsnit 2.7.11. *Transporter til og fra anlægget*. Ikast-Brande Kommune vurderer, at støjen fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give

anledning til væsentlige støjgener ved de omkringliggende nabobeboelser. Såfremt der indkommer klager over støj fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter, vil kommunen indhente dokumentation for, hvorvidt de specifikke krav, som fremgår af vilkår 5.1., overholdes.

2.7.10. Lys

Ansøgers oplysninger

Der er lys tændt i staldene fra 05.00-23.00. Lyset tændes og slukkes manuelt. Al udendørs belysning er styret af lysintensitetssensorer.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at anvendelsen af lys i forbindelse med husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt.

2.7.11. Transporter til og fra anlægget

Ansøgers oplysninger

Transporten til og fra husdyrbruget vil ske på offentlig vej. Det forventes derfor ikke, at den stigning i transportbehovet udvidelsen vil medføre, vil kunne registres i forhold til den samlede transportmængde, som er på de veje, der anvendes i forbindelse med transport til og fra husdyrbruget.

Stigningen i antallet af transporter vil kun medføre en begrænset merbelastning af miljøet og det offentlige vejnet. Transporter med husdyrgødning foregår primært ad Munklindevej, Vester Moselundvej, Ruskærvej, Søbjergvej og Ildsgårdvej. Husdyrgødning vil ikke blive transporteret ad veje beliggende i byzone, men der vil foregå transport af gylle gennem landsbyen Stubkær. Det forventes, at antallet af transporter gennem Stubkær ikke vil øges væsentligt som følge af udvidelse af husdyrbruget.

Tabel 11. Samlet oversigt over det årlige antal transporter samt transporttyper, Munklindevej 3, 7441 Bording.

Transporttype	Antal transporter, nudrift	Antal transporter, ansøgt drift	Forskel i antal transporter
Husdyrgødning	425	467	+ 42
Foder fra foderstof	30	40	+ 10
Dieselolie	10	10	0
Handelsgødning	2	2	0
Husdyr til og fra ejendom	100	100	0
Døde dyr	50	60	+ 10
Dagrenovation	26	26	0
I alt:	643	705	+ 62

Det samlede antal transporter til og fra produktionsanlægget øges med ca. 10 % i forbindelse med projektets gennemførelse, jævnfør tabel 11. Den største stigning i transporter sker i transport af

husdyrgødning. Stigningen i transport af husdyrgødning modsvarer i nogen grad af, at en mindre del af gyllen skal transporteres på offentlig vej, idet der i ansøgt drift må udbringes mere husdyrgødning pr. ha.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes.

3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til anlægget

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet¹⁷), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IPPC-direktivet omfatter.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ.

I teknologi-blade og BAT-byggeblade¹⁸ er dokumenteret teknik beskrevet, og der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være. BAT-byggebladene er ikke blevet opdateret siden 2004 og bør kun betragtes som vejledende, mens teknologi-bladene er fra 2009 og 2010. Miljøstyrelsen har endvidere oprindeligt valgt ikke at fokusere på markteknik, fodring m.v. i BAT-byggeblade, idet forbedrede metoder i dansk landbrug og generel lovgivning på området vurderes at medføre, at den bedste tilgængelige teknik generelt bliver anvendt.

Ikast-Brande Kommune har fastlagt BAT-niveauet på foder, management, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning ud fra BREF-referencedokumentet, mens niveauet for BAT på staldindretning i slagtesvinestalde og poltestalde er fastsat ud fra Miljøstyrelsens vejledende

¹⁷ Rådets direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC: Integrated Pollution Prevention and Control).

¹⁸ Teknologi-blade og BAT-byggeblade er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har ladet udarbejde, med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion.

emissionsgrænseværdier¹⁹. Niveaue for BAT på staldindretning til søer og smågrise er fastlagt ud fra teknologiblade og BAT-byggeblade.

3.1. BAT i forhold til management

Ansøgers BAT-redegørelse

Godt landmandskab er en vigtig del af BAT. Selv om det er svært direkte at kvantificere miljøfordele, er det tydeligt, at ansvarsbevidst driftsledelse bidrager til en forbedret miljøpræstation for en bedrift med intensiv produktion. I henhold til BREF-dokumentet er det BAT, at identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale, at føre journal over vand- og energiforbrug, mængde af husdyrfoder, opstået spild og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne, at have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser, at iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene, at planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild, samt at planlægge gødskning af markerne korrekt.

Husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording opfylder BAT-kravet i forhold til management ved at:

- Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse
- Medarbejdere er orienteret om, at husdyrbruget er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der dermed følger.
- I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning.
- Der udarbejdes ugerapporter med opgørelser over antal døde smågrise.
- Bedriftens bortskaffelse af affald registreres på affaldsstamkort.
- Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.
- Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres.
- Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.
- Ventilationsanlæg i staldene rengøres og efterses i forbindelse med vask af staldene.
- Der er udarbejdet APV for husdyrbruget.

3.2. BAT i forhold til foder

Ansøgers BAT-redegørelse

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT, at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af foderet, og løbende kontrol, så det stemmer overens med dyrenes behov. Der fasefodres og der anvendes fytase i flere af foderblandingerne. Når det gælder svinebrug mht. foderteknologier angiver BREF-dokumentet, at fasefodring og fytasetilsætning betegnes som bedste tilgængelige teknik.

Ansøgningen overholder tillige Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniak ved implementering af BAT. De virkemidler, der er anvendt i denne ansøgning, for at overholde niveaue er tankoverdækning, gyllekøling og benzoesyre tilsat smågrisefoderet og polte-/slagtesvinefoderet.

Husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording opfylder BAT-kravet i forhold til foder ved at:

---

¹⁹ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), juni 2010.

- Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring
- Foderet blandes på husdyrbruget og fosfor- og proteinindholdet ligger indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF).
- Der anvendes fasefodring ved fodring af grisene, hvilket lever op til BAT-kravene. Det betyder, at grisenes behov på det enkelte vækststadium tilgodeses, og at der samtidig ikke sker en overdosering med enkelte næringsstoffer. Dette er med til at sikre, at der ikke sker en unødigt stor udledning af næringsstoffer i gødningen, som derefter ender i naturen.
- Der vil i ansøgt drift blive tilsat minimum 2,25 gram benzoesyre/FE til smågrisefoderet, samt 5,25 gram benzoesyre/FE til slagtesvine-/poltefoderet, for derved at reducere ammoniakfordampningen, jævnfør vilkår 2.8.

3.3. BAT i forhold til staldindretning

Ansøgers BAT-redegørelse

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der BREF-referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, dels er der Teknologiblade og BAT-byggebladene, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Med henblik på at reducere ammoniakemissionen fra staldanlægget er det i henhold til BREF-dokumentet BAT i svinestalde at reducere overfladearealet, hvorfra der kan ske ammoniakfordampning, at fjerne gyllen hyppigt fra gyllekanaler, at afkøle gødningsoverfladen samt at bruge overflader, der er nemme at rengøre. BREF-dokumentet angiver følgende staldsystemer som værende BAT:

- et fuld- eller delspaltegulv med et vakuumsystem nedenunder til hyppig fjernelse af gylle
- et delspaltegulv og en reduceret gødningskanal
- et fuldspaltet gulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende væg og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevæg og en hældende gødningsbeholder.

I følge Dansk svineproduktion er de to sidstnævnte staldtyper hollandske typer, som ikke har fundet indpas herhjemme. Der er pt. tre Teknologi-blade, som danner grundlag for fastsættelse af BAT-niveauet i svinestalde:

- Køling af gyllen i svinestalde (19. maj 2009)
- Svovlsyrebehandling af gyllen i slagtesvinestalde (19. maj 2009)
- Luftvasker med syre (19. maj 2009)

Disse Teknologi-blade afløser de gamle Bat-byggeblade og Bat-kandidater (gyllekøling 106.04-53 og 106.01-51), (forsuring 106.04-54 og 106.04-56) og (luftrensning med syre 106.04-57).

Derudover er der følgende gamle Bat-byggeblade, som ikke bliver revurderet:

- Slagtesvin: delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (106.04-52)
- Smågrise: to-klimastald med delvist spaltegulv (106.03-52)
- Diegivende søer: faresti med delvist spaltegulv (106.02-51).

Da et gulv med spalteareal på op til 67 % til svinestalde er at betragte som BAT, jævnfør BREF-dokumentet fra 2003, vil de tre ovennævnte gulvtyper opfylde BAT-kravet om anvendelse af teknologi med lavere ammoniakfordampning.

Husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording, opfylder BAT-kravet i forhold til staldindretning ved at:

Polte/Slagtesvin:

Der etableres delvis spaltegulv, jævnfør BAT-byggebladet delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (106.04-52), i den nye polte-/slagtesvinestald (bygning 18). Der vil blive etableret gyllekøling i denne stald, jævnfør vilkår 2.3, 2.4., 2.5., 2.6. og 2.7.

- Poltestalden (bygning 17) er opført i 2007 med miljøspalter og fuldspalter (50/50). Stalden skal ikke renoveres før tidligst om 20-25 år. Der er etableret gyllekøling i dette staldafsnit.
- Poltestalden (bygning 13) er delvis spaltegulv (25-49 % fast gulv), og opfylder således BAT-kravet.
- Poltestalden (bygning 3) er delvis spaltegulv (50-75 % fast gulv), og opfylder således BAT-kravet.

Smågrise:

Alle smågrise går i to-klimastalde, som lever op til BAT-kravet. Der er delvis spaltegulv med et spalteareal på max. 50 % af stiens areal (BAT-byggeblad Gr.nr.: 106.03-52). En to-klimasti består af fast gulv i lejearealet og spaltegulv i gødearealet. Over grisenes lejeareal er der en overdækning. To-klimahulen opvarmes normalt af grisenes egen varmeproduktion, hvilket normalt medfører en temperatur i hulen 4-6 grader over staldtemperaturen.

Den eksisterende klimastald (bygning 12) nedrives og ny stald opføres i forbindelse med projektet, så den lever op til BAT, jf. BAT-byggebladet to-klimastald med delvist spaltegulv (106.03-52).

- Toklimastalden (bygning 16) er opført i 2007 sammen med bygning 17. Dette staldafsnit er med gyllekøling.
- Toklimastalden (bygning 11) er uden gyllekøling. Der er ikke planer om renovering af denne stald.

Søer:

Søerne er allerede løsgående i drægtighedsstaldene (bygning 2, 4, 5 og 7) og her lever gulvene op til BAT-kravet om delvist spaltegulv, jf. BAT-byggebladet faresti med delvist spaltegulv (106.02-51).

Der er 78 farestier med delvist spaltegulv (bygning 10) og 64 farestier med fuldspaltegulv (bygning 8+9). De 48 farestier med fuldspalter er fra 1997 og skal tidligst renoveres om 20 år. De fremstår som nye. De 16 farestier med fuldspalter er opført i 2007 og skal tidligst renoveres om 30 år.

Valg af teknologier til opfyldelse af BAT-krav for ammoniak samt det generelle reduktionskrav

Ammoniakreduktionen tilvejebringes for at leve op til kommunens BAT-niveau for ammoniak, samt det generelle krav om 25 % ammoniakreduktion.

Gyllekøling

Der er allerede etableret gyllekøling i staldene 16 og 17. Køling i disse stalde er ikke medregnet som ammoniakreducerende tiltag, da det allerede er et vilkår i den nuværende miljøgodkendelse.

Der etableres gyllekøling i den nye polte-/slagtesvinestald (bygning 18). På de 860 m² kanalbund uden skraber i bunden af kanalerne (linespil) skal køleeffekten være på mindst 22 W/m² for at opnå en ønsket effekt på min. 20 % ammoniakreduktion.

Køleeffekten er beregnet ud fra formel 2 i Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde" $\text{Reduktion (\%)} = -0,004x^2 + x$, hvor $x = \text{køleeffekt/m}^2$. Varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 18,92 kW. Anlægget til gyllekøling skal være tilsluttet 8760 timer pr. år og varmepumpens gennemsnitlige, faktiske driftstid skal være mindst 75 % af tiden, dvs. 6570 timer pr. år for et anlæg med en varmepumpe med en køleeffekt på 18,92 kW.

Sættes en varmepumpe med en større køleeffekt på anlægget, bliver den faktiske driftstid kortere. Det vil først være muligt at beregne den faktiske driftstid, når størrelsen på pumpen kendes.

Overdækning af gyllebeholder

Der etableres fast overdækning på den nye gyllebeholder. Overdækningen på tanken fra 2007 er ikke medregnet som ammoniakreducerende tiltag, da det allerede er et vilkår i den nuværende miljøgodkendelse.

Benzoesyre

Der tilsættes 2,25 gram benzoesyre pr. FE til smågrisefoderet og 5,25 gram/FE til slagtesvine-/poltefoderet.

Gulve

Der etableres delvis spaltegulv, jævnfør BAT-byggebladet delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (106.04-52) i den nye polte-/slagtesvinestald (bygning 18).

Den eksisterende klimastald (bygning 12) nedrives og ny stald opføres i forbindelse med projektet, så den lever op til BAT, jævnfør BAT-byggebladet to-klimastald med delvist spaltegulv (106.03-52).

Fravalg af staldteknologi – under hensyn til proportionalitetsprincippet

Forsuring

Forsuring af svinegylle er beskrevet i teknologibladet. Der er imidlertid rejst tvivl om en af hjørnestenene i BAT-begrebet, nemlig driftssikkerheden af systemet. Gylleforsuring er ikke mulig i stalde med linespil, og er dermed ikke nogen mulighed i drægtighedsstalden.

I de eksisterende typer af forsurationsanlæg overstiger de variable omkostninger de omkostninger, som beregningerne i teknologibeskrivelsen baseres på. Ud fra dette vil man ikke kunne betegne teknologien som BAT-teknologi.

Luftrensning

Der etableres ikke kemisk eller biologisk luftrensning i hverken nye eller gamle staldanlæg. Der er ikke længere danske firmaer, der forhandler teknologien, hvilket gør det til en usikker investering mht. til efterfølgende service, reservedele mv. De hollandske typer på markedet har ydermere ikke været afprøvet under danske forhold, hvilket gør, at teknologien endnu ikke kan anbefales.

Kemisk luftrensning af 60 % af afgangsluften er omtalt i BAT-byggeblad 106.04-58 (arkiveret 2007) med en reduktion af ammoniakfordampningen på ca. 50 % og en meromkostning på ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin. Biologisk luftrensning har vist en bedre lugtreducerende effekt end kemisk luftrensning. Der er imidlertid en del problemer med tilstopning af filtre, ligesom der ikke er foretaget en økonomisk evaluering af biologisk luftrensning. Der arbejdes fortsat på udviklingen af driftsikre anlæg til kemisk og biologisk luftrensning. Hverken kemisk eller biologisk luftrensning er beskrevet i BREF-dokumentet.

Delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (BAT-byggeblad 106.04-52)

Delvis spaltegulv med en andel fast gulv er fravalgt i poltestalden (bygning 17), da det faste gulv giver anledning til mere tilsølede grise. Om sommeren, når temperaturen bliver over 20 °C, vil grisene, som en naturlig adfærd, søle sig for derved at afkøle sig. Man kan til dels styre denne adfærd med overbrusning og ventilation, men på de varme dage er det nærmest umuligt i praksis. En sti med fast gulv, med et lag af gylle, der ikke kan løbe derfra, vil desuden give anledning til en større ammoniak-fordampning. Dette søges undgået ved at vælge miljøspalterne med 1/3 drænet gulv og 2/3 fuldspalter.

3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug

Ansøgers BAT-redegørelse

Vandforbrug

I henhold til BREF-dokumentet, er det, til aktiviteter, hvor der bruges vand, BAT at reducere vandforbruget ved at udføre alt det følgende: rengøring af stald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hver batch (det er vigtigt at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt), udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild, registrering af vandbrug gennem måling af forbrug og detektering og reparation af lækager.

Husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording opfylder BAT-kravet i forhold til vandforbrug ved at:

- Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre følgende:
  - rengøring af dyrestalde og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hver batch. Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
  - detektering og reparation af lækager.
- Farestierne, klimastier og poltestier rengøres efter hvert hold grise, der har været igennem. Drægtighedsstalden rengøres 1 gang årligt. Gangarealerne rengøres hver uge. Stierne iblødsættes via computerstyret iblødsætningsanlæg, og den efterfølgende rengøring bliver derved med et lavere vandforbrug. Der køres med effektive højtryksrensere, og derved får man igen et lavere vandforbrug.
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Energiforbrug

BAT i forhold til energi afhænger af dyretype; men for alle typer gælder det, at det er BAT at reducere elforbruget. Det kan f.eks. ske ved at anvende lavenergibelysning, optimere udformningen af

ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation og undgå modstand i ventilationssystemerne gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og faner.

Husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording opfylder BAT-kravet i forhold til energiforbrug ved at:

- Lyset i staldene tændes og slukkes manuelt.
- Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer.
- Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.
- Der anvendes lavenergipærer i varmelamperne (100 Watt pærer i stedet for 200 W).
- Al opvarmning af stalde foregår med halm (halmfyr) og med overskudsvarmen fra gyllekølingsanlægget, hvilket betragtes som CO₂ – neutral energi.

3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning

Ansøgers BAT-redegørelse

I forhold til lagring af gylle i en beton- eller stålbeholder, er det i henhold til BREF-dokumentet BAT, at bruge en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger, at beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring, at lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvis hvert år, at der bruges dobbelte ventiler til alle ventiludgange fra lageret og at gyllen kun røres lige før tømning af beholderen ved f.eks. tilførsel på marken. Derudover er det BAT, at dække gyllebeholderne ved fast låg, tag eller en teltstruktur, eller ved hjælp af flydelag.

Husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording opfylder BAT-kravet i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning ved at:

- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.
- Der er tale om en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger
- Beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring
- Der er teltoverdækning på gyllebeholderen fra 2007 (3.068 m³) og der bliver teltoverdækning på den nye gyllebeholder. Derved reduceres ammoniakfordampningen fra lageret med 50 % i forhold til uoverdækket beholder med tæt flydelag.
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen i de uoverdækkede beholdere, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Beholderen er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at beholderen hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Kommunens samlede BAT-vurdering i forhold til anlægget

Ikast-Brande Kommune har fastlagt BAT-niveauet for foder, management, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning ud fra BREF-dokumentet, mens niveauet for BAT på staldindretning i slagtesvinestalde og poltestalde er fastsat ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier. Niveauet for BAT på staldindretning til søer og smågrise er fastlagt ud fra teknologiblade og BAT-byggeblade.

Miljøstyrelsen har fastsat vejledende emissionsgrænseværdier for slagtesvin 30 - 102 kg²⁰. Miljøstyrelsens har ligeledes udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier for søer og smågrise, som pt. ligger i høringsudkast. Den vejledende emissionsgrænseværdi fra slagtesvin, søer og smågrise er beregnet til 6.745 kg N/år i ansøgt drift, hvilket er mindre end den beregnede emission for produktionen, som er sat til 6.749 kg N/år i ansøgt drift, idet der er korrigeret for vægtinterval. Den faktiske emission fra denne bedrift svineproduktion er således 4 kg N mindre end den vejledende emissionsgrænseværdi.

For opnåelse af BAT vedrørende staldindretning i eksisterende stalde skal der gives rimelige tidsfrister for, hvornår en eksisterende stald skal leve op til BAT, og at det som oftest betyder, at fristen stilles ud fra det tidspunkt, hvor de eksisterende stalde næste gang skal gennemgribende renoveres. I den forbindelse er gennemsnitslevetiden på et staldanlæg 20-30 år, hvorefter anlægget skal renoveres gennemgribende.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at eftersom niveauet for BAT i forhold til management, foder og vand- og energiforbrug svarer til niveauet for bedste tilgængelige teknik, som det er beskrevet i BREF-referencedokumentet, overholder ansøger Ikast-Brande Kommunes niveau for BAT i forhold til management, foder og vand- og energiforbrug.

For BAT på staldindretningen vurderer Ikast-Brande Kommune, at begge nyanlæg (bygning 12 og 18) opføres i henhold til kommunens BAT-niveau. De eksisterende stalde er endnu ikke så nedslidte, at der skal stilles krav om ændret staldindretning eller gulvtyper i forbindelse med denne ansøgning.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer

Faktaboks

I henhold til *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* skal anvendelsen af de pågældende udbringningsarealer som udgangspunkt vurderes ud fra de generelle beskyttelsesniveauer, som fremgår af bekendtgørelsens bilag 3. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes blandt andet ud fra en række arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

²⁰ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), juni 2010.

4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed

Ansøgers oplysninger

Til husdyrbruget hører et jordtilliggende på i alt ca. 193,88 ha, fordelt på tre ejendomme, hvoraf de ca. 182,15 ha er dyrkbare og kan anvendes til udbringning af husdyrgødning. Husdyrbruget lejer/forpagter endvidere i alt ca. 64,02 ha dyrkbar jord fordelt på fire andre ejendomme, og endelig er der 120,4 ha gylleaftalearealer. Husdyrbrugets samlede udbringningsarealer vil således fremover være på i alt ca. 366,57 ha.

Der er ikke udbringningsarealer i Ikast-Brande Kommune, som ligger inden for 200 meter fra byzone. Gylleaftalearealerne tilhørende hhv. Ildsgårdvej 12 og Ruskærvej 20 er begge beliggende Herning Kommune. Gylleaftalen tilhørende Ildsgårdvej 12 udløber d. 31. december 2013. Herefter forventes gylleaftalen at overgå til en forpagtningsaftale, hvorfor dette areal er anmeldt som forpagtet areal i IT-ansøgningen.

Der er indtegnet et areal på 54,91 ha tilhørende Ruskærvej 20. Miljøvurderingen af dette areal er foretaget, så der kan afsættes mellem 38,8 DE og 76,9 DE til gylleaftalen. Det vil betyde, at der er frihed til at opsiges en forpagtningsaftale og så udnytte en større del af gylleaftalearealet, uden at skulle anmelde nye arealer til kommunen.

Kommunen konstaterer

Størstedelen af arealerne, svarende til 246,49 ha, ligger i Ikast-Brande Kommune, mens en mindre del, ca. 120,4 ha, ligger i Herning Kommune. Udbringningsarealerne i Herning Kommune er vurderet af Herning Kommune. Der henvises til kapitel 7 for denne arealvurdering.

Beliggenheden af de ejede, forpagtede dyrkbare arealer samt gylleaftalearealer fremgår af bilag 1 og kortbilag C1 og C2. Udbringningsarealerne ligger inden for en luftlinieafstand af ca. 10,2 km fra produktionsanlægget.

Faktaboks

Såfremt der sker **ændringer med hensyn til udbringningsarealernes omfang og placering** i forhold til det, der indgår i miljøgodkendelsen – jævnfør bilag og kortbilag - skal dette anmeldes til Ikast-Brande Kommune efter bestemmelserne i §§ 15-16 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*. Kommunen skal vurdere, om udbringning af husdyrgødning på de anmeldte arealer kan påvirke miljøet væsentligt – jævnfør § 16 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte miljøgodkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang, og ikke er mere sårbare. Der skal i den forbindelse skelnes mellem bedriftens arealer (ejede og forpagtede arealer) og arealer, hvor der indgås aftale om overførsel af husdyrgødning, idet nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende kategori. Kommunens vurdering af sårbarheden af de anmeldte arealer foretages som udgangspunkt ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, som er gældende på anmeldelsestidspunktet.

Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august via IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende system. Kommunen skal så inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der ønskes udskiftet. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis kommunen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Udskiftning til arealer, som er mere sårbare end allerede godkendte arealer, kan kun ske efter forudgående tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter § 11, § 12 eller § 16 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

4.2. Harmonikrav og tildeling af husdyrgødning

Af de generelle miljøregler i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* fremgår det, hvor stort et areal et givet husdyrbrug som minimum skal have til rådighed til udbringning af husdyrgødning for, at der som udgangspunkt vil være harmoni mellem gødningsproduktionens størrelse og størrelsen af det areal, husdyrgødningen udbringes på. Som nævnt i afsnit 2.4. *Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg*, vil husdyrbruget i ansøgt drift årligt afsætte husdyrgødning svarende til 125,96 DE.

Tabel 12. Udbringningsareal, dyretæthed samt tilført kvælstof (N)- og fosformængde (P) med husdyrgødningen efter projektets gennemførelse, Munklindevej 3, 7441 Bording

Harmoniareal	Areal, ha	Dyretæthed, ansøgt drift i gennemsnit, DE/ha	Kvælstofindhold tilført med husdyrgødning, kg N/DE	Fosforindhold tilført med husdyrgødning, kg P/DE
Ejede og forpagtede arealer	246,49	1,33	ca. 110	ca. 23,0
Ejede og forpagtede arealer efter 1. januar 2014	311,99	1,33	ca. 110	ca. 23,0

Harmonikravet afhænger af det pågældende husdyrbrugs type og driftsform og er for det aktuelle husdyrbrug – med de nuværende regler – på 1,4 DE pr. ha. Det fremgår af tabel 12, at harmonikravet opfyldes, idet dyretætheden gennemsnitligt vil være på 1,33 DE pr. ha efter projektets gennemførelse.

Husdyrgødningen vil gennemsnitligt have et kvælstof- og fosforindhold pr. udbragt DE som angivet i tabel 12. Ovenstående mængde svarer til et gennemsnitligt kvælstof- og fosforindhold på ca. 146 kg N pr. ha og ca. 30,5 kg P pr. ha. Ikast-Brande Kommune stiller vilkår til mængden af fosfor udbragt pr. ha via husdyrgødning/anden organisk gødning, jævnfør vilkår 6.2.

4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.

Ansøgers oplysninger

Husdyrbrugets forbrug af kemikalier udgøres af sprøjtemidler til bekæmpelse af ukrudt, svampesygdomme og skadedyr i afgrøderne. Der anvendes omkring 500 kg kemikalier årligt i markdriften. Det

Årlige forbrug af kemikalier forventes ikke at blive påvirket af udvidelsen. Der arbejdes løbende på begrænsning af forbruget af pesticider, bl.a. ved markbesøg i vækstsæsonen, hvor det løbende vurderes, hvornår bekæmpelse skal igangsættes.

Husdyrbrugets forbrug af kvælstof i handelsgødning er reguleret gennem de normtilførsler for de enkelte afgrøder, som er fastsat af Plantedirektoratet. Husdyrbruget forbrug af handelsgødning forventes at falde, idet udbringningsarealet er uændret før og efter udvidelsen i dyreholdet, dvs. at der udbringes en større mængde af næringsstoffer pr. ha via husdyrgødning.

Kommunen vurderer

De generelle miljøregler regulerer i vid udstrækning anvendelsen af handelsgødning, sprøjtemidler m.m. i markdriften. Det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af disse hjælpestoffer, da disse indkøbes udefra. Ikast-Brande Kommune antager derfor, at der ikke vil blive forbrugt mere end nødvendigt af disse stoffer i husdyrbrugets markdrift.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at anvendelsen af handelsgødning, kemikalier m.m. i husdyrbrugets markdrift ikke vil være til væsentlig ulempe for omgivelserne, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler og vilkår 7.1. og 7.2. overholdes.

4.4. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer

Ansøgers oplysninger

Der vil periodevis forekomme støv- og støjgener på husdyrbrugets udbringningsarealer f.eks. under høstarbejde. Der vil ligeledes kunne forekomme lugtgener på husdyrbrugets udbringningsarealer ved gylleudbringning. Gyllen udbringes primært på hverdage, og inden for normal arbejdstid. Gylleudbringning sker over en relativ kort periode i april-maj og evt. i efteråret.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at lugt-, støv- og støjafgivelsen fra husdyrbrugets udbringningsarealer generelt ikke vil være til væsentlig gene for omgivelserne, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler overholdes.

4.5. Grundvand

Ingen af udbringningsarealerne ligger helt eller delvist inden for områder, der er udpeget som nitratfølsomme i det kortbilag, som ligger til grund for IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Endvidere er ingen af udbringningsarealerne beliggende inden for indvindingsoplande, indsatsområder eller OSD-områder.

Faktaboks

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* kan der i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion ikke tillades nogen merbelastning inden for nitratfølsomme indvindingsområder, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter ved den ansøgte drift. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

Kommunen vurderer

Da ingen af ejendommens udbringningsarealer ligger i nitratfølsomt område, vurderer Ikast-Brande Kommune, at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid generelle miljøregler – drives således, at grundvandet ikke påvirkes væsentligt.

4.6. Overfladevand

Faktaboks

Plantevæksten i fjorde, indre farvande og søer er i vid udstrækning bestemt af tilførslerne af kvælstof og fosfor fra oplandene til de pågældende fjorde m.v. For store tilførsler medfører typisk en forringet miljøtilstand i disse vandområder. I fjorde og indre farvande kan både kvælstof og fosfor – i varierende grad – virke begrænsende for plantevæksten, mens plantevæksten i søer typisk er begrænset af fosfortilførslen. I vandløb har diffus næringsstofftilførsel typisk mindre betydning for miljøtilstanden, da andre faktorer har større betydning herfor. Erosion og overfladisk afstrømning, som direkte fører organisk materiale – herunder husdyrgødning – til vandløb, vil kunne forringe miljøtilstanden i de pågældende vandløb, og de næringsstoffer, som et vandløb derved fører med sig, vil kunne forringe miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer, fjorde og indre farvande.

Udvaskning af kvælstof til fjorde og have sker hovedsageligt via vandløbene. Arealer inden for Ikast-Brande Kommune afvander til fire fjorde: Ringkøbing Fjord via Skjern Å, Nissum Fjord via Storå, Limfjorden via Karup Å og Randers Fjord via Matstrup Å/Gudenå.

Hovedparten af husdyrbrugets udbringningsarealer, 355,16 ha, ligger i oplandet til Nissum Fjord. Hele Nissum Fjord er udpeget som Natura 2000-område – se nedenstående faktaboks. En mindre del af udbringningsarealerne, 15,55 ha, ligger i oplandet til Limfjorden. Dele af Limfjorden er udpeget som Natura 2000-område – se nedenstående faktaboks.

De generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* med hensyn til næringsstoffpåvirkning af overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000-vandområder. Disse Natura 2000-vandområder udgøres primært af fjorde og indre farvande. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes blandt andet ud fra de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Faktaboks

Nissum Fjord:

Nissum Fjords opland er på ca. 1.680 km² og dækker ca. 1/6 af Ikast-Brande Kommunes samlede areal.

Hele Nissum Fjord er udpeget som Natura 2000-område. Nissum Fjord er således under international beskyttelse, på grund af dens bevaringsværdige naturværdier i form af specielle plante- og dyrearter (området er f.eks. levested for flere kystfugle og adgangsvej for laks på vandring til og fra Storåen).

Udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord omfatter blandt andet følgende relevante naturtyper og arter: Kystlaguner og strandsøer, Strandenge, Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit), Riggær med Laks, Hav-, Bæk-, og Flodlampret, Stavsild og Odder.

Arealanvendelsen i oplandet er domineret af landbrug – andelen af landbrugsjord udgør 61 % - hvilket er omkring landsgennemsnittet. Antallet af dyreenheder i oplandet er ca. 1,3 dyreenhed pr. ha landbrugsjord, hvilket ligger over landsgennemsnittet. De mest betydende forurenende stoffer i Nissum Fjords opland er næringsstoffer (kvælstof og fosfor), hvor den største påvirkning med kvælstof sker fra landbruget. Risikoanalysen viser, at der er risiko for ikke at nå miljømålene i 2015, hvilket primært skyldes en for stor tilførsel af kvælstof og fosfor fra land. For at sikre målopfyldelse, er der især behov for en indsats, der reducerer næringsstoffiltørslerne fra landbrugsdrift.

Limfjorden:

Limfjordsområdet er på godt 7.500 km², og dækker ca. 1/8 af Ikast-Brande Kommunes samlede areal. Dele af Limfjorden er udpeget som Natura 2000-område og er derfor under international beskyttelse på grund af bevaringsværdige naturværdier i form af specielle plante- og dyrearter (området er f.eks. levested for flere kystfugle).

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder i Limfjorden omfatter en stor mængde naturtyper og arter blandt andet Kystlaguner og strandsøer, Strandenge, Riggær samt Bæk- og Flodlampret, Stavsild og Odder.

Arealanvendelsen i oplandet er domineret af landbrug, og andelen af landbrugsjord udgør 70 %, hvilket er over landsgennemsnittet. Antallet af dyreenheder i oplandet er ca. 1,3 dyreenheder pr. hektar landbrugsjord, hvilket også ligger over landsgennemsnittet. De mest betydende forurenende stoffer i Limfjordens opland er næringsstoffer (kvælstof og fosfor), hvor den største påvirkning med kvælstof sker fra landbruget. Det forventes ikke at miljømålene nås i 2015, hvilket primært skyldes en for stor tilførsel af kvælstof og fosfor fra land. For at sikre målopfyldelse, er der især behov for en indsats, der reducerer næringsstoffiltørslerne fra landbrugsdriften.

4.6.1. Kvælstofudvaskning

Faktaboks

Ud fra forskellige arealers forskellige evne til at reducere nitrat på det udvaskede kvælstofs vej fra marker til sårbare Natura 2000-vandområder har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der ikke vurderes at ske mere end en 75 %-reduktion. Disse områder er – afhængigt af reduktionsevne – kategoriseret i de såkaldte nitratklasser 1, 2 og 3. For udbringningsarealer beliggende i områder med nitratklasse 1-3 skal der i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* være et lavere husdyrtryk, end de generelle harmoniregler giver mulighed for – eller anvendes bestemte virkemidler, som mindsker kvælstoftabet.

Ifølge Habitatbekendtgørelsen²¹ foretages en vurdering af, om husdyrbruget i sig selv kan påvirke Natura 2000-vandområder væsentligt, og om husdyrbruget i sammenhæng med andre projekter, kan påvirke Natura 2000-vandområder væsentligt.

Påvirkning af Nissum Fjord og Limfjorden med kvælstof fra bedriften i sig selv

Husdyrbrugets udbringningsarealer ligger alle udenfor de udpegede områder med nitratklasserne 1, 2 og 3, hvorfor overholdelse af de generelle harmoniregler vil være tilstrækkelig til, at det generelle

²¹ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (med senere ændringer).

beskyttelsesniveau med hensyn til kvælstofudvaskning til overfladevand vil være opfyldt. Bedriften overholder det generelle harmonikrav, jævnfør afsnit 4.2. *Harmonikrav og tildeling af husdyrgødning.*

Husdyrbruget anvender et S4-sædskifte²² på alle udbringningsarealerne, med undtagelse af mark nr. 6, 6-2, 7, 8, 15 og 17, hvor der anvendes et S2-sædskifte (JB > 4). S2- og S4-sædskifterne er referencesædskifter på de aktuelle jordtyper med det ansøgte dyretryk. Andelen af efterafgrøder følger det til enhver tid gældende generelle lovkrav. Ifølge ansøgningen med de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil kvælstofudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer ligge på ca. 85 kg N pr. ha pr. år.

I Miljøstyrelsens "**Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven**" er der angivet afskæringskriterier for det "kritiske niveau" - afskæringskriteriet for hvornår der kan være tale om en skadevirkning - er når en husdyrproduktion udgør en andel på 5 % eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog kun 1 % i de dele af oplandet til vandområdet, hvor afvandingen sker til et lukket bassin og/eller til et meget lidt eutrofieret vandområde.

Afskæringskriteriet på 1 % er fastsat som ekstra sikkerhedsfaktor af hensyn til risikoen for, at husdyrbrug samlet set ændrer placering indenfor et opland, hvor produktionen koncentrerer sig i de mest følsomme dele af et opland, hvor der afvandes til et lukket bassin og/eller et meget lidt eutrofieret vandområde.

De ansøgte udbringningsarealer i nærværende sag afvander, inklusive aftalearealer, et samlet areal på 355,16 ha til Nissum Fjord og 15,55 ha til Limfjorden. Bedriftens udbringningsarealer udgør således ca. 2,1 promille af oplandet til Nissum Fjord (1.680 km²) og ca. 0,02 promille af oplandet til Limfjorden (7.500 km²). Det forholdsmæssige bidrag fra udvaskede næringsstoffer fra husdyrbrugets arealer vil dog være mindre, idet anvendelse af husdyrgødning kun udgør en del af kilderne til udvaskning fra oplandet, samt at der er andre kilder end udvaskning fra oplandet, der bidrager til næringsstofpåvirkning af Nissum Fjord og Limfjorden.

Beregninger (jf. regnearket nedenfor) viser, at det ansøgte vil bidrage med 0,042 % af den samlede udvaskning til Nissum Fjord, og med 0,0003 % af den samlede udvaskning til Limfjorden. I henhold til de ovenfor beskrevne afskæringskriterier vil det ansøgte herefter ikke i sig selv have en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000-område. Samlet kan det herefter vurderes, at der ikke er behov for at stille vilkår til det ansøgte vedr. nitratudvaskning, der skærper de generelle krav (harmonikravene).

Det er på den baggrund Ikast-Brande Kommunes vurdering, at udvaskningen af næringsstoffer fra husdyrbrugets udbringningsarealer vil være af så begrænset omfang, at bidraget herfra ikke i sig selv kan påvirke Natura 2000-vandområderne Nissum Fjord og Limfjorden væsentligt.

---

²² Der henvises til Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsens notat "Standardsædskifter og referencesædskifter" fra 27.06.2007.

Natura 2000 område Nissum Fjord

Opland til Natura 2000 området,	168.000 ha
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000 området,	102.480 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct. 75 – 100	87,5 % (gens.)
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig),	78 kg N/ha/år
Udvaskning i oplandet til Natura 2000-området kg N/år (78 x 0,125 x 102.480)	999.180 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (standard), kg N/år (10 x 0,125 x 65.520)	81.900 kg N/år
Udvaskning i alt fra opland	1.081.080 kg N/år

Det ansøgte projekt, Munklindevej 3, 7441 Bording

Reduktionspotentiale (som ovenfor),	87,5 % (gens.)
Areal til udspredning i alt,	355,16 ha
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning,	10,4 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området,	462 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området,	0,042 %

Natura 2000 område Limfjorden

Opland til Natura 2000 området,	750.000 ha
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000 området,	525.000 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct. 75 – 100	87,5 % (gens.)
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig),	78 kg N/ha/år
Udvaskning i oplandet til Natura 2000-området kg N/år (78 x 0,125 x 525.000)	5.118.750 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (standard), kg N/år (10 x 0,125 x 225.000)	281.250 kg N/år
Udvaskning i alt fra opland	5.400.000 kg N/år

Det ansøgte projekt, Munklindevej 3, 7441 Bording

Reduktionspotentiale (som ovenfor),	87,5 % (gens.)
Areal til udspredning i alt,	15,55 ha
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning,	10,4 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området,	20 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området,	0,0003 %

Påvirkning af Nissum Fjord og Limfjorden med kvælstof fra bedriften i sammenhæng med andre projekter
Miljøstyrelsen har udtalt om administration efter Husdyrgodkendelsesloven, at betragtningen er, at udvidelser oftest modsvares af ophør andre steder (strukturudviklingen), og at det er belastningen fra hele oplandet, som er væsentlig for naturpåvirkningen. Det forventes, blandt andet som følge af strukturudviklingen, at 90 % af Danmarks husdyrproduktion i 2015 vil være miljøgodkendt og således omfattet af regelsættets krav til anvendelse af miljøteknologi og gennemførelse af det generelle beskyttelsesniveau for næringsstofudvaskningen.

Ikast-Brande Kommune har ikke kendskab til, at der er udarbejdet nye opgørelser som viser, at der er sket væsentlige stigninger i det samlede dyrehold i oplandet. På den baggrund er det Ikast-Brande Kommunes vurdering, at de forudsætninger, som er lagt til grund for Husdyrgodkendelsesloven, forsat er til stede, på hvilken baggrund det er Ikast-brande Kommunes vurdering, at nærværende afgørelse ikke vil kunne medføre en væsentlig påvirkning af Nissum Fjord og Limfjorden.

4.6.2. Fosforoverskud

Faktaboks

I henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der vurderes at være størst risiko for tab af fosfor til Natura 2000-vandområder, der er overbelastet med fosfor. Disse områder udgøres af lerjorde samt af lavbundsjord, der ikke har et højt indhold af jern – svarende til lavbundsjord, der er kategoriseret i de såkaldte okkerklasser 2, 3 og 4.

For *drænede* eller *grøftede* udbringningsarealer beliggende på disse lavbundsjord (benævnes fosforklasse II) – samt for udbringningsarealer, der er *drænet* lerjord med et relativt højt fosfortal²³ (benævnes fosforklasse I eller III afhængigt af fosfortal) – skal fosforoverskuddet holdes under bestemte niveauer. Dette indebærer blandt andet, at fosforoverskuddet – uanset fosfortal – ikke må øges inden for arealer omfattet af fosforklasse II, eller at der skal være balance mellem den tilførte fosformængde og den fosformængde, som optages af og fjernes med afgrøderne.

For flere af husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer er der registreret lavbundsarealer – arealerne ligger helt eller delvist i fosforklasse II – hvilket stiller krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges, uanset fosfortal. Følgende arealer er beliggende helt eller delvist i fosforklasse II: 6-0, 6-2, 6-3, 7-0, 8-0, 9-0, 14-0, 15-0, 15-2, 15-3, 17-0, 32-0, 78-0 og 78-1. I alt drejer det sig om ca. 43,2 ha, jævnfør kortbilag D1 og D2. De nævnte marker, som er helt eller delvist registreret som værende lavbundsarealer (fosforklasse II), er alle drænede.

Ifølge ansøgningen med de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil det generelle beskyttelsesniveau med hensyn til fosforoverskud, være opfyldt. Ligeledes er det vejledende emissionsniveau for fosfor på 30,5 kg P pr. ha opfyldt, idet der med en dyretæthed på 1,33 på ejendommens ejede og forpagtede arealer kun tildeles 30,5 kg P pr. ha. I ansøgt drift fraføres der i gennemsnit 21,7 kg P pr. ha pr. år. Det ansøgte projekt har således et fosforoverskud på 8,8 kg P pr. ha pr. år, hvorfor der stilles yderligere vilkår til udbringningsarealerne i forhold til begrænsning af fosfortab, jævnfør vilkår 6.2., 7.1. og 7.2.

For at mindske risikoen for tab af fosfor til overfladevand, skal der således etableres 10 meter dyrkningsfrie bræmmer langs de vandløb, som grænser op til marker beliggende i fosforklasse II – i praksis betyder det at bræmmerne skal placeres langs marknr. 6-3 (nord) 9-0 (syd), 15-3 (nord), 15-2 (nord), 14-0 (syd), 15-0 (syd) og 78-1 (nord). Bræmmerne fremgår af kortbilag F.

4.6.3. Gældende målsætninger

Faktaboks

De miljømæssige aspekter omkring vandløb og søer bliver reguleret gennem Statens vandplanlægning. Vandplanerne er under udarbejdelse, og når planerne er vedtaget, vil de være bindende forudsætninger for kommuneplanlægningen og anden planlægning og administration.

Indtil der foreligger endeligt vedtagne statslige vandplaner administreres der efter målsætninger og retningslinier i Regionplan 2005 for henholdsvis Vejle og Ringkøbing Amt.

²³ Fosfortallet (Pt) fremkommer ved en bestemt analysemetode, som giver et udtryk for dyrkningsjordens indhold af fosfor, som umiddelbart kan optages af plantevæksten. Én enhed i fosfortal svarer til 1 mg fosfor pr. 100 g jord og til ca. 25 kg fosfor pr. ha.

Alle vandløb er tildelt en målsætning, som enten kan være skærpet (A-målsat), generel (B-målsat) eller lempet (C, D- eller E-målsat).

For vandløb, der er A-målsatte, gælder der, at vandløbet er helt upåvirket eller kun meget svagt påvirket af menneskers aktivitet. Der kan også være tale om et vandløb, hvor særlige naturkvaliteter ønskes beskyttet.

For vandløb, som er B-målsatte, gælder der generelt, at der skal være et alsidigt plante- og dyreliv og der tillades kun en svag påvirkning fra menneskers aktiviteter.

For vandløb, der er C-, D- eller F-målsatte, gælder en lempet målsætning. Vandløb med lempet målsætning er generelt små, og har stærkt forringede fysiske forhold, hvor menneskers brug af områderne påvirker dyre- og plantelivet i stor grad. C-målsætningen anvendes i vandløb, hvis primære formål er afledning af vand. D-målsætningen anvendes i vandløb med tydelig påvirkning fra spildevandsudledning fra renseanlæg eller regnvandsbetingede udledninger, mens E-målsætning anvendes i vandløb, der er påvirket af vandindvinding.

Søer er ligeledes målsat. Målsætningen for søer er delt op i en skærpet målsætning (A1-, A1/B- og A2-målsatte) og en basismålsætning (B-målsatte).

A-målsatte søer indeholder særlige naturinteresser som ønskes beskyttet eller skal kunne anvendes til badning, mens B-målsatte søer har et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv og er upåvirkede eller kun svagt påvirkede af menneskelig aktivitet.

En stor del af husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer afvander til Biløb til Kjeldsig Grøft, der har lempet målsætning. Øvrige ejede arealer afvander til Kjeldsig Grøft, som løber ud i Sunds Sø, der har skærpet målsætning. Målsætningen var opfyldt ved den seneste undersøgelse i 2005. Fra Sunds Sø leder Sunds Nørre Å vandet videre til Storåen, der i det nedre løb har skærpet målsætning. Storåen har sit udløb i Nissum Fjord. Ejede og forpagtede arealer ved Ruskær afvander til Brandkær Bæk, som har lempet målsætning. Målsætningen er ikke opfyldt ved den seneste undersøgelse i 2005.

Ca. 15,55 ha afvander til Karup Å, som på denne strækning er basis-målsat. Målsætningen er opfyldt ved den seneste undersøgelse i 2005. Karup Å har sit udløb i Skive Fjord/Limfjorden.

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i umiddelbar nærhed af åbne vandløb eller søer, som er særskilt målsatte, jævnfør Regionplan 2005 for Ringkjøbing Amt.

Ifølge de gældende regionplanretningslinier skal Nissum Fjord blandt andet have et upåvirket eller kun svagt påvirket dyre- og planteliv og et varieret dyreliv tilpasset saltholdigheden i fjorden. Målsætningen er ikke opfyldt – primært på grund af for stor tilledning af næringsstoffer samt svingninger i fjordens saltholdighed. Jævnfør Ringkjøbing Amts basisanalyse er fjordens interne fosforpulje blevet reduceret i de seneste par årtier, således at fosfor nu generelt er det væsentligste begrænsende næringsstof for algevækst m.v. i fjorden.

I de tidligere Limfjords-amters regionplaner for perioden 2001 – 2012 er målsætningen for Limfjorden, at der skal være et naturligt plante- og dyreliv, der kun er lidt påvirket af menneskelig aktivitet. Dette er ikke opfyldt, hvilket primært tilskrives for stor tilledning af næringsstoffer.

Kommunens samlede vurdering i forhold til overfladevand

Da der endnu ikke foreligger endeligt vedtagne statslige Vand- og Natura 2000-planer, med tilhørende kommunale handleplaner, skal husdyrbrugets eventuelle påvirkning af overfladevand med kvælstof og fosfor som udgangspunkt vurderes ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*. Disse generelle beskyttelsesniveauer med hensyn til kvælstofudvaskning og fosforoverskud vil ifølge ansøgningen med tilhørende beregninger være overholdt.

I henhold til de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningsystemet på www.husdyrgodkendelse.dk, vil mere end 75 % af det udvaskede kvælstof fra de områder, som husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i, angiveligt blive reduceret og fjernet fra det udvaskende vand, inden dette når ud til fjordene. I kraft af den relativt store afstand mellem udbringningsarealerne og fjordene må det betragtes som sandsynligt, at den væsentligste del af kvælstoffet reduceres på vandets vej til fjordene.

Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vil formentlig - sammen med vilkårene med hensyn til tab af fosfor - kunne medvirke til, at miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer (Sunds Sø) ikke forringes.

Eventuel diffus afstrømning og tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne til vandløb vil formentlig ikke have væsentlig negativ indvirkning på de pågældende vandløb, idet næringsstoffer som kvælstof og fosfor på uorganisk bundet form normalt ikke har væsentlig betydning for de biologiske forhold i vandløb.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste om udbringningsarealernes beliggenhed, tildeling af husdyrgødning, næringsstofniveauer, sædskifte m.v.:

- at der - efter implementering af vilkår 7.2. - ikke vil være væsentlig risiko for erosion og overfladeafstrømning fra udbringningsarealerne til vandløb og grøfter
- at husdyrbruget - ved overholdelse af de til enhver tid gældende, generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen - drives således, at påvirkningen af overfladevand fra udbringningsarealerne vil ligge på et acceptabelt niveau
- at gennemførelse af projektet og den fremtidige drift af husdyrbruget ikke vil medføre forringelser af den nuværende miljøtilstand af overfladevand
- at husdyrbruget ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende overfladevandes tilstande nås og opretholdes.

4.7. Natur

Faktaboks

I Kommuneplan 2009-2021 for Ikast-Brande Kommune er der fastsat mål for naturen i kommunen. Planlægningen af det åbne land er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse, hvorfor kommunen skal fastsætte niveauet for naturbeskyttelsen. Som minimum skal den være i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, de øvrige internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning.

I Kommuneplan 2009-2021 er der udpeget naturområder og særligt værdifulde naturområder.

Naturområder i Ikast-Brande Kommune omfatter områder, som er beskyttede efter Naturbeskyttelsesloven § 3 – moser, enge, overdrev, heder, søer og vandløb. Enkelte værdifulde vandløb, som ikke er beskyttede efter denne paragraf, er også medtaget. Desuden omfatter de visse fredede arealer, fredskov og egekrat, som alle har stor værdi som element i planter og dyrs spredningsveje.

De særligt værdifulde naturområder er naturområder, som rummer sjældne arter, sjældne naturtyper eller naturtyper med et højt naturpotentiale. I de fleste tilfælde har områderne en stor rigdom af arter, som er specielt knyttet til bestemte naturtyper eller til et samspil af forskellige naturtyper.

4.7.1. Beskyttede naturtyper

Ved nogle af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger arealer, der er registreret som beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Der ligger således nogle mindre vandhuller ved markerne nr. 71-1, 71-0, 7-0, 32-0, 32-2 og 64-3 samt hedearealer ved markerne nr. 62-0, 32-0 og 15-0 – se kortbilag E1 og E2. Marknr. 6-0, 6-2, 7-0 og 8-0 ligger i tilknytning til Bording Mose, som har karakter af hedemose. Se endvidere afsnit 2.5.1. *Ammoniak og natur*.

Der findes ikke beskyttede naturtyper på udbringningsarealerne, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, men enkelte arealer er helt eller delvist beliggende i bufferzone I og II til et § 7-område – se kortbilag D1 og D2.

Kommunen vurderer

De § 3-registrerede vandhuller, der ligger i tilknytning til udbringningsarealerne, har - med undtagelse af vandhullet, der grænser op til mark nr. 7-0 - alle en robust dyrkningsfri bræmme på minimum fem meter eller derover, hvorfor kommunen vurderer, at vandhullerne og de arter, der er knyttet til vandhullerne, ikke vil blive påvirket i en væsentlig negativ retning i ansøgt drift.

For vandhullet, der grænser op til mark nr. 7, gælder, at da det er beliggende i en næringsfattig hedemose, og denne naturtype er et af de foretrukne levesteder for spidssnudet frø, skal vandhullet sikres med en 5 meter dyrkningsfri bræmme, således at bilag IV-artens leveduligheder ikke forringes. Der er således stillet vilkår 8.1. om, at den eksisterende bræmme af 5 meters bredde og ca. 40 meters længde langs vandhullet skal bibeholdes i dens nuværende udformning.

Ingen af de registrerede § 3-arealer i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne er udpeget som højtprioriterede arealer, jævnfør § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Enkelte af husdyrbrugets udbringningsarealer (mark nr. 54-0a, 54-0b, samt del af 56-0) er dog beliggende indenfor 1.000 meter fra § 7-områder, hvorfor disse arealer er omfattet af det generelle krav om nedfældning af husdyrgødning på sort jord og græsmarker, jævnfør § 24, stk. 3 i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder m.v.* Ansøger oplyser, at al gulle til vårafgrøder og græs nedfældes.

Der er foretaget en besigtigelse den 2. november 2010 af naturområderne Bording Mose samt en hede vest for Bording Mose med henblik på at vurdere markdriftens påvirkning på naturarealerne. Vegetationen i den nordlige del af Bording Mose (DB_ident: 200153534) er domineret af græsser (særlig blåtop, bølget bunke og lysesiv), og herudover spagnum-mosser. Dominerende trævækst i området er pil. Af to-kimbladede urter er der registreret en forekomst af sump-snerre, kragefod, liden skjaller, kærtidse, og herudover spagnum-mosser. Mosen er præget af en generel høj vandstand, og gennemskæres

af adskillige mindre grøfter. Ved vandhullet beliggende tæt på det vestlige skel er der udbredt forekomst af dunhammer.

Heden vest for Bording Mose (DB_ident: 200152699) er meget fugtig, men grundvandsstanden står på besigtigelsestidspunktet også ekstremt høj, så naturområdet er muligvis noget mere tør om sommeren. Vegetationen er domineret af græsser, (bølget bunke og blåtop), og herudover spagnum-mosser. Hist og her er rester af hedelyng og klokkelyng. Træ-vegetationen domineres af birk og pors.

Der er ikke forhold på naturarealerne, der indikerer, at arealerne bliver væsentlig påvirket af markdriften på de omkringliggende marker. Randzonen mellem mark og naturområde er for begge områder relativ smal (ca. 2 meter), hvilket vidner om, at der er anvendt kantspreder på gødningspreder, nedfældning af husdyrgødning og at sprøjtearbejdet er udført med stor præcision.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler - og vilkår 8.1 – ikke vil påvirke områdets naturarealer i væsentlig grad som følge af markdriften.

4.7.2. Natura 2000-områder

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Såfremt marker er helt eller delvist beliggende indenfor habitatafgrænsningerne, skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Det nærmeste Natura 2000-område - Stenholt Skov og Stenholt Mose, Habitatområde H228 - ligger mere end 4,5 km øst for husdyrbrugets udbringningsarealer. Husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i oplandet til Nissum Fjord, der er udpeget som Natura 2000-område, samt Limfjorden, der delvist er udpeget som Natura 2000-område. Husdyrbruget har således ingen udbringningsarealer beliggende inden for Natura 2000-områder, men udbringningsarealerne afvander til Natura 2000-områderne i Nissum Fjord og Limfjorden.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, og i forlængelse af vurderingen i afsnit 2.5. *Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager* og afsnit 4.6. *Overfladevand*:

- at driften af husdyrbrugets arealer ikke i sig selv vil indebære en væsentlig negativ indvirkning på Natura 2000-områder
- at husdyrbruget ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende Natura 2000-områders tilstande nås og opretholdes
- at udvidelsen af husdyrbrugets produktion overordnet betragtet ikke nødvendigvis medfører en øget husdyrproduktion og en øget miljøpåvirkning i regionen, idet strukturudviklingen går mod færre; men større bedrifter. Den kumulerede, regionale effekt af husdyrbrugets udvidelse og

andre bedrífers udvidelser og deres øgede miljøpåvirkning vil formentlig samlet set – helt eller delvist – blive modvirket af en nedgang i husdyrproduktionen på andre bedrífte.

4.7.3. Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets²⁴ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Kun en del af de arter, der er anført i bilag IV, findes i regionen, men blandt andet markfirben (*Lacerta agilis*) og spidssnudet frø (*Rana arvalis*) vil formentlig i et vist omfang kunne træffes på eller ved husdyrbrugets arealer.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at det areal, der omfattes af nybyggeri i forbindelse med projektets gennemførelse, er almindeligt omdriftsareal/juletræsbeplantning, og at inddragelsen til bebyggelse ikke vil påvirke bilag IV-arter væsentligt
- at der i forbindelse med projektets gennemførelse ikke vil ske øvrige ændringer i arealanvendelsen, som vil være væsentlige for bilag IV-arters trivsel
- at driften af husdyrbruget samlet set ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra a), samt ikke vil medføre ødelæggelse af livsstadier af de plantearter, som er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra b).

5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer

Ansøgers BAT-redegørelse

I henhold til BREF-dokumentet, er det BAT at minimere emissionerne fra gødning til jord og grundvandet ved at afbalancere mængden af gødningen med afgrødens forventede krav. Det er ligeledes BAT, at tage hensyn til de pågældende markers karakteristika, når der tilføres gødning på dem; dette gælder i særdeleshed jordbundsforholdene, jordtypen og arealets hældning, klimatiske forhold, nedbør og kunstvanding, jordens anvendelse og dyrkningsmetoder.

Det er BAT, at minimere forurening af vand ved ikke at tilføre gødning til jorden, når marken er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket, ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,

²⁴ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter* (med senere ændringer).

ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb (ved at efterlade et stykke jord ubehandlet), at sprede gødning så tæt som muligt på den maksimale afgrødevækst, hvor optagelse af næringsstoffer finder sted. Endelig er det BAT, at håndtere udbringningen af gødning således, at lugtgener mindskes på steder, hvor det er sandsynligt, at naboer kan berøres. Eksempelvis ved at udbringe husdyrgødning i løbet af dagen, når det er mindst sandsynligt, at folk er hjemme samt ved at undgå weekender og helligdage, og ved at være opmærksom på vindretning i forhold til nabohusene.

Husdyrbruget Munklindevej 3, 7441 Bording opfylder BAT-kravet vedrørende udbringning af husdyrgødning ved at:

- Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandsskab (BAT), hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes under normale omstændigheder på sort jord.
- Gyllen udbringes med slæbeslanger til vintersæd og græs, og skulle det foregå på sort jord nedharves den indenfor 2 timer.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

6. Landskabelige og kulturhistoriske værdier

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegede bygge- og beskyttelseslinier, fredninger m.v. De for husdyrbruget relevante bygge- og beskyttelseslinier m.m. er beskrevet i de to følgende afsnit, 6.1. *Landskabelige værdier* og 6.2. *Kulturhistoriske værdier*.

6.1. Landskabelige værdier

Faktaboks

Landskabelige værdier

Landskaberne i Ikast-Brande Kommune er meget varierende med forskellige landskabelige værdier. Fra det kuperede dal-landskab øst for den jyske højderyg til det flade slettelandskab med hede og plantager vest for højderyggen. De værdifulde landskaber i kommunen er udpeget ud fra forskellige grundlag, hvorfor de forskellige tiltag for at beskytte dem ikke er ens.

I Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune er der udpeget både "*værdifulde landskaber*" og "*uforstyrrede landskaber*", som i nogle områder er sammenfaldende.

Kommunens udpegning af de landskabelige værdier er stort set identisk med udpegningerne i Regionplan 2005 for henholdsvis Vejle og Ringkøbing Amt. Dog er der nye udpegninger ved byerne. De landskabelige værdier, som ønskes bevaret i Ikast-Brande Kommune, omfatter især ådalene i de store åsystemer med deres søer og dalstrøg, samt heder og plantager.

De *"uforstyrrede landskaber"* er landskaber, som ikke er visuelt og støjmessigt påvirkede af tekniske anlæg som større el-ledningsnet, veje, store produktionsanlæg m.m.

Geologiske værdier

I Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune er der også udpeget *"værdifulde geologiske områder"* og *"geologiske rammeområder"*.

Geologiske værdier omfatter lag i jorden eller sammenhængende landskabsformer, også kaldet profiler. De har betydning for forskning, undervisning og fortællingen om landskabets tilblivelse. Det er derfor vigtigt, at der er adgang til de geologiske værdier, og at de ikke bliver sløret af beplantning, byggeri og andre former for anlæg.

De fleste geologiske værdier indeholder betydelige fortællinger om en egn natur og kultur. Ikast-Brande Kommune rummer fortællingen om, hvordan isen formede det jyske landskab. Fra det kuperede morænelandskab i øst omkring Nørre Snede til den flade og let skrånende smeltevandsslette med spredte bakkeøer og brede ådale, der strækker sig mod nord og vest.

De arealer, der er omfattet af husdyrbruget drift, ligger generelt i et typisk vestjysk landbrugsområde med læhegn og vekslende indslag af vandløb, mindre plantager, naturarealer og bebyggelse. Terrænet udgøres af et afvekslende bakkeølandskab, der ligger ca. 60 - 80 meter over havets overflade.

Mark nr. 22-0, 23-0, 24-0 og 25-0 ligger helt eller delvist inden for et område, der er udpeget som *"værdifulde landskaber"* i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune. Jævnfør kommuneplanen, skal de værdifulde landskaber som hovedregel friholdes for byggeri og anlæg. Hvor der alligevel tillades byggeri, anlæg eller anden anvendelse af arealerne, skal byggeriet have en høj arkitektonisk kvalitet. Samspelet med landskabet skal prioriteres højt, så byggeriet ikke forringer karakteren, variationen og værdien af oplevelsen af landskabet. Det er oplyst, at der i forbindelse med projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil ske byggeri eller andre væsentlige ændringer i arealanvendelsen på de af husdyrbrugets arealer, der ligger inden for de udpegede landskabsområder.

Udbringningsarealerne ligger uden for områder, der er udpeget som *"uforstyrrede landskaber"* i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune. Jævnfør kommuneplanen, ønskes de større uforstyrrede landskaber friholdt for større byggeri og tekniske anlæg.

Udbringningsarealerne ligger uden for områder, der er udpeget som *"værdifuldt geologisk område"* i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune. Jævnfør kommuneplanen skal de geologiske værdier bevares, og de skal være synlige i landskabet. Således skal byggeri, gravning, anlægsarbejde, tekniske anlæg, beplantning og andet, der slører de karakteristiske overgange og træk i landskabet undgås, med mindre det tilsidesætter andre hensyn og beskyttelser. Hvor det er nødvendigt at tillade anlæg og byggeri, er det vigtigt, at der i hvert enkelt tilfælde findes den bedste løsning.

Det ønskede byggeri på Munklindevej 3, 7441 Bording, vil ifølge det oplyste komme til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende bygninger, og vil have en udformning og udseende, som svarer til de eksisterende bygninger. Bygningshøjden for gyllebeholderen inkl. teltoverdækning vil maksimalt være ca. 7 meter over terræn, mens bygningshøjden for den nye poltestald vil blive ca. 8 meter. Højden på fodersiloen vil blive ca. 10 meter.

Husdyrbrugets eksisterende og planlagte produktions- og opbevaringsanlæg ligger uden for skovbygge-, kirkebygge-, fortidsmindebeskyttelses-, sø-beskyttelses- og å-beskyttelseslinier.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at ansøger har taget de nødvendige hensyn til den landskabelige værdi ved at sanere den bestående bygningsmasse, og etablere den planlagte nye stald på en sådan måde, at den kommer til at indgå som en del af helheden omkring Vesterlund
- at den ansøgte placering af ny gyllebeholder kan accepteres, idet der ved denne placering tages hensyn til indsyn til tanken fra alle retninger, samt at tanken på denne måde kan friholdes fra beskyttelseslinierne omkring de fredede gravhøje
- at gennemførelse af projektet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil forringe landskabets karakter i de udpegede landskabsområder
- at gennemførelse af projektet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil medføre væsentlige landskabelige ændringer i forhold til den eksisterende tilstand.

6.2. Kulturhistoriske værdier

Faktaboks

Landskabet i Ikast-Brande Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype.

Kommuneplanens udpegnings fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Ikast-Brande Kommune udpeget "særlig værdifulde kulturmiljøer", "kulturmiljøer" samt "Hærvejen".

Jævnfør Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune skal inddragelse af areal til formål, der kan forringe de bærende kulturhistoriske værdier så vidt muligt undgås inden for de områder, der er udpeget som værende kulturhistoriske værdier. Nye anlæg og bebyggelse skal her tilstræbes udformet og placeret således, at der ikke sker en forringelse af oplevelsen eller kvaliteten af de bærende

kulturhistoriske værdier. I landskabet i øvrigt, herunder blandt andet i de øvrige udpegede kulturmiljøer, bør der inden igangsættelse af byggeri, anlægsarbejder og andre ændringer foretages en konkret vurdering af, om indgrebet er i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser.

Der er jævnfør Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune ikke udpeget "*særligt værdifulde kulturmiljøer*" eller "*kulturmiljøer*" på husdyrbrugets arealer.

Der er ikke registreret fortidsminder i form af gravhøje på husdyrbrugets udbringningsarealer. I henhold til Museumslovens § 29f må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes på fortidsminder og inden for en afstand af 2 meter fra disse. Jævnfør Naturbeskyttelseslovens § 18 og § 65 må der desuden ikke uden dispensation fra kommunen foretages ændring af tilstanden inden for 100 meter fra fortidsminder, der er synlige i terrænet. Landbrugsmæssig markdrift – bortset fra tilplantning med juletræer eller anden beplantning – regnes ikke som en tilstandsændring i den sammenhæng.

Der må ikke foretages ændring af tilstanden af diger, som er beskyttet efter § 29a i Museumsloven, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil. Der er ikke registreret fortidsminder i form af diger i tilknytning til husdyrbruget eller dets udbringningsarealer.

Der er ikke registreret fredede områder eller fortidsminder på det areal, som ønskes bebygget i forbindelse med projektets gennemførelse, og det pågældende areal ligger mere end 100 meter fra registrerede fortidsminder.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området
- at den planlagte nye poltestald og gyllebeholder med deres placering, størrelser og de valgte materialer, vil indgå som en naturlig helhed med resten af husdyrbrugets bygninger. Den ansøgte ændring af bygningerne på Munklindevej 3, 7441 Bording kan derfor tillades i forhold til de gældende regler beskrevet for kulturmiljøer i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune
- at husdyrbrugets drift – ved overholdelse af de til enhver tid gældende regler – vil ske under hensyntagen til bevarelsen af de kulturhistoriske værdier i landskabet.

7. Vurdering af arealer i Herning Kommune

Herning Kommune har lavet en miljøvurdering af udbringningsarealer beliggende i Herning Kommune.

Aftalearealerne beliggende i Herning Kommune udgør frem til 31. december 2013 i alt 120,41 ha og betegnes marknr. obj-196, obj-197, obj-198, obj-199 (11,19 ha), obj-199 (19,31 ha), obj-200, obj-201, obj-202, obj-203, obj-204, obj-205, obj-207, obj-208, obj-210, obj-211 og obj-218. Herefter udgør aftalearealerne 54,91 ha og betegnes marknr. obj-196, obj-197, obj-198 og obj-199 (11,19 ha).

Forpagtede udbringningsarealer efter 1. januar 2014 beliggende i Herning Kommune udgør 65,50 ha og betegnes mark: obj-199, obj-200, obj-201, obj-202, obj-203, obj-204, obj-205, obj-207, obj-208, obj-210, obj-211 og obj-218.

Aftalearealer

Aftalearealer ønskes godkendt med maksimalt 1,4 DE/ha. Der må således maksimalt afgives husdyrgødning til aftalearealerne svarende til 168,5 DE, efter 1. januar 2014 må der maksimalt afgives husdyrgødning svarende til 76,87 DE.

Ingen af aftalearealerne er beliggende indenfor nitratfølsomme indvindingsområder eller N- og P- klasse 1-3. Der er ikke § 3-arealer indenfor udbringningsarealerne og de er ikke beliggende i habitatområde.

Mark nr. obj-198, obj-199, obj-208, obj-207, obj-210 og obj-211 ligger helt eller delvist indenfor 1.000 meter bufferzoner til hedearealer beskyttet efter § 7 i Husdyrloven. Derfor skal udbringning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker indenfor ovennævnte mark ske ved nedfældning – jævnfør Husdyrgødningsbekendtgørelsen § 24, stk. 3 og § 38, stk. 5. Det skal dog bemærkes at, fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning på alle arealer med sort jord eller græsmarker uanset beliggenhed.

Brandkær Bæk:

Nærmeste vandløb er Brandkær Bæk (Røjenkær Bæk – nordvest for Stubkær), der løber mellem markerne nr. obj-208, obj-210 (på den nordlige side) og obj-207, obj-199, og ned langs den østlige side af mark nr. obj-199. Brandkær Bæk er et E-målsat vandløb. Målsætningen anvendes om vandløb, hvor der accepteres en særlig stor reduktion af vandføringen (over 50 %) som en følge af vandindvinding til markvandning. Målsætningen for vandløbet var ikke opfyldt i 2005, jævnfør Regionplan 2005 for Ringkjøbing Amt, pga. manglende vandføring.

Røjenkær Bæk:

Røjenkær Bæk (Markvejsbro i Røjen Kær – Haraldslund Plantage) løber 30-100 meter syd for markerne nr. obj-200, obj-201 og obj-203. Denne strækning af Røjenkær Bæk er E-målsat. Målsætningen for vandløbet var opfyldt i 2005 jævnfør Regionsplan 2005 for Ringkjøbing Amt.

Ingen af aftalearealerne ligger inden for et område, der er registreret som lavbundsareal, dvs. er okkerklassificeret.

Aftalearealerne ligger ikke inden for fredede områder eller værdifuldt kulturhistorisk miljø. Der findes ikke å- eller søbeskyttelseslinjer på arealerne. Der findes ikke beskyttede diger på arealerne. På den nordøstlige side af mark nr. obj-197 ligger der en gravhøj. Det betyder, at der er en 100 meter beskyttelseslinje omkring gravhøjen, som går ind over mark nr. obj-197 og obj-196. Det betyder, at jf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning eller foretages lignende ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m afstand fra gravhøjen, medmindre kommunen meddeler dispensation hertil.

Markerne nr. obj-196, obj-197, obj-199, obj-202, obj-218, obj-205 og obj-198 ligger helt eller delvist indenfor skovbyggelinien. Skovbyggelinjens formål er at sikre skovenes værdi som landskabselement, og bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for plante og dyreliv og at beskytte skovene mod blæst. Skovbyggelinjen er på 300 meter regnet fra skovbrynet. Beskyttelseslinjen udlægges for alle offentligt ejede skove, samt private skove med et areal på mindst 20 ha eller for mindre skove, såfremt de sammen med andre skove anses som hovedsageligt sammenhængende skove.

Herning Kommune vurderer, at der ikke er forhold der medfører, at aftalearealerne kan betegnes som værende sårbare, og det er derfor ikke fundet nødvendigt at udarbejde en særskilt godkendelse efter § 16 i Husdyrloven for disse arealer. De skitserede aftalearealer kan derfor anvendes som udbringningsareal med et dyretryk på op til 1,4 DE pr. ha.

Forpagtede udbringningsarealer

Nitrat, overfladevand

Alle arealer ligger udenfor nitratklasse 1-3, hvilket betyder at mellem 75-100 % af kvælstoffet tilbageholdes. Som følge heraf vurderes markerne til at være robuste.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt, til at sikre mod nitratudvaskning fra de oplyste arealer.

Nitrat, grundvand

Alle arealer ligger udenfor nitratfølsomt indvindingsopland, nitratfølsomt indsatsplanområde og nitratfølsomme områder med særlige drikkevandsinteresser. For arealer i områder med almindelige drikkevandsinteresser, vurderes de generelle landbrugsregler at være tilstrækkelige til at sikre grundvandet i disse områder.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at sikre mod nitratudvaskning til grundvandet.

Fosfor, overfladevand

Fjordopland

Alle udbringningsarealerne ligger i opland til Nissum Fjord. Nissum Fjord er i Regionsplan 2005 målsat med en skærpet målsætning, på grund af at det er et Natura 2000-område. Målsætningerne for fjorden er ikke opfyldt og en risikoanalyse af Nissum Fjord fra Miljøministeriet²⁵ har vist, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Hovedårsagen er en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra oplandet, som blandt andet stimulerer væksten af planteplankton, søsalat og algebevoksninger på bundplanterne og dermed har en negativt effekt på miljøtilstanden i fjorden.

Arealanvendelsen i oplandet er domineret af landbrug, og andelen af landbrugsjord udgør 61 %, hvilket er omkring landsgennemsnittet. Næringsstofbelastningen vanskeliggør derfor opfyldelsen af målsætningerne for fjorden. Hovedparten af næringsstofferne fra oplandet kommer i dag fra diffuse kilder, herunder især landbruget, mens bidraget fra byer og industri er blevet væsentligt reduceret via spildevandsrensning.

Oplandet til Nissum Fjord er på 167.200 ha, hvoraf cirka 42.650 ha er landbrugsjord i oplandet beliggende i Herning Kommune. Der er opgjort en kvælstofudvaskning til Nissum Fjord fra landbrugsarealer i Herning Kommune på gennemsnitligt 512 tons N pr. år i 2006.

Ifølge beregninger i Farm-N er den gennemsnitlige udvaskning af kvælstof fra ejede og forpagtede arealer 85,0 kg N pr. ha pr. år i ansøgt drift. Dette svarer til en samlet kvælstofudvaskning på 5567,5 kg N pr. år.

²⁵ Som en del af arbejdet med at færdiggøre Vand- og naturplaner for Danmark har Miljøministeriet lavet en risikovurdering af fjorde, søer mm. i Danmark. Analysen kan ses på www.vandognatur.dk/Emner/Vandplaner/Vandomraaderne/I_4_Nissum_Fjord.htm

En del af det udvaskede kvælstof vil blive omsat på vejen mod vandområdet. Størrelsen af omsætningen afhænger af jordens reduktionspotentiale. Ifølge reduktionspotentialekort fra Danmarks Miljøundersøgelser er udbringningsarealerne beliggende i et område, hvor reduktionspotentialet er mellem 76 % og 100 %. Det betyder, at mellem 76 % og 100 % af kvælstoffet, der udvaskes fra rodzonen, vil være omsat til frit kvælstof, inden det når Nissum Fjord. Den totale udvaskning fra husdyrbrugets udbringningsarealer til fjordoplandet ligger mellem 0 og 1336,62 kg N pr. år.

Udspretningsarealerne (65,50 ha) udgør 1,5 ‰ af det totale landbrugsopland i Herning Kommune til Nissum Fjord og ansøgers maksimale samlede udvaskning af kvælstof (0-1336,62 kg N pr. år) udgør maksimalt 2,6 ‰ af den samlede udledning til Nissum Fjord fra oplandet i Herning Kommune. Husdyrbestanden og dyretrykket i oplandet til Nissum Fjord forventes, på grund af reglerne om at der skal anvendes et givet udbringningsareal til en given husdyrproduktion, ikke at stige væsentlig.

Da den samlede kvælstofudledning fra husdyrbruget til Nissum Fjord således udgør en meget lille del og udbringningsarealernes størrelse udgør en meget lille del af det samlede opland til Nissum Fjord, finder Herning Kommune, at der ikke i den konkrete sag er særlige forhold, som kan begrunde en stramning af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til udledningen af kvælstof til fjorden. Ligeledes forventes næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke at resultere i målbare ændringer af næringsstofkoncentrationen i Nissum Fjord.

Herning Kommune vurderer, at den maksimale merbelastning pr. år, ikke har væsentlig betydning for fjordens målsætning og integritet, da stigningen i udvaskningen udgør en lille del af den samlede udledning til Nissum Fjord og næppe målbar. Samtidig kan der ikke påvises en signifikant ændring i dyretrykket i oplandet til fjorden i Herning Kommune.

Vandløb

Ifølge Herning Kommuneplan 2009-2020 må vandløb ikke anvendes til formål, der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. Indtil vandplanerne i Herning Kommune træder i kraft gælder dog gældende bekendtgørelser samt retningslinjerne for vandløb mm. i Regionsplan 2005 for Ringkøbing Amt. Jævnfør beskrivelse af arealernes beliggenhed i forhold til vandløb under aftalearealer.

Brandkær Bæk:

Nærmeste vandløb er Brandkær Bæk (Røjenkær Bæk – nordvest for Stubkær), der løber mellem markerne nr. obj-208, obj-210 (på den nordlige side) og obj-207, obj-199, og ned langs den østlige side af mark nr. obj-199. Brandkær Bæk er et E-målsat vandløb. Målsætningen anvendes om vandløb, hvor der accepteres en særlig stor reduktion af vandføringen (over 50 %) som en følge af vandindvinding til markvanding. Målsætningen for vandløbet var ikke opfyldt i 2005, jævnfør Regionplan 2005 for Ringkøbing Amt, pga. manglende vandføring.

Røjenkær Bæk:

Røjenkær Bæk (Markvejsbro i Røjen Kær – Haraldslund Plantage) løber 30-100 meter syd for markerne nr. obj-200, obj-201 og obj-203. Denne strækning af Røjenkær Bæk er E-målsat. Målsætningen for vandløbet var opfyldt i 2005 jævnfør Regionsplan 2005 for Ringkøbing Amt.

Herning Kommune vurderer, at bræmmerne til vandløbene er overholdt og derfor er de tilstrækkelig beskyttet ved almindelig landbrugsdrift på arealerne.

Fosfor

Alle udbringningsarealerne ligger i opland til Nissum Fjord, der er et Natura 2000-område overbelastet med fosfor. Tilførslen af fosfor fra marker til overfladevand sker hovedsagelig ved udvaskning via dræn, overfladisk afstrømning, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning.

Mark obj-201 er delvist placeret i et lavbundsareal, okkerklasse 1. Dette bevirker at der på de berørte arealer ikke er fri dræningsret. Herning Kommune skal derfor kontaktes forud for eventuelt dræning eller grøftning på arealerne. Ingen af arealerne er placeret i oplande til målsatte søer.

Ifølge IT-ansøgningsskemaet er et af udbringningsarealerne drænede, mark obj-210 (3,45 ha), hvoraf 0,12 ha ligger i P-klasse 2. De resterende udbringningsarealer ligger P-klasse 0 (svarende til 65,38 ha). Ingen af udbringningsarealerne har en hældning på over 6 grader.

Derfor er der krav om at fosforoverskuddet ikke må øges, hvilket heller ikke er tilfældet idet fosforophobningen på de pågældende marker er det samme eller mindre i ansøgt drift sammenlignet med nudrift.

Ud fra oplysningerne om den anvendte mængde husdyrgødning ved nudrift og ansøgt drift samt oplysninger om det ansøgte udbringningsareal, kan det beregnes om beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt. Det vurderes, ud fra de indsendte beregninger, at beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt. Udbringningen af husdyrgødning må dog ikke være større, end harmonireglerne giver mulighed for.

Fosforoverskuddet er beregnet ud fra det aktuelle standardsædskifte og den deraf beregnede normoptagelse af fosfor og tilførslen af fosfor fra husdyrgødning og anden organisk gødning. Det ses af IT-ansøgningsskemaets beregninger, at det maksimalt tilladte fosforoverskud pr. ha i lavbundslande der er drænet eller grøftet og afvander til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor er beregnet til 6,8 kg P/ha/år i nudrift og er 6,8 kg P/ha/år i ansøgt drift. Det er beregnet at det maksimalt tilladte fosfor overskud til arealer med fosfortal mindre end 4,0 eller som ikke afvander til Natura 2000 områder eller ikke afvander til Natura 2000 områder, der er belastet med fosfor er på 6,8 kg P/ha/år i nudrift og er 10,4 kg P/ha/år i ansøgt drift.

Kumulativ effekt

I forhold til den kumulative effekt kan udbringningsarealerne ikke i sig selv påvirke fjordområderne, men i kumulation med de øvrige landbrug i oplandet kan der være en påvirkning. Da bedriften overholder de generelle landbrugsregler, er det vurderet, at udbringningsarealerne ikke vil medvirke til en væsentlig forringelse af forholdene i havområderne.

Herning Kommune vurderer, at udvaskningen af fosfor ikke stiger og kravene til fosfor overholdt. Derudover vurderes det at, landbrugsdrift på udbringningsarealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af relevante vandløb og herigennem Nissum Fjord med de givne vilkår, og at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at beskytte Nissum Fjord mod fosfor- og nitratudvaskning fra udbringningsarealerne.

Natur

Natura 2000

Nærmeste EF-habitatområde er Ovstrup Hede med Røjen Bæk (EF-habitatområde nr. 249). Ovstrup Hede ligger ca. 7,8 km fra nærmeste udbringningsareal (mark nr. obj-200). Ovstrup Hede ligger mellem

Herning og Holstebro er et 490 hektar fredet område med indlandshede, nåletræsplantage, enge, overdrev og vandløb. Indlandshedens flora og fauna er sårbar. Ovstrup Hede er A-målsat i Regionplan 2005. For A-målsatte områder er målet, at de bevares med deres sjældne plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne.

Ovstrup Hede er udpeget på baggrund af naturtyper såsom vandløb med vandplanter, våde dværgbusksamfund med klokkelyng, tørre dværgbusksamfund (heder) og tidvis våde enge med mager eller kalkrig bund ofte med blåtop. Endvidere er arter som Bækklampret og Odder også en del af udpegningsgrundlaget. Naturtypen har en tålegrænse på 10-25 kg N/ha/år.

Herning Kommune vurderer, at landbrugsdrift på udbringningsarealerne ikke vil påvirke Ovstrup Hede og Røjen Bæk væsentligt.

Beskyttede naturtyper § 7

Mark nr. obj-199 ligger 30 meter nord for et § 7-beskyttede naturområde, som er et hedeareal med overdrev. Hedearealet er A-målsat, og der forekommer otteradet ulvefod og engblomme. Det betyder at mark nr. obj-199 ligger delvist i bufferzone I og II, og markerne nr. obj-207, obj-208, obj-210 og obj-211 ligger helt eller delvist bufferzone II til dette § 7-område. Grundet denne placering skal gødning på disse arealer nedfældes på sort jord og græs. Herved vurderes det at udbringning af husdyrgødning på de berørte arealer ikke vil påvirke § 7-området væsentligt.

På grund af afstanden til de resterende udbringningsarealer (mark nr. obj-200, obj-201, obj-202, obj-203, obj-204, obj-205 og obj-218) **vurderer Herning Kommune**, at udbringning af husdyrgødning på disse arealer ikke vil påvirke § 7-området væsentligt.

Beskyttede naturtyper § 3

Mark nr. obj-199 grænser op til en § 3 hede, som er en del af det A-målsatte § 7-område.

Den sydvestlige side af markerne nr. obj-201 og obj-203 grænser op til § 3 beskyttet mose. Mosen er C-målsat. Der ligger en § 3-beskyttet sø 30 meter nordøst for mark nr. obj-205. Derudover ligger der en C-målsat § 3-beskyttet hede 430 meter nordøst for samme mark. Mark nr. obj-200 ligger henholdsvis 10 meter og 80 meter øst for en § 3-beskyttet mose og sø. Mosen er C-målsat.

Herning Kommune vurderer, at da markerne nr. obj-199, obj-200, obj-201, obj-202, obj-203, obj-204, obj-205 og obj-218 også ligger i bufferzone I og II til et § 7-område, skal gødning nedfældes på sort jord og græs. Udbringning af husdyrgødning på disse arealer vurderes derfor ikke at påvirke § 3-området væsentligt.

Derudover vurderes det, at træerne mellem mark nr. obj-202 og den nærliggende mose er med til at beskytte mosen mod overfladeafstrømning. Det opfordres dog til, at udbringning af gylle og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til mosen.

Spredningskorridorer

De ansøgte udbringningsarealer ligger ikke indenfor et område, der i den nye Herning Kommuneplan 2009 – 2020 er udpeget som spredningskorridor.

Kulturmiljø

De ejede og forpagtede udbringningsarealer ligger uden for landskabelige interesse områder, værdifulde kulturmiljøer, fredede områder, sø- og å-beskyttelseslinier. Der findes ingen beskyttede diger eller beskyttede fortidsminder på arealerne.

Samlet vurdering

Herning kommune vurderer, at udbringning af husdyrgødning på de ansøgte arealer ikke vil påvirke grundvand, overfladevand og de omgivende beskyttede naturtyper væsentligt.

8. Alternative muligheder, 0-alternativet og ophør af driften

Ansøgers oplysninger

Ansøger har ikke opstillet alternative muligheder for udvidelse af produktionen, idet denne udvidelse i dyreholdet udnytter de eksisterende rammer bedst muligt. Samtidig giver udvidelsen i dyreholdet en større fleksibilitet i produktionen, idet produktionen af slagtesvin og polte kan tilpasses afsætningsforholdene. Endvidere foretages nødvendig reovering af bygningsmassen uden at forøge bygningsmassen. Den nye poltestald bygges på den bedst tænkelige placering i forhold til naboer og øvrige omgivelser.

Hvis den ansøgte udvidelse ikke kan foretages, vil ansøger fortsætte den nuværende produktion.

Kommunen vurderer

Hvis udvidelsen af husdyrbrugets produktion ikke foretages – 0-alternativet – vil produktionen på de nuværende 321,89 DE kunne fortsætte uden yderligere miljøgodkendelse. Det vil ikke i sig selv medføre, at der ikke udbringes husdyrgødning på de arealer, der indgår som udbringningsarealer i miljøgodkendelsen. 0-alternativet vil således ikke nødvendigvis have en mere positiv effekt på miljøet, end hvis udvidelsen/ændringen gennemføres og de opstillede vilkår i miljøgodkendelsen efterleves.

Ved eventuelt ophør af produktionen, vil der efter Ikast-Brande Kommunes opfattelse ikke ske en væsentlig indvirkning på miljøet fra produktionsanlægget, hvis:

- staldanlæg samt husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt
- beholdere til gylle etc., der er omfattet af kravet om beholderkontrol, gøres uanvendelige til opbevaring af gylle m.m.
- gyllekølingsanlægget tømmes for den anvendte kølevæske
- miljøfarligt affald bortskaffes, efter de til enhver tid gældende regler.

9. Bilagsfortegnelse

Bilag 1

- Oversigt over ejede og forpagtede arealer samt arealer med gylleaftale

Bilag 2	- Drifts-logbog
Bilag 3	- Beredskabsplan
Kortbilag A	- Situationsplan
Kortbilag B	- Afløbsplan
Kortbilag C1 og C2	- oversigt over samtlige udbringningsarealer
Kortbilag D1 og D2	- Arealudpegninger i henhold til <i>Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug</i>
Kortbilag E1 og E2	- Arealer registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3
Kortbilag E3	- Beregningspunkter til ammoniakdeposition
Kortbilag F	- Marker med særlige driftsvilkår - bræmmer
Kortbilag G	- Transportveje for husdyrgødning

Bilag 1

Oversigt over ejede og forpagtede arealer samt arealer med gylleaftale

Ejede arealer:

Mark nr.	Areal, ha	Ejer (navn og adresse)	Bemærkning
1-0, 2-0, 3-0, 4-0, 5-0, 6-0, 6-2, 6-3, 7-0, 8-0, 9-0, 10-0, 11-0, 12-0, 13-0, 15-0, 15-2, 15-3, 17-0, 71-0, 71-1, 71-2, 74-0, 75-0, 75-1, 78-0, 78-1,	113,10	Michael Sørensen, Munklindevej 3, 7441 Bording	Munklindevej 3 og 8
67-0	0,56	Michael Sørensen, Munklindevej 3, 7441 Bording	Munklindevej 1
18-0, 41-0, 43-0, 45-0, 45-1, 46-0, 47-0, 49-0, 50-0, 62-0, 6-3	42,32	Michael Sørensen, Munklindevej 3, 7441 Bording	Ruskærvej 5
51-0, 52-0, 53-0, 54- 0a, 54-0b, 55-0, 56-0	26,17	Michael Sørensen, Munklindevej 3, 7441 Bording	Søbjergvej 78b

Ejede arealer, i alt: 182,15 ha

Forpagtede arealer:

Mark nr.	Areal, ha	Ejer (navn og adresse)	Bemærkning
26-0, 26-2, 27-0, 27-2, 28-0, 30-0, 32-0, 32-2	17,7	Ejnar Jacobsen, Munklindevej 9, 7441 Bording	
14-0, 14-1	2,30	Arne Vestergaard, Munklindevej 7, 7441 Bording	
76-0, 76-2, 76-3, 77-0, 77-1	14,04	Christopher Stensbjerg, Munklindevej 10, 7441 Bording	
21,0, 22-0, 23-0, 24-0, 25-0, 25-2	29,98	Laurids Jeppesen Lund, Vester Moselundvej 2, 7441 Bording	
199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 210, 211, 218	(65,50)	Søren Erik Sørensen, Ildsgårdvej 12, 7441 Bording	Forpagtningsaftale forventes gældende fra 1. januar 2014

Forpagtede arealer, i alt: 64,02 ha (efter 1/1-2014: 129,52 ha)

Gylleaftalearealer:

Mark nr.	Areal, ha	Ejer (navn og adresse)	Bemærkning
199, 198, 197, 196	54,91	Carsten Sangild Nielsen, Ruskærvej 20, 7451 Sunds	
199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 210, 211, 218	65,50	Søren Erik Sørensen, Ildsgårdvej 12, 7441 Bording	Gylleaftalearealer indtil 31. december 2013

Gylleaftalearealer, i alt: 120,41 ha (efter 1/1-2014: 54,91 ha)

Bilag 2

Drifts-logbog for Munklindevej 3, 7441 Bording, perioden 1. januar 20__ til 31. december 20__

En driftsinstruks svarende til nedenstående føres løbende med angivelse af datoer for, hvornår hvilke hændelser er indtruffet – jævnfør vilkårene for miljøgodkendelsen.

Vilkår 1.4.	Dato for påbegyndelse	Dato for afslutning	Bemærkninger
Gennemgang af relevante vilkår og driftsforskrift/beredskabsplan for (ny)ansat(te)			

Vilkår 2.2.	Dato for skade	Dato for udbedring af skade	Bemærkninger
Skader på gyllebeholderens teltoverdækning			

Vilkår 2.4.	Dato for svigt	Dato for genoptaget drift	Bemærkninger
Gyllekøling i stald nr. __ er ude af drift			

Vilkår 2.7.	Startdato for serviceeftersyn	Slutdato for serviceeftersyn	Bemærkninger
Service på gyllekølingsanlægget			

Vilkår 2.8.	Startdato for overskridelsen	Slutdato for overskridelsen	Bemærkninger
Der er ikke tilsat min. 2,25 g benzoesyre/FE til smågrise-foderet og 5,25 g benzoesyre/FE til polte-/slagtesvine-foderet			

Vilkår 6.2.	Startdato for overskridelsen	Slutdato for overskridelsen	Bemærkninger
Der er tilført mere end 30,5 kg P pr. ha			

Vilkår 7.1.	Startdato for overskridelsen	Slutdato for overskridelsen	Bemærkninger
Der er tilført P-holdig handelsgødning på udbringningsarealerne beliggende i fosforklasse II			

Vilkår 7.2.	Startdato for overskridelsen	Slutdato for overskridelsen	Bemærkninger
Der er ikke etableret/vedligeholdt 10 meter brede dyrkningsfri bræmmer på mark nr. 6-3 (nord), 9-0 (syd), 15-3 (nord), 15-2 (nord), 14-0 (syd), 15-0 (syd) og 78-1 (nord).			

Vilkår 8.1.	Startdato for overskridelsen	Slutdato for overskridelsen	Bemærkninger
Der er ikke vedligeholdt en 5 meter bred dyrkningsfri bræmme langs vandhullet beliggende i tilknytning til marknr. 7-0.			

Bilag 3
Beredskabsplan

Beredskabsplan

for

Michael Sørensen
Munklindevej 3
7441 Bording

INDLEDNING.....	2
TELEFONNUMRE.....	3
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS.....	4
OVERLØB AF GYLLE, INSTRUKS	5
KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS.....	6
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE	7
STRØMSVIGT INSTRUKS.....	8
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER.....	9
Bilag A Kort over ejendommen samt udløb til grøfter og vandløb.....	10

Birk Centerpark 24
7400 Herning

INDLEDNING

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand og lignende.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig.

Beredskabsplanen findes i mappe i forrummet.

Kopi af beredskabsplanen findes i mappe på kontor i stuehuset.

Kort materiale, se bagerst i mappen.

Bagest er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (f.eks. bekæmpelsesmidler, handelsgødning, svovlsyre til forsuring)
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel og åndedrætsværn
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- Fald/kote mod vandløb/dræn/brønde og borer
- Trykflasker/oplag af f.eks. F-gas, stationære F-gasbeholdere, svejseanlæg m.v. -
- Flugtveje for dyr/ frigørelse mm.

Husk !

Ved store uheld ring altid 1-1-2.

Ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne.

Er du i tvivl så ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Nærmeste telefon står i forrum eller kontor og har nr. 86 86 15 37.

	Træffetid	Telefonnummer
Brandvæsen	Altid	112
Falck	Altid	70 10 20 31
Foderstofforretning DLG	Normal arbejdstid	33 68 63 00
Dyrlæge, Landbrug og Fødevarer Poul Olsen	Altid	33 39 49 54 30 47 19 03
Landbocenteret HFLC	Normal arbejdstid	96 29 66 66
Læge, egen Hanne Kampmann, Bording	Normal åbningstid	86 86 10 13
Lægevagt	Uden for egen læges åbningstid	70 11 31 31
Tandlæge, egen Engstrøm	Normal åbningstid	97 12 57 50
Tandlægevagt	Uden for egen tandlæges åbningstid	40 51 51 62
Miljømyndighed, beredskabschefen	Altid	99 60 32 90
Miljømyndighed, kommunen	Altid	97 18 08 09
Elektriker PC. el, Peter	Altid	97 25 15 00
Smeden MVJ	Altid	86 86 24 44
VVS Erik Madsen	Altid	40 27 51 41
Ventilationsfirma Skov	Altid	72 17 55 55

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskortet bagest i mappen.

Ved brand der **ikke** kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet - **RING 112** – og oplys

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne - hvor mange –
- Er dyrene kommet ud? Art og antal der evt. er fanget i staldene

Kontakt ejeren, Michael Sørensen på tlf. 22 30 60 72.

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde, hvis det er muligt og forsvarligt.
Fjern og evakuer dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Forsøg at begrænse branden ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet
oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr, der ikke er reddet i sikkerhed
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der er adgangsveje
- Hvor der er olie, trykflasker, gødning og kemikalier

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe
situationen:

Pulverslukkere fordelt på besætningsområdet.

OVERLØB AF GYLLE, INSTRUKS

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - **RING 112** og oplys

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb, eller drikkevandsboring

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne

Kontakt ejeren, Michael Sørensen på tlf. 22 30 60 72.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 97 18 08 09 / beredskabschefen på tlf. 99 60 32 90.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Jordvold laves, halmballer placeret i lade (se bilag A).

KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS

Ved større overløb af kemikalier og olie - **RING 112** og oplys

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne/beredskabschefen på tlf. 99 60 32 90.

Kontakt ejeren, Michael Sørensen på tlf. 22 30 60 72.

Ved større spild:

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 97 18 08 09 / beredskabschefen på tlf. 99 60 32 90.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

I kemikalierummet findes der savsmuldspakker eller lignende, der kan benyttes til at opsuge spildte væsker.

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. er noteret på kortet over ejendommen.

Vand

Hovedhane sidder ved værksted i det gule maskinhus.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder ved værksted i det gule maskinhus.

EI-tavle

Hovedtavle sidder ved værksted i det gule maskinhus.

Nye 10 ampere sikringer opbevares i værksted.

Nye 16ampere sikringer opbevares i værksted.

Nye 25 ampere sikringer opbevares i værksted.

Der bruges automatsikringer.

Øvrige eltavler: Se bilag A.

STRØMSVIGT INSTRUKS

Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, ring til Energi Midt, tlf. 70 15 15 60 og forhør om varigheden af udfaldet.

Kontakt el-installatør på tlf. 97 25 15 00.

Iværksæt opstart af nødstrømsgenerator hvis muligt.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtigt indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpeudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

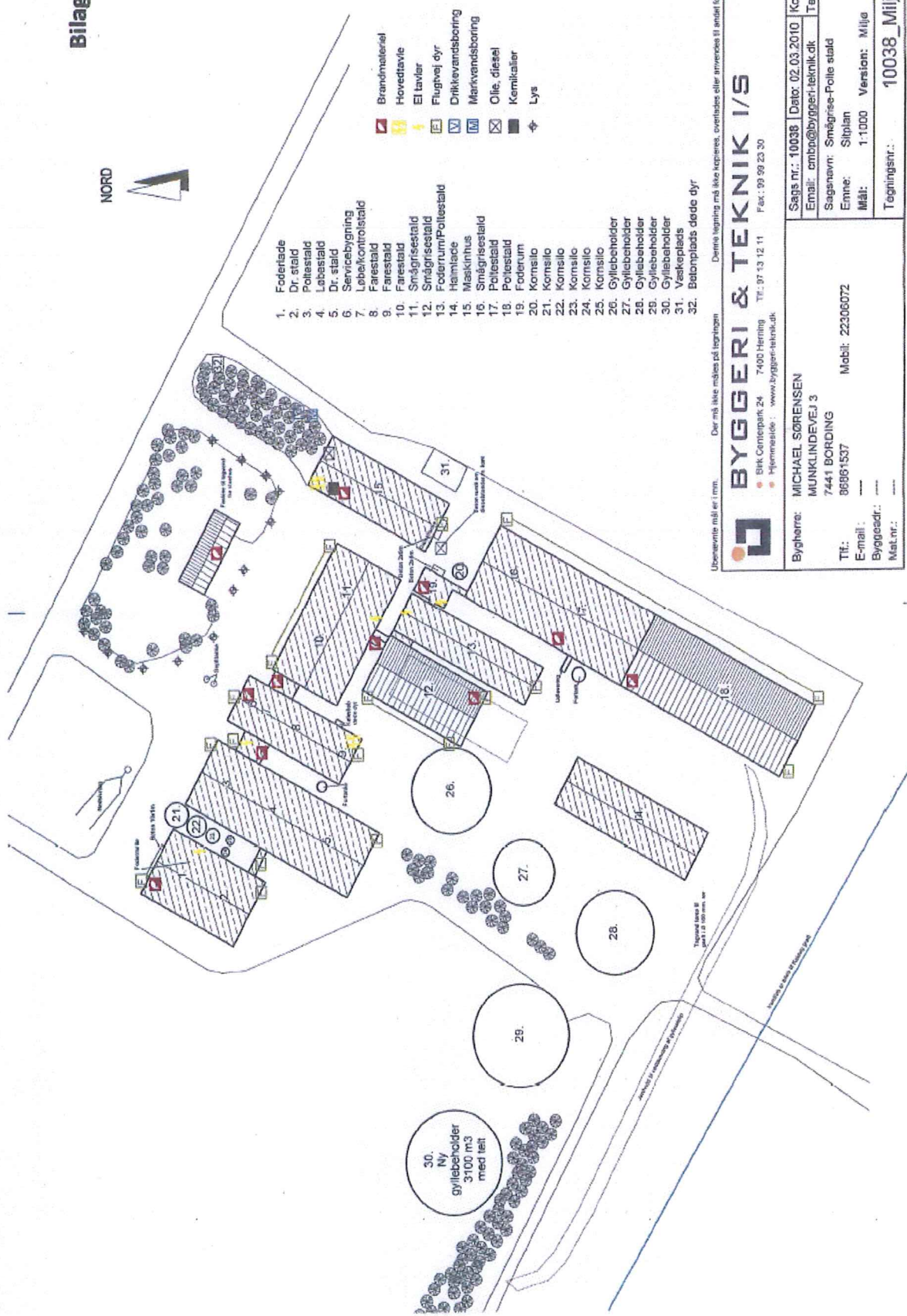
- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

Kortbilag A Situationsplan

Bilag A

NORD

- 1. Foderlade
- 2. Dr. stald
- 3. Polesstald
- 4. Lebestald
- 5. Dr. stald
- 6. Servicebygning
- 7. Løbet/kontrolstald
- 8. Farestald
- 9. Farestald
- 10. Farestald
- 11. Smågrise-stald
- 12. Smågrise-stald
- 13. Foderum/Polesstald
- 14. Hamleude
- 15. Maskinthus
- 16. Smågrise-stald
- 17. Polesstald
- 18. Polesstald
- 19. Foderum
- 20. Kornsilø
- 21. Kornsilø
- 22. Kornsilø
- 23. Kornsilø
- 24. Kornsilø
- 25. Kornsilø
- 26. Gyllebeholder
- 27. Gyllebeholder
- 28. Gyllebeholder
- 29. Gyllebeholder
- 30. Gyllebeholder
- 31. Vækeplads
- 32. Betonplads døde dyr

- Brandmateriale
- Hovedtavle
- El tavler
- Flugvej dyr
- Drikkevandsboring
- Markvandsboring
- Olje, diesel
- Kemikalier
- Lys

Uberevnte mål er: 1 mm. Der må ikke mides på tegningen. Denne tegning må ikke kopieres, overføres eller anvendes til andet formål uden tilladelse.

BYGGERI & TEKNIK I/S
 Sags nr.: 10038 | Dato: 02.03.2010 | Kons: CMGP
 Email: cmbn@byggeri-teknik.dk | Tegner: DN
 Sagsnavn: Smågrise-Polte stald
 Emne: Stiplan
 Mål: 1:1000 | Version: Miljø
 Tegningsnr.: 10038_Miljø

Der må ikke mides på tegningen. Deres tegning må ikke kopieres, overføres eller anvendes til andet formål uden tilladelse.

BYGGERI & TEKNIK I/S
 Sags nr.: 10038 | Dato: 02.03.2010 | Kons: CMGP
 Email: cmbn@byggeri-teknik.dk | Tegner: DN
 Sagsnavn: Smågrise-Polte stald
 Emne: Stiplan
 Mål: 1:1000 | Version: Miljø
 Tegningsnr.: 10038_Miljø

Bygherre: MICHAEL SØRENSEN
 MUNKLINDEVEJ 3
 7441 BORDING
 Tlf.: 86861537
 E-mail: michael.sorensen@byggeri-teknik.dk
 Byggeadr.: www.byggeri-teknik.dk
 Mobil: 22306072
 Mail nr.:

Kortbilag B

Afløbsplan

Udmånte må 1:1 mm. Der må ikke laves ændringer. Denne tegning må ikke kopieres, overføres eller anvendes til andet formål uden tilladelse.

BYGGERI & TEKNIK I/S
 Birn, Cappelens 24 7400 Helsingørsk Tlf.: 37 13 12 11 Fax: 99 99 23 30
 Hjemmeside: www.byggeri-teknik.dk

Bygherre: MICHAEL SØRENSEN
 MUNKLINDEVEJ 3
 7441 BORDING Mobil: 22304072
 Tlf.: 86861537
 E-mail: ---
 Byggeår: ---
 Matr.nr.: ---

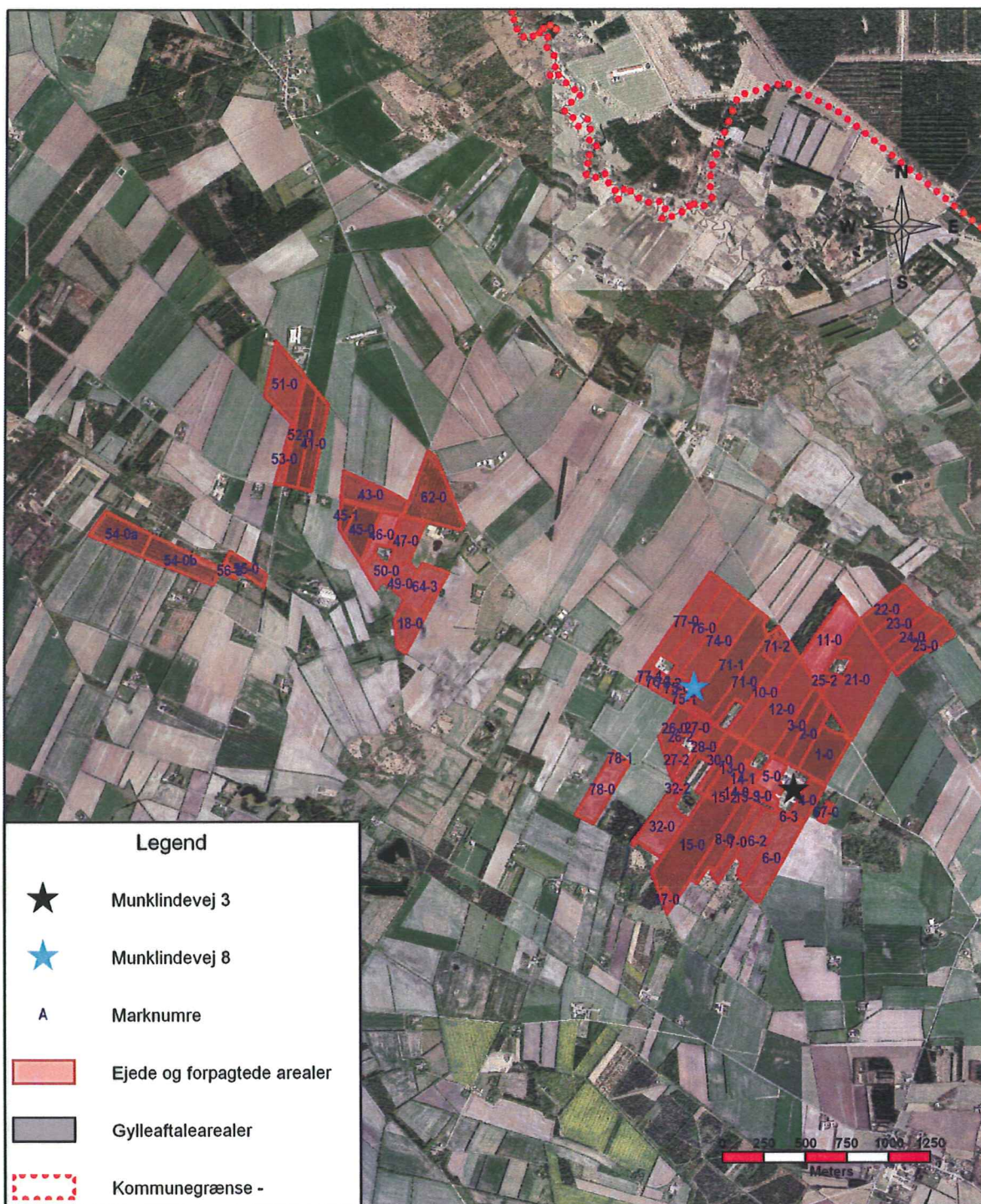
Sags nr.: 10038 | Dato: 02.03.2010 | Kons: CMP
 Email: cmbp@byggeri-teknik.dk | Tegner: DN
 Sagsnavn: Smågrise-Polte stald
 Emne: Stiplan
 Mål: 1:1000 | Version: Miljø
 Tegningsnr.: 10038_Miljø

Skitseforslag:
 Kun til økonomisk planlægning
 Kan ikke anvendes i tilbud og byggeri

Skitsen skal aflære staldens biologiske og arbejdsmæssige funktioner og må ikke anvendes ved tilbudsindhentning, myndighedsbehandling eller byggeri. Hvis skitsen skal bruges til tilkudsansøgninger, som grundlag for godkendelse af specialproduktioner, herunder mærkevarerordninger eller i relation til anden dansk lovgivning kan dette kun ske med skriftlig godkendelse fra BYGGERI & TEKNIK I/S.

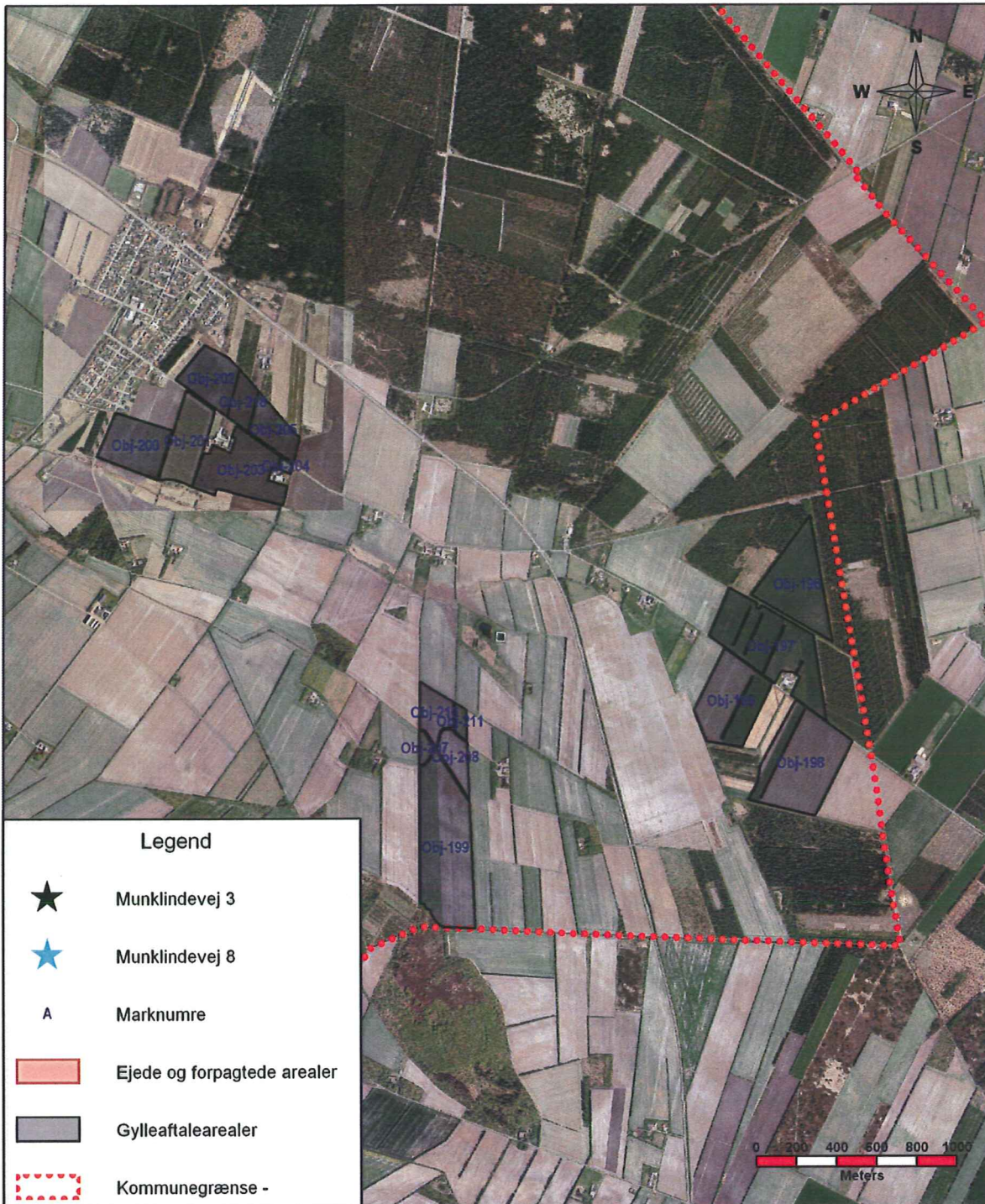

	Kortbilag C 1	
	Udbringingsarealernes beliggenhed	Udskrivningsdato: 4. januar 2011
	Afd: Miljøafdelingen	Hållforhold: 1:30.000
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000		

Legend	
★	Munklindevej 3
★	Munklindevej 8
A	Marknumre
	Ejede og forpagtede arealer
	Gylleaftalearealer
	Kommunegrænse -

Kortbilag C 2

Udbringningsarealernes beliggenhed

Udskrivningsdato:

4. januar 2011

Målførhøld:

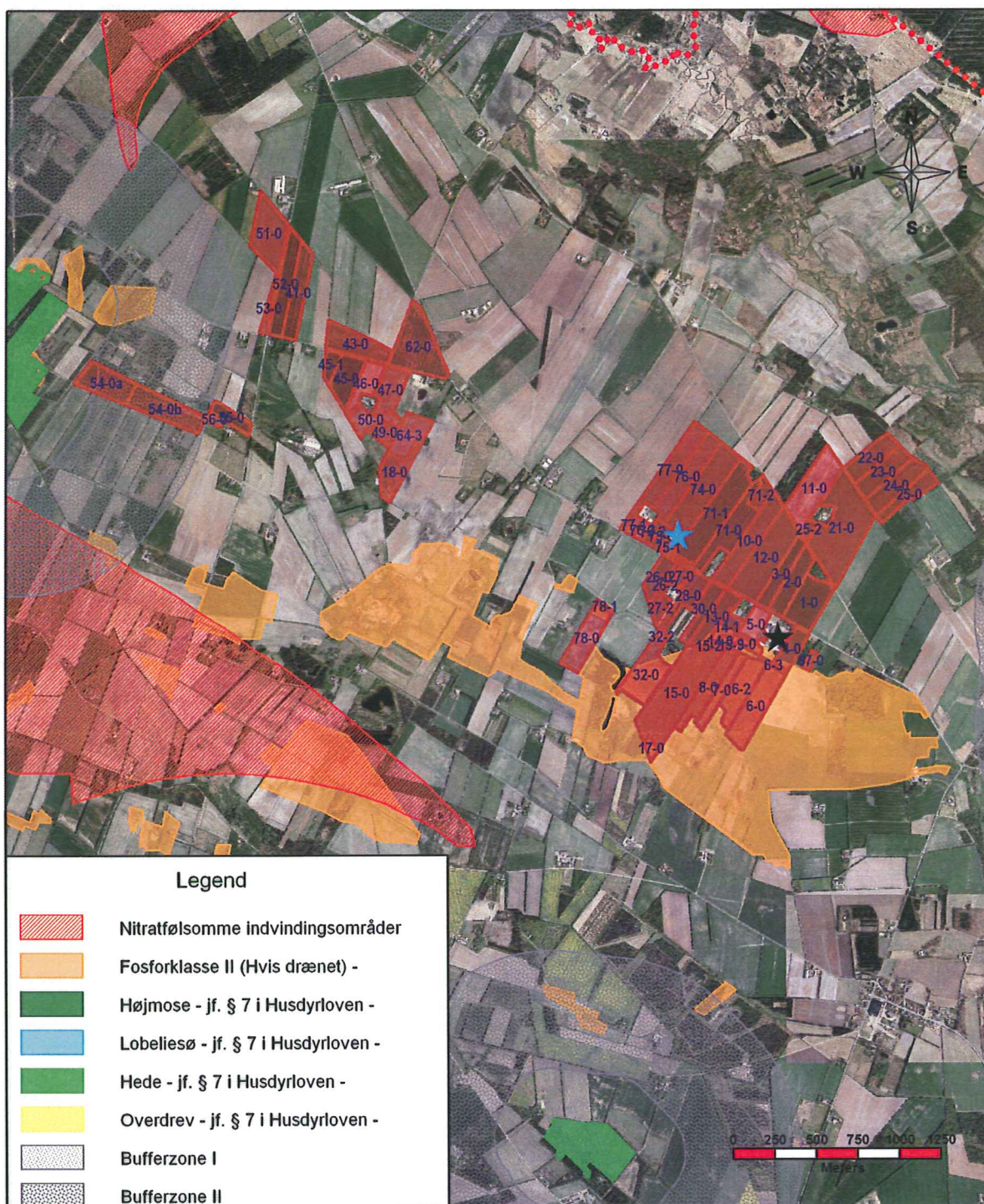
1:25.000

Afd:

Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Kortbilag D 1

Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*

Udskrivningsdato:

4. januar 2011

Målforskel:

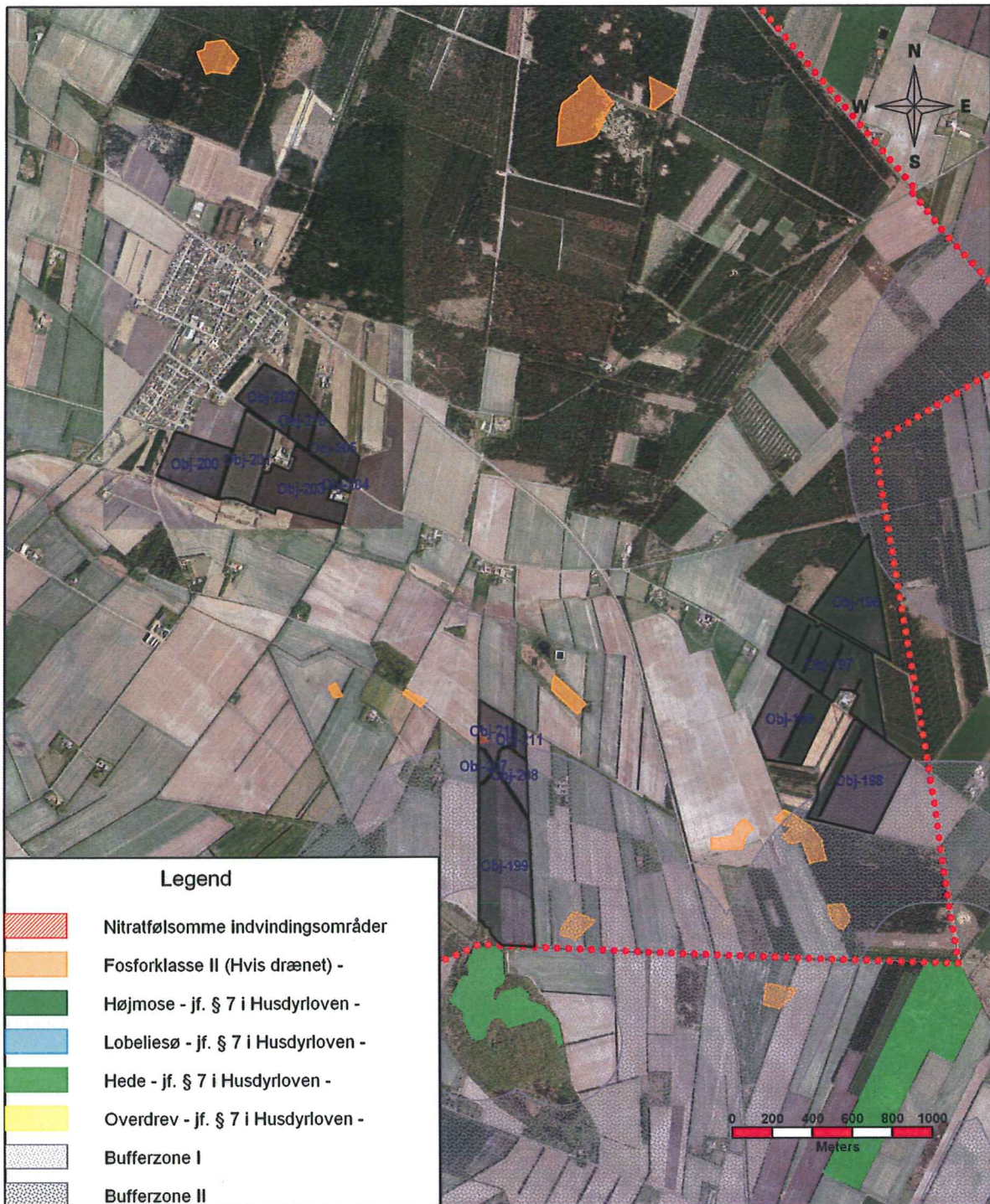
1:30.000

Afd:

Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Legend

- Nitratfølsomme indvindingsområder
- Fosforklasse II (Hvis drænet) -
- Højmose - jf. § 7 i Husdyrloven -
- Lobeliesø - jf. § 7 i Husdyrloven -
- Hede - jf. § 7 i Husdyrloven -
- Overdrev - jf. § 7 i Husdyrloven -
- Bufferzone I
- Bufferzone II

Kortbilag D 2

Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*

Udskrivningsdato:

4. januar 2011

Målførhold:

1:25.000

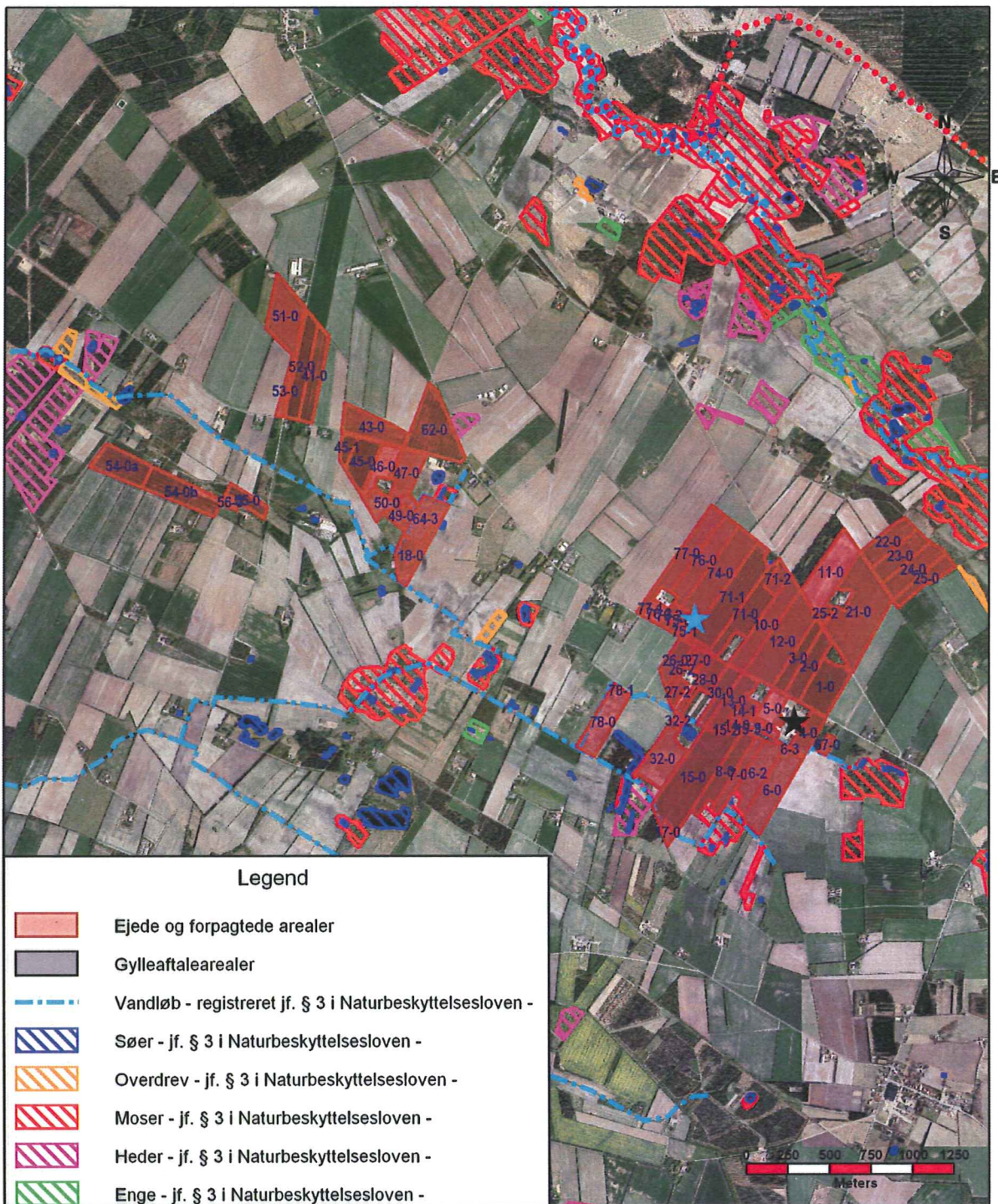
Afd:

Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Legend

- Ejede og forpagtede arealer
- Gylleaftalearealer
- Vandløb - registreret jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Søer - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Overdrev - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Moser - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Heder - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Enge - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -

Kortbilag E 1

Arealer registreret som beskyttet efter
Naturbeskyttelseslovens § 3

Udskrivningsdato:

4. januar 2011

Målførhold:

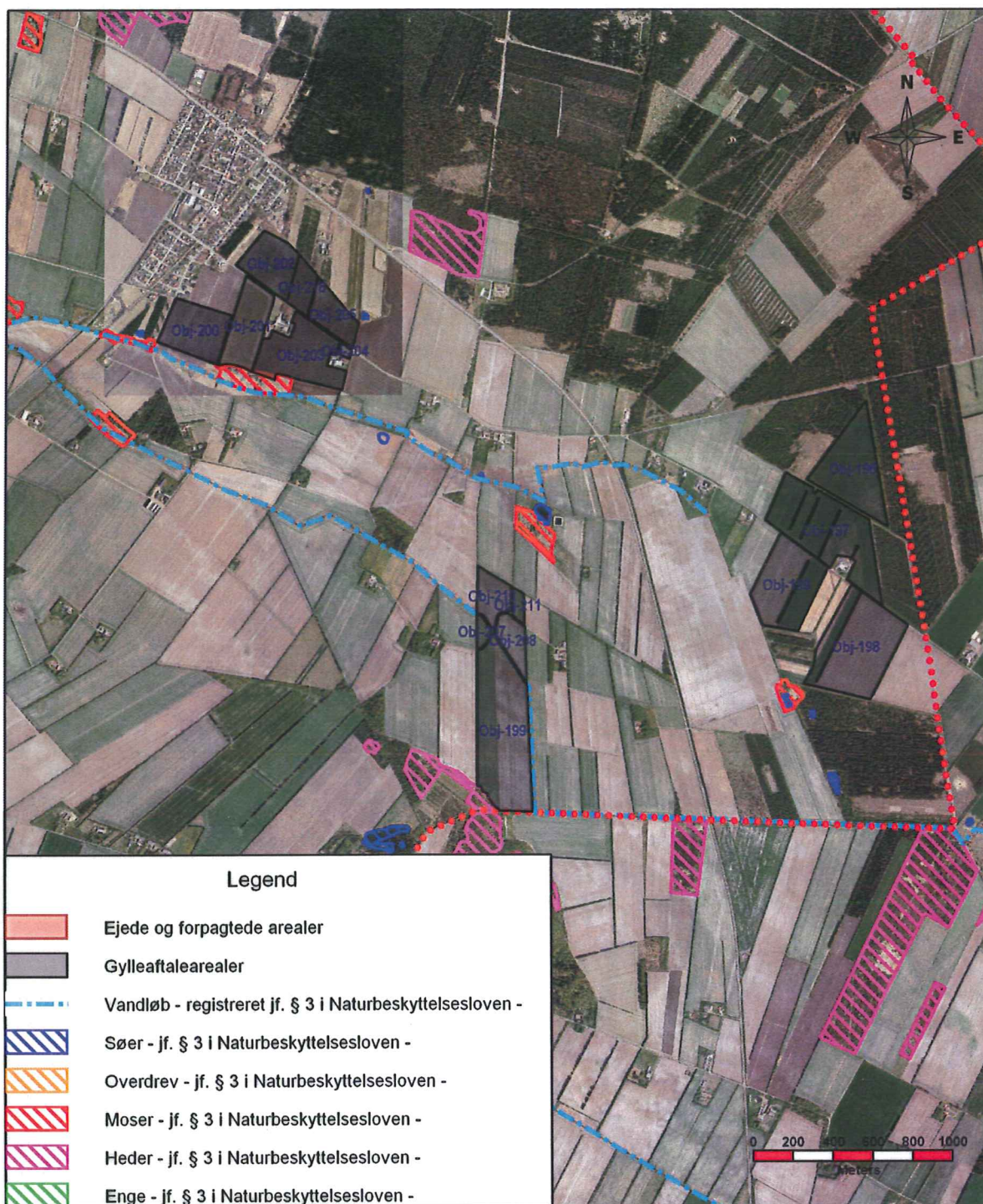
1:30.000

Afd:

Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

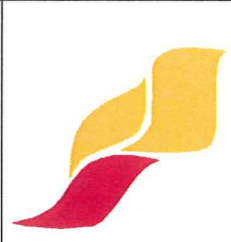
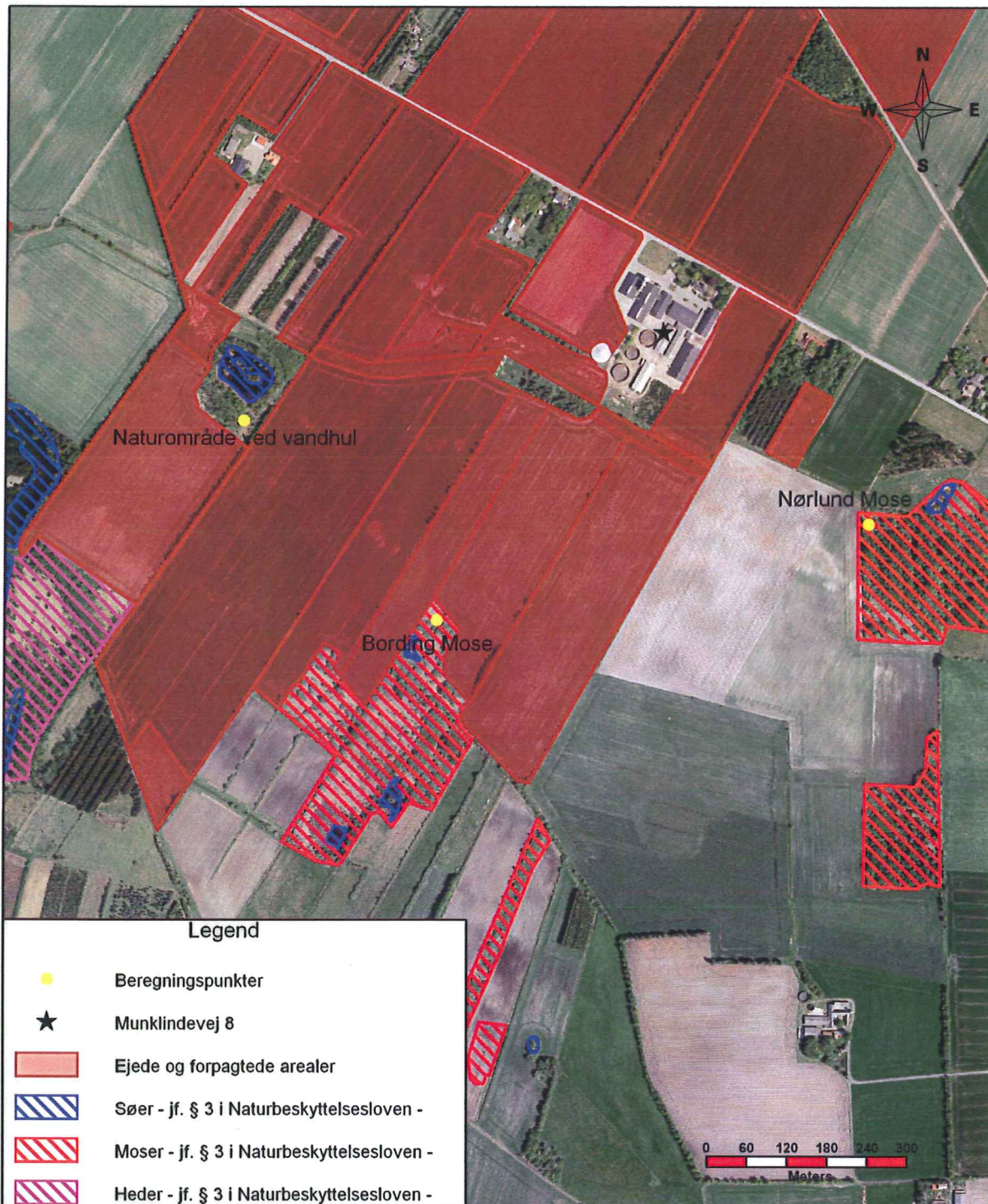

Legend

- Ejede og forpagtede arealer
- Gylleaftalearealer
- Vandløb - registreret jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Søer - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Overdrev - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Moser - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Heder - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
- Enge - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -

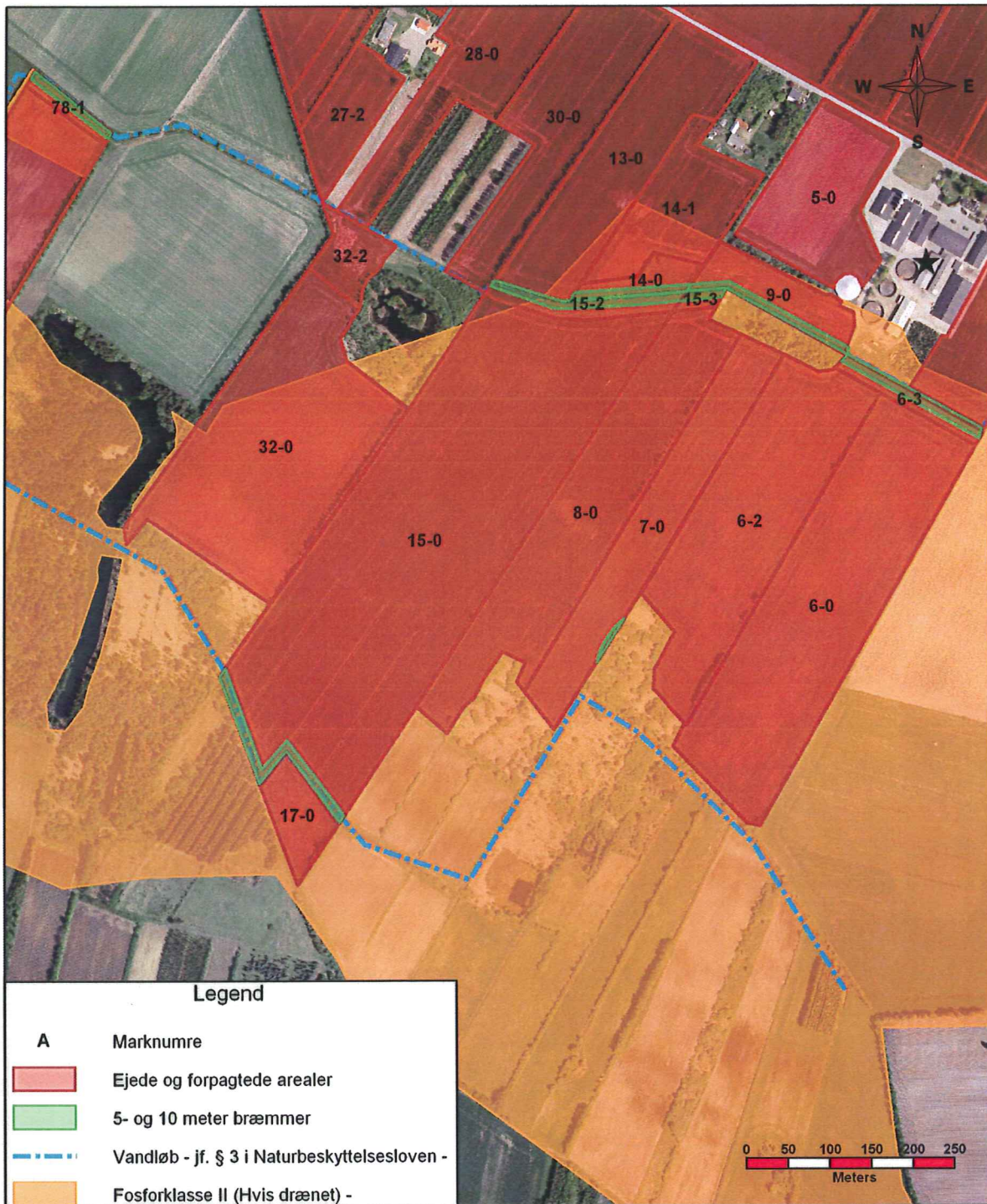
	Kortbilag E 2	
	Arealer registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3	Udskrivningsdato: 4. januar 2011
	Målforshold: 1:25.000	
Afd: Miljøafdelingen		
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000		

Kortbilag E 3	
Beregningspunkter til ammoniakdeposition	Udskrivningsdato: 5. november 2010
Afd: Miljøafdelingen	Målforshold: 1:7.500
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000	

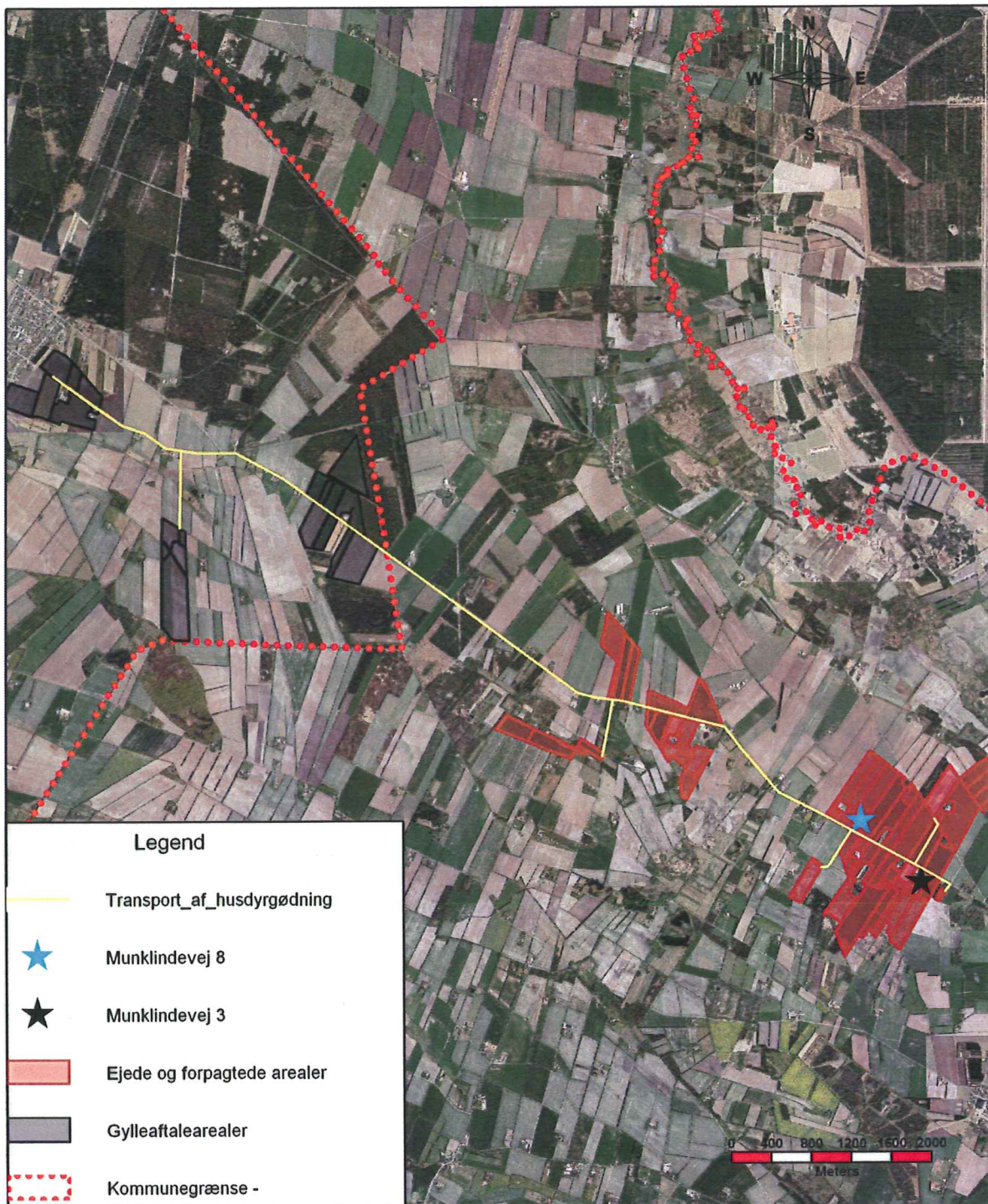

Legend	
A	Marknumre
	Ejede og forpagtede arealer
	5- og 10 meter bræmmer
	Vandløb - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
	Fosforklasse II (Hvis drænet) -

	Kortbilag F	
	Marker med særlige driftsvilkår - 5 og 10 meter bræmmer	
	Udskrivningsdato:	5. november 2010
Målforhold:		1:6.000
Afd: Miljøafdelingen		
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000		

	Kortbilag G	
	Transportveje for husdyrgødning	Udsrivningsdato: 4. januar 2011
	Afd: Miljøafdelingen	Målförhold: 1:50.000
	<small>Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000</small>	

